

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A hadi játék.

Budapest, szeptember 15.

Azt mondják, hogy Veszprém környékén százhuszezer katonát huztak össze. Százhuszezer embernek összpontosítása annyi pénzbe kerül, amennyiből fél oláh vármegyébe magyar iskolákat lehetne építeni. Mindamellett nem lehetne kifogásolni ezeket az óriási summákat, ha valóban és biztosan a hadsereg fejlesztését szolgálják. A monarchia hadserege nem tulságosan kedves ugyan a mi szemünkben, mindamellett szívesen látjuk, ha harci erényei kitereljesednek. De kérdés, vajjon az őszi nagy hadgyakorlatoknak csakugyan megvan-e az a fontosságuk, melyet nekik a mi hadvezetőségünk tulajdonít?!

Több jeles szakértő még ma is vitatja, hogy a nagy manővereknek semmiféle reális hasznuk nincs. A szakértők másik jeles csoportja úgy gondolkodik, hogy igaz ugyan, hogy maguk a csapatok és az alsóbb fokozaton lévő tisztek semmiféle tanulságot nem vonhatnak le az ilyen hadijátékból — de másrészt igaz az is, hogy a hadosztály- és a hadtestvezetők már az igazi háboru reális fotográfiáját láthatják a hadgyakorlatokban. Ezt az utóbbi nézetet megdönteni látszanak az ugynevezett gyarmati tábornokok.

Angliának és Franciaországnak csomó

olyan tábornoka van, ki babérait a gyarmatokon szerezte. Ezekről a generálisokról azt hitték, hogy a kontinensen is épp úgy értik a hadi mesterséget, mint a kolóniákon. De később bebizonyosodott, hogy ez a föltevés helytelen. Azokat a tábornokokat, kik Afrikában nagyszerűen vezették hadaikat, mindig megverték Európában; s ennek az volt az oka, hogy Afrikában nem igazi ellenséggel állottak szemben, hanem csupán civilizálatlan népek fölfegyverezett katonáival. A hadgyakorlatokon szintén nem igazi ellenség küzd (hatékonyságában még a félvad hordákhöz sem lehet hasonlítani) s ennek következtében a fővezérek itt sem kaphatják a háboru hü ábrázatját.

Mindebből majdnem azt a biztos következtetést lehet levonni, hogy a nagy hadgyakorlatoknak semmiesetre sincs meg az az értékük, melyet a mi hadvezetőségünk róluk gondol. Azok, kik meghajolnak ezek előtt az argumentumok előtt, végső várakba vonulnak vissza s azt mondják: ez mind igaz lehet, de azt csak tagadni nem lehet, hogy bizonyos technikai újításokat csak nagy hadgyakorlatokon lehet kipróbálni? Hát ez sem egészen bizonyos.

A német nagy manővereken például most a drótnélküli telegráfot próbálták ki és a telefon útján való hírszolgálatot intenzívebben vették igénybe. Igaz, hogy

mind a két instrumentum igen jól funkcionált; de kétséges, vajjon ezekből a tapasztalatokból háboru esetére következtetést lehet-e vonni. Megtörtént az az eset, hogy egy sikszágot az ellenséges ágyuk tüzzel borítottak be; a sikszágot szegélyező erdőből pedig a gyalogság kezdett kibontakozni és első rajvonalai már szintén tüzeltek — mégis a telefont kezelő katonák a lehető legnagyobb nyugalommal csavarták fel a vezetékeket, rakták össze a készülékeiket és azután tovavágtattak. Holott, ha itt nem babra megy a játék, a telefonkészülék feltétlenül az ellenség kezébe kerül; s még a laikus is elképzeli, hogy már magában véve ilyen kis incidens mennyire alkalmas arra, hogy a harcz esélyeit balról-jobbra tolja.

A német császár hallván az esetről, mérgesen sodorta a bajuszát, de nem tehetett semmit; s nem is tehet semmit, sem ő, sem más az ellen a tudat ellen, mely be van fészkelve a katona agyába, s ez a tudat az, hogy hiszen csak tréfa az egész, ennek következtében úgy is cselekszik. Ez a „tréfa“ még a magasabb parancsnokok mozdulatait is dirigálja; hány ilyen tréfa-hadvezér vallotta meg gyakorlat után, hogy háboruban a világ minden kincseért sem mert volna így cselekedni, mint ahogy cselekedett! A „szakértők“ egyhangu vélekedése az volt az angol katonáról,

A sziv.

Írta: Hevesi József.

(Utánnyomás tilos.)

I.

Órákig elnézegetem az ablakomból, hogy tolonganak a szemben levő elemi iskola körül a papák, meg a mamák apró kis leánykáikkal, akiket el akarnak jegyezni azzal a félelmetes völgénnyel, akinek a neve: ABC.

Bübájosan szép kis virágbimbók, az Élet sejtelmének titokzatos küszöbén ott verődnek össze egy színes koszoruba és várják azt a jelentős pillanatot, mikor jegyet válthatnak a rettenetes Tudományról.

Csak most kerültek haza a nyári üdülésből, sörényes erdők zugó magányából, ózondus, életető hegyi levegőből, a Balaton mellől, messze tengernek homokos partjáról: ártatlan, tiszta, szép szemekben még benne álmodozik a virágos rétek szelíd hangulata, arcukon még ott ég a napsugarak barna csókja . . .

És most a rideg iskolapadok szűk korlátai szabnak határt nyugtalan vérüknek, tombolni szerető fiatalságuknak. Libegni szeretnének, mint az apró színes pillangók és kaitkába fogja őket a legnagyobb zsarnok: a kultura.

Órákig elsajnálgom az ablakomból azokat a bájos kis leánykákat, akiket a szüleik annyi szeretettel és aggodalommal, reménnyel és félelemmel hoznak az Élet pitvarába, az iskolába.

És elsajnálgom a szülőket is, a meghatottságát leplező apát, a könyeit visszafajító anyát, hogy most a gyereket, akit eddig féltve őriztek az otthon puha fészében, akinek minden lépé-

sét ellenőrizték, itt kell hagyifok egymagára és a szülői tekintet gyöngédsége nem fog rajtuk pihenni.

Az egyik gyereket kocsin hozzák, diszes fogaton, a másik után cseléd viszi a sok tudományt, az újdonságtól csak úgy ragyogó táskában, olyikat még ölben hozza a papája, egy derék, erős munkásember, akit későbbben vajpuhává lágyultan látok egyedül kilépni az iskola kapuján.

A színes csoportot egyenruha is tarkítja. Még pedig előkelő katonai egyenruha. Aranygalléros magasrangú tiszt jelenik meg egy kis leánykával, aki halványkék ruhájában, csigákban leboruló, aranyban ragyogó, szőke hajával egy kis anygalkához hasonlatos. Az ezredes ur bekiséri a kis cherubot a gyermekeket elnyelő iskola-sphynx kapuján és aztán, mikor később visszatér, úgy látom messziről, hogy fehér zsebkendőjének igen sok dolga akad a vitéz katonárczán.

II.

Az iskola igazgatójával az iskolaszéki ülésen találkozom gyakorizben. Nagyon jóízű, tágszívű ember, lelkének gyöngédsége szinte kazagva néz ki derült két szemének ablakán. Igazán nevelésre teremtette a „kosmikus intelligencia“, miként Reinke a teremtő istent, a világ lelkét elnevezte. Szeretet, kedvesség, szíveség, az epének minden hiánya, nagy türelmesség és a gyermekekkel való megnyerő bánásmód praedestinálja őt arra az állásra, melyet oly méltóan betölt.

Igazi jó pásztor, aki ölben viszi eláradt kis báránykáját.

Nagyon sok kedves és szép dolgot hallottam

már tőle az ártatlan gyermeklelek csodás világából.

Hogy most, az év elején először jöttünk össze nagyképi férfiai a kerületnek, kik a félelmetes iskolaszéknek vagyunk tagjai és először vettük számon az új iskolai esztendőnek gazdag eseményeit, az igazgató ur a sok rideg statisztikai adat sivar szürkeségét egy bájos kis történetke rózsaszínű foltjával tette élénkebbé.

Mikor már megtudtuk, hogy ebben az esztendőben mennyivel kevesebb gyereket irtak be az elemibe (hja, az „egyke“ kezd számokban is megnyilatkozni!), mikor számon adta, hogy hány szülő vette igénybe a tandíjmentességet, mikor megtudtuk — amire tulajdonképen senkinek sem kellene kíváncsinak lenni — a gyermekek vallásviszonyait, szóval mikor mint hű sáfárok számon vettük az iskola-élet rideg számadásait, az ülés hivatalos befejezése után az igazgató ur felém fordult:

— Egy kedves meglepetést, szinte megható találkozást hozott nekem ez az új iskolai esztendő.

— Valamelyik régi ismerősének, talán ideáljának a gyermekét iratták be önnél, nemde?

— Ön mindjárt valami novellára gondol. — szolt nevetve az igazgató, — és meg kell vallanom, hogy, bár nem találta el, mégis közel jár a deloghoz. Noha ebben az esetben szereimnek és eifélének semmi szerepe nem jutott.

— Hát akkor nem találgom. Mondja el, igazgató ur.

Nem kérette magát. Hiszen mindenki szeret elbeszélni, még az is, aki nem ért hozzá (Istenem, mennyi elbeszélést fogyasztanak el az újságok tárczái!)

hogyan nem tudja a terepet kihasználni s ennek következtében jó céltablája lesz az ellenségnek. A bur háboru alatt viszont egyhangulag megállapították, hogy az angol katona a legjelentéktelenebb vakond-turást is pompásan ki tudta használni. Hát így hasonlít a hadgyakorlat az igazi harcához!

A külső országok hadvezetőségei ugyan nem akceptálták teljesen a hadgyakorlat-ellenesek fölfogását; de annyit beláttak, hogy a nagy összpontosításoknak semmiféle értelmük nincsen. Az elszázi gyakorlaton ötvenezer ember vett részt; az Orleáns környékén lezajló manőverre negyvenezer katonát gyűjtöttek össze; Itália egyáltalában nem rendez ilyen őszutói díszmarsokat; Oroszország szintén megelégszik a hadosztály- és a hadtest-gyakorlatokkal — csak éppen a mi hadvezetőségünk az, mely nem sajnálja a pénzt, nem sajnálja az irtózatot fáradtságot, melylyel a katonákat megkínózza és összeterele százhuszezer embert egy nagyszerű paradéra.

Tudvalévő, hogy az összes európai udvarokban vesztettek szigorúságukból az etikett-szabályok; még a külsőségeket épenséggel meg nem védő német császár is akármikor fölkap automobiljára és elvégzi ezt vagy azt az uralkodói teendőjét. Csak éppen Ferenc József az, ki a szomszédba nem megy anélkül, hogy fogadások, deputációk, lakajok, kúrtriválások körül ne vennék. Most bucsuzni akar a hadseregétől, alkalmasint ezért kellett azt a sok embert egy vármegyébe hajtani. Furcsa, hogy az osztrák etikett költségeit magyar pénzből és magyar fiúk izadtságából fizetik ki.

Budapest, szeptember 15.

A parlament munkarendje. A képviselőház szeptember 22-én, kedden déli 12 órakor tartja a szünetek utáni első ülését, melynek egyetlen tárgyát a következő ülés napirendjének megállapítása képezi. Erre vonatkozólag a kormány és a képviselőház elnök-

sége közti megállapodás még nem történt, minden valószínűség szerint azonban addig is, amíg a delegációk összeülnek, a bizottságok le fogják tárgyalni ugy a már beterjesztett, de még elintézetlen, mint a most benyújtandó új törvényjavaslatokat, nevezetesen a költségvetést. A tárgyalásra kész ügyek között ugyanis az igazságügyminiszter által előterjesztett két törvényjavaslat, a kereskedelmi üzlet átruházásáról és a csekkéről szóló javaslat, valamint a földmívelésügyi miniszter javaslata a vízi beruházásokról, a miniszterelnök javaslata Budapest székeséfváros fejlesztéséről és a belügyminiszter javaslata a kivándorlásról várnak elintézésre. Ellenben bizottsági elintézését várnak még a polgári perrendtartásról, az uzoráról és a káros hitelügyletekről szóló javaslatok, valamint az adóreform és a közadók kezelésére vonatkozólag a pénzügyminiszter által beterjesztett nyolcz törvényjavaslat és több kisebb törvényjavaslat, melyek a bizottságokat még ez évben nagy mérvben fogják foglalkoztatni. Értesülésünk szerint a kormánynak az a szándéka, hogy a delegációk tárgyalásainak befejezése után a képviselőház még a folyó évben nyolcz órási ülésekben tárgyalja le a költségvetést és más fontosabb javaslatokat. — A főrendiház ugyan csak szeptember hó 23-án, szerdán déli 12 órakor ülést tart. Napirend: 1. Elnöki előterjesztések. 2. A közügyek tárgyalására kiküldendő országos bizottság főrendiházi rendes és póttagjainak megválasztása. 3. A jegyzőkönyv hitelesítése. Az ülést megelőzőleg fél tizenkét órakor értekezlet lesz.

A bán szemleutja. Kapronczáról jelentik, hogy báró Rauch Pál horvát bán ismét szemleuton van. Ez alkalommal Kőrös-Belovár megyét járja be automobilon. A bán ma reggel kilenc órakor odaérkezett. A fogadására megjelentek a hatóságok fejei és a testületek. Az üdvözlés után behajtottak a városházára, ahol a községi tanács közgyűlést tartott és szívélyesen köszöntötte a bánt. A városházáról átvonultak a nemrég épült reálgimnáziumba. Itt az igazgató és egy tanuló intézett lelkes beszédet a bánhoz. Innen a népiszkolába mentek, majd ismét visszatértek a városházába, amelynek dísztermét előkelő közönség töltötte meg. A bán több tisztelegő küldöttséget fogadott és a polgármesternek ötven koronát adott át azzal a megbízatással, hogy ossza szét a szegények közt. Dél előtt tíz óra után villásreggeli volt a Zrínyi-szállóban, az előkelőségeken kívül a városban tartózkodó egyetemi hallgatók

részvételével. A villásreggeli után a bán megint automobilra ült és Kőrösre utazott, ahol Drohobeczky püspök disztribúciót adott a tiszteletére. Meg kell említenünk, hogy az egész környék régi híres fészke az ellenzéknek.

Az Interparlamentáris konferencia. Berlinből táviratozzák: Az interparlamentáris csoport magyar tagjai kedden déli fél tizenkét órakor érkeztek meg Berlinbe. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter utközben Ersekujvároitt csatlakozott a magyar csoport tagjaihoz, akik elnökülket élénk éljenzéssel fogadták. A pályaudvarról a csoport tagjai a városba hajtottak; tulnyomóan a Hotel Adlonban szállottak meg. A mai nap folyamán Apponyi automobilon körülkocsikázott a városban és ez alkalommal néhány látogatást tett. A többek között leadta névjegyet Szögyény-Marich Lászlónál, Ausztria-Magyarország berlini nagykövetségénél. A délután folyamán a magyar csoport tagjai a Hotel Adlonban konferenciára jöttek össze, a melyen gróf Apponyi Albert elnökölt. Ez értekezlet folyamán megbeszélés tárgyát képezte Berlinben elterjedt azon hír, hogy a horvátok az interparlamentáris unióhoz fordultak, azonban állítólag már visszautasításban részesültek volna. Ez még nem bizonyos, de mint hír, erősen tartja magát. Szerdán dél előtt 10 órakor a Conseil du délegé, a szülkebb tanács ülést tart, amelyen fognak hivatalos tudomást szereznii gróf Apponyi Albert és dr. Nagy Emil, a szülkebb tanács tagjai arra vonatkozólag, hogy jelentkeztek-e tényleg a horvátok, mint külön csoport a maguk országgyűlése képviselőiben, vagy pedig nem és egyáltalában Berlinbe érkeznek-e. Mindez ideig még nem jöttek meg Berlinbe a horvátok. Értesülésünk szerint a magyar csoportnak állásponjtja az, hogy a horvátok is csak mint a magyar országgyűlés tagjai és mint a magyar interparlamentáris csoport tagjai jelentkezhetnek, mint ahogy van is több horvátországi képviselő, Josipovics és mások, a magyar csoport tagjai közt. A délelőtti ülésen történekről gróf Apponyi Albert és dr. Nagy Emil, a Conseil du délegé tagjai este hat órakor megtartandó értekezleten tesznek jelentést, amely értekezleten csak a magyar csoport tagjai vesznek részt. Itt fogja a magyar csoport elhatározni magát esetleges állásfoglalására. Holnap lesz az első fogadás.

Bosznia és az alkotmányosság. Megirtuk, hogy szeptember huszonharmadikán lesz a legközelebbi közös miniszteri konferencia Budapestben, amikor a bolgár fejedelmi pár látogatása alkalmából újra a fővárosba jönnek. A konferencia egyik fő tárgya lesz báró Burián István közös pénzügyminiszter jelentése Boszniáról és azokról a reformokról, amelyeket a miniszter Boszniában az alkotmányos jogok fejlesztése dolgában be akar hozni.

Az igazgató ur azonban mindig nagyon kedves formát tudott adni apró kis történeteinek és én igen szives és hálás hallgatója voltam.

III.

— A boszniai hadjáratban, mint szakaszvezető vettem részt. Samacznál léptük át a Szávát és Tuzlánál, Novi-Breskánál és Majevicza-Planinánál én is ott küzdöttem, nem tudom, miért? Igazán küzdöttem, mert, mondhatom, nagyon kemény, nehéz, fárasztó és elcsigázó kirándulás volt ez a boszniai kaland.

Nekünk különösen megnehezítette sorsunkat egy főhadnagy kegyetlen szigora. Minden izében katona volt és hogy most háborusdit játszottunk, nem ismert tréfát a szolgálatban, de még a szolgálaton kívül sem. Rettegett tőle a legénység, mert a legeszekélyebb mulasztást, vagy szabálytalanságot is igen kegyetlenül megtorolt.

Nagyon el voltunk keseredve és féltünk tőle, akár a tüztől. Azaz hogy a tüztől, melynek próbáját már több izben kiállottuk, nem is féltünk annyira, mint szigorú főhadnagyunktól.

Nekem két izben is meggyült vele a bajom.

Egy alkalommal valami földérintő szolgálatra voltam kiküldve néhány legénynyel. Izzó, perzselő meleg volt és én már magam sem tudom miféle könnyebbülést engedtem meg a fiúknak. Szabályellenes dolog volt, de hát magunkra voltunk és a nap is nagyon szabályellenesen sülött.

A főhadnagy ezt megtudta és rapportra idézett.

Nagyon dühösen förmedt rám.

En ötlöttem-hatoltam és mentségül olyasvalamit mondtam, hogy az embernek végre szive

is van és az én szívem megszánta a forróságban szinte elepedő legényeket.

Micsoda zuhatagját a válogatott katonai szidásoknak árasztotta reám a főhadnagy ur!

— Szive, szive! A katonának nincs szive! A katona katona. A háboru pedig háboru. Szive legyen az apácának, meg az esztergomi primásnak! satöbbi, satöbbi . . .

Valahogy szárazon menekültem ebből az alkalomból.

Pár nap mulva azonban — éppen az erdős Majevicza-Planinán — megint kiküldetésben voltam egy szakasszal és noha sürgös menetelés volt a parancsban, egy negyedórányi pihenőt engedtem az elcsigázott, agyonhajszolt, halálosan szomjuhozó legénységnek.

Nem keletkezett ebből semmi baj sem magára az ügyre. De bezzeg a szolgálati parancsnak ez a megszégyesése éktelen dühbe hozta az én főhadnagyomat, akinek természetesen ezt is besugták.

Mint egy fenevad ordított rám, föbelövetéssel fenyegetett, örökös sánccsággal és a poklok minden kínzáival.

Vesztetnem megint nem találtam más kifogást, mint a multkor.

A szivet! Az embernek csak van szive!

Ez aztán egészen kihozta a főhadnagy urat a sodrából.

— Mit sziv! Mi az a sziv?! Nincs sziv Nem ismerem szivet! Kreutz Donnerwetter! Tíz órai kurtavas! Majd adok én magának szivet . . .

És én tíz órai kurtavason töprenkedhettem, hogy van-e, nincs-e az embernek szive?! . . . Ennek most már harmincz esztendeje!

. . . És a minap beállit hozzám az irodába

egy aranygalléros katonatiszt. Egy ezredes egy gyönyörű kis szöke leánykával.

Csak rá kellett pillantanom az ezredes urra és rögtön megismertem az én egykori főhadnagyomat.

Bemutatta magát, anélkül, hogy engem megismert volna.

— Igazgató ur, kérem, nagyon szépen kérem, legyen figyelemmel az én kis unokám iránt. Most jön először iskolába. Még sohasem volt távol a szülői háztól. Nagyon félénk a kis drága. Az ilyen gyermeket csak szívvél lehet megnyerni. Szívvél és szívvél. Mert a nevelésben a fő a sziv. De nemcsak a nevelésben. Mindenütt, mindenben a fődolog a sziv. Nagyon kérem tehát igazgató urat, kérje meg nevemben a többi tanár urakat is. Legyenek jó szívvél az én kis unokámhoz.

Mélységesen meghatott engem az én vérszomjas főhadnagyomnak lélekbemarkoló kérése, amint úgy könyörgött nekem a kis unokájáért. Eszembe jutott, hogy milyen másképp beszéltem velem valamikor Boszniában: „Mit sziv? Mi az a sziv?!”

Bezzeg másképp beszél most!

Nem emlékeztettem a multra.

Biztosítottam róla, hogy csak legyen nyugodt, mi a sziv emberei vagyunk és egész szívvél szeretjük minden kis növendékünket.

— Mert igaza van, ezredes ur, — mondtam kissé élesen. — A sziv a fő.

Ugy szerettem volna még hozzá tenni: „Bizony a sziv, ezredes ur, nem pedig a tíz órai kurtavas!”

De ezt már csak ugy magamban gondoltam.

Felekezeti türelmetlenség.

Budapest, szeptember 15.

Néhány nap óta ismét a felekezeti türelmetlenség vizein uszunk. Protestáns és katolikus oldalról egyaránt olyan hangok hallatszanak, amelyek mindenre inkább alkalmasak, mint arra, hogy a felekezetek között a békét meg ne zavarják s miután a felekezeti béke, főleg ma, mikor egy messze kiható reform előtt áll az ország, nagy nemzeti érdek, mind a két rész hibás, az is, aki kezdi a harcot, az is, aki a neki dobott keztyűt felveszi.

Magyarország mindig híres volt arról, hogy a felekezetek egymással békében élnek. S nemcsak hogy századokon keresztül Erdély a felekezeti türelmesség klasszikus földje volt, amely nevét éppen ezzel írta be az európai kultúra történetébe, hanem még az anyaország is a nagy harcot a hitújítás-kezdés kevesebb vérrel, kevesebb borzalommal vívta meg, mint Nyugat-Európa államai. A Bertalan-éj, az inquisitio, a harmincz éves háboru vértanúságai, véres Mária-kegyetlenkedései, mind hiányoznak a magyar történelemből s a vallási kérdések inkább politikai ellentétekben nyilatkoztak meg s mint politikai ellentétek jelentek meg, de nem fájultak soha sem a vallási türelmetlenség orgáivá.

Annál csodálatosabb, hogy ma, a huszadik század elején kezd ez a nemzeti tulajdonság veszendőbe menni s mikor jobbról és balról a kultúra áldásait élvezzük, akkor kell a felekezeti nyelvöltögetés éppen nem épületes látványában szemlélődnünk.

Nem lehet kicsinyleni a vallási érzést. Végre is az univerzális emberi. De nem szabad a vallást az egyéni érzésen túl vinni. nem szabad tömegérvényre hajlani engedni, mert akkor visszazökkenünk a középkor sötét századaiba, ahonnan igazán csak óriási erőfeszítéssel, rengeteg áldozattal tudott az emberiség kiemelkedni. S azt látjuk, hogy a nép széles rétege ma is türelmes, de vezérei azok, akik ebből a türelmeből ki akarják hajszolni s akik a farkas és bárány történetét játszzák le nyilvánosan, vallási jelszavak alatt és hatalmi célok érdekében.

Ennek pedig semmi értelme nincs. A vallásnak magának megvan az a belső igazsága, hogy szuggesztív erővel hasson, nem kell kantharidákkal jönniök a vezéreknél, hogy a népet állandó izgalomba hozzák, főleg olyan célok érdekében, amelyekből a nép és az igazi vallásosság teljesen távol áll.

De ez aztán áll mind a két táborra, sőt áll mind a háromra. Mert a protestánsok és katolikusok közt folyó háborúságba vasárnap a szociáldemokraták is beleavatkoztak. S ahogy nem volt igazuk azoknak, akik az oltári szentséget körülhordozták a városban, nem volt igazuk azoknak sem, akik ellene tiltakoztak. Végre is a szociáldemokraták a teljes véleménynyilvánítási szabadságot és gyülekezési szabadságot követelik a maguk számára. Ezt a jogot tisztelniük kell másoknál is. Az utcza mindnyájunké s nemcsak a vörös zászló az, amit körül szabad hordozni és nemcsak a munkás Marseilles az, amit joggal énekelni szabad. De ez azért nem változtat azon a tényen, hogy az egész katolikus tüntető körmenetet jobb lett volna egészen elhagyni, vagy legalább nem kivinni az utcára. Végre is sem vallási szempontból, sem, hogy, úgy mond-

juk, taktikai szempontból, nem volt helyes ennek az előre látható utcza harcnak felidézése. Sehol sincsenek ezek a körmenetek megengedve éppen azért, nehogy profanizáltságosnak s ennek a vallásosság sehol kárát nem látja. Nincs értelme annak, hogy éppen nálunk szolgáljon a vallásos érzés arra, hogy azt sárba tapossák.

Minden túlzás veszedelmes és destruktív. De talán sehol nem annyira, mint éppen felekezeti téren, ahol nemcsak ingatag alapon álló ellenpártokat hív fel maga ellen, hanem épp olyan erős meggyőződésű, erős szenvedelmű vallásfelekezeteket. S a bellum omnium contra omnes társadalmi, faji, nemzeti szétzilálását eredményezi ennek az országunk s ez igazán nem lehet célja egyik felekezetnek sem. Mert ha igaza van is abban Mailáth püspöknek, hogy nemzet nélkül nincs nép, az is kétségtelen, hogy nemzet nélkül nincs vallásfelekezet sem. S éppen a nemzeti erő és az állami hatalom az, ami ma a felekezetek szabadságának és jogainak egyetlen igazi biztosítója.

Az őszi királygyakorlat.

— A király a harctéren. —

Budapest, szeptember 15.

Hosszas előkészületek után ma végre megkezdődtek a veszprémi hadgyakorlatok. A hadgyakorlaton résztvevő főhercegek és magas katonai előkelőségek, a külföld katonai attaséival egyetemben már a délelőtt és déli órákban megérkeztek Veszprémbe, illetve Hajmáskérre. Maga a király délután fél öt órakor vonult be az ősi püspöki város falai közé. Az utvonalon, amerre a királyt vivő vonat elrobogott, a főbb állomásoknál mindenütt ezernyi nép üdvözölte az uralkodót.

Az ünneplésből legfőképpen Székesfehérvárra, az Árpádok koronázó városába, továbbá Hajmáskéren és természetesen Veszprémbe jutott ki, ahol valóban fényes fogadtatásban részesítették az ősz uralkodót.

Veszprémbe óriási az élénkség, az éjjeli órákban valóságos fényárban uszik az ősi város, melyet a hegyek pereméről eget nyaldosó lángok világítanak meg. A fővárosból és a vidékről igen sokan utaztak oda, hogy szemtanúi lehessenek a király nagyszerű bevonulásának és hogy részesei lehessenek annak az impozáns látványnak, melyet az ilyen nagyarányú hadgyakorlat nyújt.

A legkellemesebb meglepetéssel azonban maga a király szolgált, aki első megjelenésével, a hosszadalmas ut, cercelek és egyéb utközi ünneplések után is a legjobb kondícióban érkezett a püspöki rezidenciába, ezzel egyszeribe megczáfolva mindazokat a híradásokat, melyek gyengélkedését költötték.

A mai nap lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

Indulás a déli vasutól.

A király ma délután egy óra harmincz perczkor a déli vasuton Székesfehérváron és Hajmáskéren keresztül Veszprémbe utazott a nagy hadgyakorlatokra. Kíséretében gróf Paar lovassági tábornok és báró Bolfras tábornagy főhadsegédek, Bronn, Spanyol és Pongrácz bárók szárnysegédek, Kaltentborn alezredes, Margutti őrnagy, Paar gróf szárnysegéde, továbbá dr. Kerzli törzsorvos, Nagy kabinetirodai osztálytanácsos, Fischer katonai irodai titkár és Zeller udvari fizetőmester vannak.

A déli vasut pályaudvarának környékét már délben nagy embertömeg szállta meg. Végig az utvonalon, amelyen a király fogata elhaladt, kíváncsi budaiak álltak sorfalat, lelkesen énekezve az uralko-

dót. A mellékutczákban és a pályaudvar elkeríteti feljáróján utasok szorongtak, akiknek vonata csak két órakor indult, s akik ezuttal kiszorultak a rendes várótermekből. A Farkasvölgy és Németsvölgy népe sajátos viseletében szinte jellegzetessé tette a királyváró tömeget, mely lelkes „Hoch!“-kiáltásokkal és éjjennel üdvözölte a továvágató udvari fogatokat.

Pedig ezek csak a kíséretet hozták, a szárnysegédeket, majd gróf Beck Frigyes tábornagyot, az osztrák testőrség kapitányát. A kíséret tagjai — nagyjából a fiatal törzstisztek — a vezérkar zöld egyenruháját viselték a tábori övvel.

A pályaudvaron Brahm Miksa déli vasuti vezérigazgató és Ludwig Gyula máv. elnökgazgató jelentek meg fogadására. Brahm üdvözlő szavait megköszönve, az uralkodó beszállott szalonkocsijába. Kisérete is a vonatra ült. A rendet a pályaudvaron és a környéken nagyszámu lovas és gyalogos rendőr élén Pavlik Ferencz rendőrfelügyelő tartotta fenn. Az udvari különvonat egy órakor már ott állt az első sínpáron. Négy hatalmas termeskocsi, közben a király gyönyörű zöld szalonkocsija, a több szinben zománczott magyar állami czimerral. Az udvari vadász elsőnek szállt fel a király szalonkocsijába, mely csak úgy, mint az udvari vonat többi termeskocsija, a magyar államvasutak tulajdonát alkotja. A termeskocsik után két szolgálati kocsi következett s közvetlenül ezek után a mozdony. Az első szolgálati kocsi az államvasutak igazgatói voltak Ludwig Gyula államtitkár, máv. elnökgazgató vezetésével, míg a másodikban, amely a mozdonyhoz volt csatolva, a déli vasuti urak utaztak.

A vonat előtt forgalmi személyzet sorakozott s épp oly kíváncsian leste a király érkezését, mint a pályaudvar előtt várakozó tömeg. Ugyanis az uralkodó ide s tova tizenöt év óta nem utazott a déli vasuton.

Alig szállt a király szalonkocsijába, leült az egyik karosszékre, komornyikja pedig fényőllatot feckendezett szét a kocsiában. Gróf Paar hadsegéd a királylyal együtt az egyik termeskocsiba szállt: a király teljesen egyedül utazott. A nagyragu vasuti tisztviselők gyorsan elhelyezkedtek a két termeskocsiban. A vonatot vezették Fehérvárig Brahm Miksa udvari tanácsos, Francis Adolf és Koller János forgalmi igazgatók. A gépnél János, déli vasuti főmérnök volt, a pályaudvaron Burtsch Antal állomásfőnök intézkedett. Az államvasut részéről Ludwig elnökgazgató és Kotányi igazgató kísérték a vonatot, amelyet Fehérvártól Veszprémig már ők vezettek. Pontban félkettőkor az állomásfőnök a kezével jelt adott a mozdony vezető főmérnöknek s a vonat lépésszerű lassúsággal megindult, mely azonban Kelenföldtől kezdve óránkénti hetven kilométernyi sebességre változott át.

Székesfehérvárott.

A város minden előkészületet megtett már a király fogadására. Az utcák szokatlanul népesek, mindenki szeretne jó helyet kapni a pályaudvar környékén, hogy jól láthassa majd a királyt, aki ötven esztendő óta nem volt Székesfehérvárott. A pályaudvar környékén ember ember hátán szorong. Egyesületek, testületek, küldöttségek, iskolák sorakoznak négyes sorokban, zászló alatt. Alig lehetett őket rendben elhelyezni. A perron zsúfoltan megtelt és a külső vágányokat is egészen megszállta a közönség.

Az állomásról az összes vonatokat kitolták, hogy egészen szabad legyen a pályaudvaron a pálya. A király vonata a földtől csarnok második vágányán fut be, amely előtt emelvény épült a fogadó-bizottság számára. A bizottság tagjai festői szépségű díszmagyarban jelentek meg.

A küldöttség sorában ott volt gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter, Prohászka Ottokár püspök, gróf Széchenyi Viktor főispán, Szögyén-Marich László berlini nagykövet, gróf Zichy János, gróf Zichy Rafael, gróf Cziráky Antal, gróf Esterházy László, gróf Nádasdy Tamás, báró Mansdorf Géza, Sárközy Aurél nyugalmazott főispán, Fiáth István kamarás, Békássy Elemér kamarás, veréb Végli István, Detrich Zsigmond, Paisz Gyula, Vértessy József, Meszlényi Pál, Szluha Dénes, Marsovszky Viktor földbirtokosok, Horváth Gyula, Csontos Andor, Koller Tivadar

országgyűlési képviselők, Szűcs Jenő alispán, Balassa Sándor vármegyei főjegyző, Saára Gyula, a város polgármestere és Réh István főkapitány. Megjelentek továbbá Fehér vármegye és Székesfehérvár város tisztikara és törvényhatósági bizottsági tagjai, az összes királyi hatóságok képviselői, a város és vármegye notabilitásai. Az emelvény oldalán sorfalat állottak az összes székesfehérvári egyesületek és testületek zászlói alatt, valamint a közép- és népiskolák tanuló ifjúsága.

Az udvari különvonat, amely egy óra harmincz perczkor indult Budapestről, két óra negyvenhat perczkor robogott be az állomásra. Mikor a király megállt a kocsi ajtajában, menydörgő erővel zuhogott föl az éljen s perczekig tartott, amíg a lelkes közönség lecsillapodott. Ekkor gróf Széchenyi Viktor főispán a király elé állt és rövid beszéddel így üdvözölte:

— Fejérvármegye és Székesfehérvár szabad királyi város közönségének nevében mély hódolattal üdvözölöm császári és apostoli királyi felségedet. Ünnepe volt Fejérvármegyének, amidőn 50 esztendővel ezelőtt felséged látogatásával kitüntette, hogy 1857 augusztus 14-én a Ferencz József-nevelde intézet alapkövét letegye. Ünnepe van ma, midőn felségedet habár csak rövid időre is, falai között láthatja. Boldog vagyok, hogy nekem jutott a szerencse, miszerint Szent István király ősi városában Szent István király koronájának mai dicső viselője előtt tanúságot tehetek a testvér törvényhatóságok lakosságának töretlen hűségéről és felséged fölkeint személye iránti ragaszkodásáról. Isten hozta, Isten tartsa meg felségedet.

A király gróf Széchenyi Viktor főispán üdvözlő beszédét nagy figyelemmel hallgatta végig, aztán kezét nyujtva, a főispánnak e szavakkal köszönte meg az üdvözlést:

— Igen örvendek, hogy ismét előhíttam Székesfehérvárra és nagyon köszönöm e szép fogadtatást.

Ezután Saára Gyula polgármester köszöntötte a királyt hódolattal a város nevében és tolmácsolta a város polgárságának hűségét és ragaszkodását. A király megköszönte az üdvözlést, majd a következő kérdéssel fordult a polgármesterhez:

— Milyenek a viszonyok a városban?

— Meglehetősek felséges uram, bár a drágaság egyre fokozódik.

— Fejlődött-e a város sokat, mióta itt jártam?

— Nagyon sokat fejlődött, felség. Egy egész sereg középület emelkedett azóta és több kaszárnya is.

— Igen örvendek, hogy ez idő alatt oly szép fejlődésnek indult az önök városa.

Az üdvözlésekre újból kitört a lelkes éljenzés, s mikor elesendesült a közönség, a király néhány meleg szóval megköszönte a vármegye és a város üdvözlését. Ezután bemutatott neki a diszkvalifikált tagjait. Elsősorban Szűcs Jenő alispánt mutatták be, ki a vármegye közönsége nevében üdvözölte a királyt. A király köszönetet mondott az üdvözlésért, majd megkérdezte:

— Hogy mennek a vármegye ügyei?

— Minden a legnagyobb rendben, felség.

— Sajnálattal értesültem, hogy a termésük ismét nem volt kedvező.

— Nem bizony, felséges uram, mert a hosszantartó szárazság nagy károkat okozott.

— Igazán kár, mert úgy tudom, hogy e vármegye igen jó termőföld.

A király most Jámboří táborkához fordult, ki magyarul jelentést tett a Felsőnek.

Ő felsége ezután Prohászka Ottokár püspököt szólította meg, akivel a katolikus nagygyűlésről beszélgetett. Majd melegen üdvözölte Szögyény-Marich László magyar-osztrák nagykövetet, ki elnézést kért azért, hogy nem diszmagyarban jelent meg a fogadásnál, mit előre nem tudva diszmagyaruháját Berlinben hagyta. Ő felsége most gróf Zichy Ráfalhoz fordult.

— Ugy-e most jött Ischiből?

— Igen, Felső.

— Hallom, zergékre vadászott?

— Igen, Felső.

— És milyen eredménnyel?

— Elég jó eredménnyel, Felső.

A király ezután gróf Nádasdy Tamást szólította meg, ki huszárhadnagy egyenruhában jelent meg. Gróf Zichy Jánostól családja felől kérdezősködött, majd látható örömmel fogott kezét gróf Zichy Aladár miniszterrel, örömet fejezte ki, hogy

itt láthatja. Gróf Cziráky Antaltól szintén családja felől kérdezősködött, majd Sárközy Aurél nyugalmazott főispánt szólította meg, utána gróf Esterházy Lászlóhoz fordult:

— Ön itt lakik a közelben?

— Igen, Felsőes uram, Sárosdon.

Ő felsége most észrevette, hogy a jelenlevők között özv. Széchenyi grófnő és özv. Zichy Jenőné grófnő is ott van. Mosolyogva fordult feljök, kezét nyujtva nekik, örömet fejezte ki, hogy láthatja őket.

— Nem is hittem, hogy idefáradnak.

A grófnők mély meghajlással fogadták a király üdvözlését. Egy rendkívüli kedves epizód következett ezután. A Ferencz-József-nevelde három fehérbe öltöztetett kis növendéke Hárl Emike, Hübner Mariska és Morvay Ilonka hatalmas fehérrózsa bokrétét nyújtották át a királynak. A király mosolyogva fogadta a kisleányok hódolatát és megsimogatva aranyzóke hajukat, lehajolt hozzájuk.

— Hogy megy a tanulás?

— Jól, Felsőes uram! — válaszolták a gyermekek, tiszta csengő hangon.

A király rendelkezése ekkor gróf Paar főhadsegéd ékszerdobozokat adott át a kisleányoknak, a dobozokban arany-medallion volt ő felsége monogrammiával. A király ezután a kisleányokat kísérő apáczát szólította meg:

— Hány növendék van az intézetben?

— Ötvenöt, Felsőes uram.

— Jól tanulnak-e a növendékek?

— Igen jól, felséges uram.

A király ezután ismét Jámboří táborka elé lépett és tudakozódott az iránt, hogy mennyi katonaság maradt a városban. A főispán ezután bemutatatta őfelségének a klérus tagjait, Károly János nagyprépostot, Mayer és Zubolits kanonokokat, akikkel őfelsége néhány szívélyes szót váltott. Réh István főkapitányt szintén bemutatott a királynak. Gróf Széchenyi Viktor főispán ezután báró Mansdorf Gézát, Székesfehérvár orsz. képviselőjét mutatta be őfelségének.

— A város képvisel, nemde?

— Igen, felséges uram.

— Nemsokára következik a parlamenti munka — mondotta a király — sok dolguk lesz.

— Igen felséges uram.

— És nehéz kérdéseket kell majd megoldaniok.

Széchenyi Viktor főispán végül feleségét, született Ledeburg Karolin grófnőt mutatta be a királynak. Az uralkodó szívélyesen fogott kezét a grófnővel s megkérdezte, hogy megszokta-e már Magyarországot.

— Egészen otthon érzem már magam e szép országban, felséges uram.

— Mikor járt utoljára otthon?

— A nyáron voltam Csehországban, felséges uram.

Ezzel a király befejezte a cerclet. Gróf Széchenyi Viktor főispán ekkor figyelmessé tette őfelségét egy kis vadászképre, mely a főbejáró díszítése előtt volt felfüggesztve. A kép egy szarvast ábrázol, a szarvas szívénl egy czélikarika van beillesztve, melynek közepén golyó által átfurtt lyuk van. A képek története az, hogy amidőn őfelsége 1857. augusztus 14-én Székesfehérváron járt, a Ferencz József nevelde-intézet alapkövetési ünnepélyén a lövőde-egylet nagy ünnepélyt rendezett díszlövészettel egybekötve, amelyre a királyt is meghívták. A király megjelent az ünnepélyen és az első lövést ő tette. Golyója éppen a centrumba talált. A lövőde-egylet a király golyója által átfurtt czélikarikát egy szarvast ábrázoló képbe illesztette be s a képet megörizte emlékül. Erre a képre hivta fel a főispán a király figyelmét. Az uralkodó mosolyogva nézte meg a képet.

— Bizony-bizony, az idő eljárt. Most már nem tudnék úgy lőni.

A király ezután bucsut intett a megjelenteknek és gróf Széchenyi főispánnak kezét nyujtva, ismételtén köszönetét fejezte ki a szép fogadtatásért.

Tíz perczig maradt a király a perronon. Akkor felszállt a kocsiába s a vonat a közönség riadó éljenzésétől kísérve, lassan kigördült a pályaudvarról. A vonatot Székesfehérvártól Ludvig Gyula

elnökigazgató és Kotányi Zsigmond forgalmi főnök vezette.

A trónörökös Hajmáskéren.

Ferencz Ferdinánd főherceg trónörökös ma reggel 9 órakor Brosch Sándor őrnagy, szárnysegéd és gróf Guden Gábor parancsőr kíséretében különvonattal Hajmáskérra érkezett. Ferencz Ferdinánd főhercegnek megérkezésekor hőtendorfi Conrad Ferencz altábornagy, vezérkari főnök tett jelentést. Utána a főherceg báró Hornig Károly, veszprémi megyés püspököt szólította meg, majd meghallgatta a hajmáskéri főhadvezetőséget és a veszprémi főhadiszálláson jelenlevő és a fogadtatásra szintén megjelent tisztek jelentéseit. Azután a főherceg Hunkár Dénessel, Veszprémmegye főispánjával fogott kezét és hosszasan beszélgetett vele, majd Koller Sándor alispánt és Szeglety György polgármestert üntette ki megszólításával.

Ezután a trónörökös a közönség viharos éljenzése között Conrad altábornagy, vezérkari főnökkel kocsiba szállott és a katonai építési vezetőség épületében levő szállására hajtatott. A trónörökös a déli előtti folyamán már át is vette a hadgyakorlatok fővezetését. További jelentések szerint a trónörökös rendkívüli bensőséggel és amellől impozáns módon fogadták. Már háromnegyed kilenc órakor az állomásra érkezett Károly Ferencz József főherceg, akinek dallás alakja dragonyostiszi egyenruhájában mindenütt feltűnt. A főherceg a pályaudvaron már megjelent magas katonai méltóságokat köszöntve, mindegyikkel barátságos társalgásba eredt.

A trónörökös a vonatról leszállva, nyomban báró Hornig Károly püspökhöz fordult, akinek hangosan, magyar kiejtéssel ezt mondotta:

— Igazán nagyon köszönöm Exzellenziádnak, hogy ilyen korán reggel ki méltóztatott fáradni a pályaudvarra. Én nagyon sajnálom, hogy oly rövid ideig tartanak a hadgyakorlatok, hogy ritkán lesz alkalmam Veszprémben tartózkodhatni. Én e tájon, amely nagyon szép, sokat tartózkodtam már, mert Hajmáskéren gyakran voltam.

A főherceg korrekt kiejtése mindenfelé kitűnő benyomást keltett. A főherceg ezután a katonai jelentéseket fogadta és egyes katonai személyiségek bemutatkozását is fogadta. Ez mintegy negyedórát tartott. A jelentkezés végeztével a főherceg-trónörökös Kerényi Andor főszolgabíróhoz fordult, aki magyar diszruhában jelent meg.

— Ön a főszolgabíró? — kérdezte szintén magyar nyelven. — Ugy-e, sok dolga volt az utóbbi időben? Sok katonaság járt erre és a mi elhelyezésünk is gondot okozott.

Ezután Peter Dániel községi lelkész bemutatkozását fogadta a trónörökös, akinek mellén katonai érdemkeresztet látott.

— Ön katona is volt? — kérdezte. — Talán Boszniában is szolgált?

Végül ismét báró Hornig püspökhöz fordult:

— Ő felsége apostoli királyunk már sokkal jobban érzi magát. Teljesen egészséges. Az utóbbi időben betegeskedett és köhögött is, de most már egészen jól van. Délután meg fog érkezni és én is Veszprémben megyek. Igazán nagyon örülök, hogy az idő oly kedvező, hogy ő felsége is résztvehet a hadgyakorlatokon. Félttem, hogy az idő rossz lesz, mert az éjjelek nagyon hűvösek. Oly hűvös volt ma éjjel, hogy nekünk a vonaton fűtenünk kellett.

Még néhány kérdést intézett báró Hornig püspökhöz. Átöltözvén, megsejmelte a hadgyakorlatok terepét.

A trónörökös fogadása alkalmával feltűnt, hogy Károly Ferencz József főherceg egyszerűen főhadnagyi rangjának megfelelőleg volt a tisztek közé beosztva.

Mialatt a trónörökös cerclet tartott, mulatságos epizód fordult elő. Alig, hogy hőtendorfi Conrad, a vezérkar főnöke megtette jelentését, az új állomás épületéről egy ablaktábla csörömpölve hullott alá. Eleinte nem tudták mire vélni az esetet, csak később vették észre, hogy az első emeletről kinéz egy kíváncsi hölgy s fejével benyomta az ablaktáblát. A trónörökösnek arcizma sem rándult meg. Midőn kiderült az ablakcsörömpölés oka, mosoly kelt a katonai méltóságok arcán.

A trónörökös nejét táviratilag értesítette a megérkezéséről.

Főherczegek megérkezése.

Lipót Szalvátor főherczeg tizenhárom katonai attaséval és három svájci tiszttel Bécsből ma reggel nyolcz óra 50 perczkor indult el rendes gyorsvonattal Győrben átszállva a személyvonatra, délután három óra 55 perczkor érkezett Veszprémbe.

Délelőtt fél tíz órakor különvonaton bellyei birtokáról Székesfehérvárra érkezett Frigyes főherczeg, továbbá Jekelfalussy honvédelmi és gróf Zichy Aladár a király személye körüli miniszterek és Klobucsár honvédségi főparancsnok kíséretikkel. A különvonat két szalonkocsiját átsatolták a veszprémi személyvonathoz, mely Székesfehérvárról háromnegyed tíz órakor indult el. Gróf Zichy Aladár miniszter Prohászka püspök vendége és a püspöki palotába szállt. Frigyes főherczeg tizenkét órakor érkezett Veszprémbe. Pár perczrel a trónörökös megérkezése előtt, a rendes vonattal érkezett meg Károly Ferencz József főherczeg, aki, mint parancsörtszt, azonnal a beosztott helyére lépett.

A király Hajmáskéren.

Az udvari különvonat ezután továbbhaladt s három óra 49 perczkor érkezett Hajmáskérra, ahol szintén tíz perczig tartózkodott. A pályaudvaron a királyt Ferencz Ferdinánd trónörökös és parancsörtsztje, Károly Ferencz József és hötzendorfi Conrád Ferencz tábornagy, vezérkari főnök üdvözölték. Megjelentek továbbá a pályaudvaron a hadgyakorlat fővezetősége, tábornokai, törzs- és főtisztjei. Conrád vezérkari főnök jelentést tett a királynak, utána Ferencz Ferdinánd trónörökös, Károly Ferencz József főherczeg és a vezérkari főnök felszálltak az udvari vonatra és a királyt Veszprémbe kísérték, ahová az udvari vonat négy óra 30 perczkor érkezett meg.

Megérkezés Veszprémbe.

A király délután fél öt órakor érkezett meg Veszprémbe. Fogadására kivonultak az összes hatóságok, testületek, társulatok, a szomszédos törvényhatóságok és a megyebeli községek képviselői. A fogadás a pályaudvaron felállított gyönyörű díszsátorban játszódott le, amelyet kalotaszegi varrottasok díszítettek gazdagon. A díszsátor balra a díszszázad, jobbra pedig a megye és a város képviselői, valamint az egyházi hatóságok foglaltak helyet.

Az állomási épület pazar díszben várta az uralkodót. Az állomáson az összes épületeket átfestették, az egész területet finom homokkal feltöltötték s az a négyes, ahol az udvari vonat megállt, zászlóval és virágfüzérrel volt elkerítve. A sínparter, amelyen a vonat jött, ki volt deszkázva. A fogadó-sátor olyan, mint egy templom. Körülbelül harmincz méter magas, tágas, nagy helyiség, külseje magyar motívumokkal díszített szövetből készült, belseje megypiros bársony s egyik oldalán aranszegélyű bársony baldakin alatt állt a király trónusa pálmákkal díszítve. Oldaliról halványkék üvegű villamos lámpák, közepéről pedig egy hatalmas nagy aranyozott villamos csillár szórtá széjjel sugarait. Ezt a sátrat az államvasutak igazgatósága állította fel.

A pályaudvaron kevéssel az udvari vonat megérkezése előtt megjelentek: Frigyes és Lipót Szalvátor főherczegek s már előttük egybegyűltek: báró Schönaich Ferencz közös hadügyminiszter, Jekelfalussy Lajos honvédelmi és Georgi Frigyes osztrák honvédelmi miniszterek, Klobucsár Vilmos honvédségi főparancsnok, tábornagy, Strassenburgi Arthur ezredes, a főhadiszállás parancsnoka, gróf Kinszky első istálló-mester, gróf Thun-Hohenstein ezredes, a lovastestőrség parancsnoka, Kutschera Richárd ezredes, báró Nagy kabinetirodai osztálytanácsos és Hoehn Miksa alezredes, a hadügyi sajtóiroda vezetője továbbá: Papadopoff ezredes bolgár, Reuf bey lovassági ezredes török, Martschenko ezredes orosz, Skina őrnagy román, Fukuda Masatare ezredes japán, Roig de Sluys spanyol, gróf Kageneck lovassági ezredes német, gróf Sigray olasz, Teck herczeg alezredes angol, Girodon őrnagy francia, Allaire őrnagy észak-amerikai, Baross alezredes chilei, Toranzo őrnagy argentinai, Tschanner ezredes, Kind alezredes és Buser százados svájci katonai attasé,

valamint Prilleszky udvari lőszárgazgató, Voigt kapitány, térparancsnok, báró Podmaniczky gádfőhadnagy, lovag Weckbecker urvari főbiztos, báró Hauser Károly kormánybiztos és valamennyi, a főhadiszállásra beosztott udvari és katonai tiszt.

A vonatból kiszállva a király, átvette a díszszázad parancsnokának jelentését s ellépett a katonák sorfala előtt. Az üdvözlések sorában a királyt elsöbben Hunkár Dénes főispán üdvözölte Veszprém vármegye, majd pedig Szeglethy György polgármester a város nevében.

A polgármester üdvözlő szavaira a király a következőket felelte:

— Köszönettel veszem hódolatuk és hűségük biztosítását, valamint azt a meleg üdvözlést, amelyvel fogadnak. Szivesen jöttem hosszú idő után ismét Veszprém városába és nagy örömmel fog szolgálni ez ősrégi város újabb fejlődéséről meggyőződni. Vigyük a város lakosainak összesen és egyenkint királyi üdvözlőmetet.

Az üdvözlő beszéd után tartott cerce alkalmával a király a következő kérdéseket intézte a főispánhoz:

— Mennyi ideje főispánja a vármegyének?
— Harmadik esztendeje, felség.
— Milyen volt az idei termés?
— Meglehetősen kedvezőtlen, felséges uram.
— Milyenek az állapotok a vármegyében a rend tekintetében?

— Teljesen kielégítő, felség, — volt a főispán válasza.

A polgármestertől azt kérdezte a király:

— Halad-e Veszprém városa? Igen jó híreket hallottam, hogy szép fejlődésnek indult a város.
— Rövid idő óta meglehetősen fejlődésnek indulunk, felség.

— Igen szép, nagyon szép, — felelte a király. Koller Sándor alispán a fogadtatásra megjelent előkelőségeket bemutatta a királynak. Ezután fehérruhás leányok a veszprémi hölgyek nevében csokrot nyújtottak át az uralkodónak.

A király mosolyogva fordult a fiatal leánykákhoz és azt kérdezte:

— Ugyebár, a veszprémi hölgyek nevében jöttek?

S meglepéssel szemlélte a neki átnyújtott pompás virágcsokrot. A főudvarmesteri hivatal a figyelemért egy briliánsokkal kirakott koronával és a király nevének kezdőbetűivel díszített arany karpereczet juttatott el Szeglethy Sárikához.

A fogadás után a király a városban át a szépen fellebörgött és feldíszített utcákon keresztül, óriási néptömeg éljenzése közben a várba vonult kíséretével együtt. Az utvonalon három díszkapu köszöntötte a királyt. Az első a város, a második a vármegye, a harmadikat pedig, mindhárom közül a legművészeibbet báró Hornig Károly és a káptalan állította fel.

Az első díszkapu a Kossuth Lajos-utca elején áll, fehér és zöld színnel díszítve, e fölirással: „Isten hozott!” Két oldalán magas állványra helyezett párnán a magyar korona. A második díszkapu a Kossuth Lajos-utca végén van, vörös bársony díszítményei között „Sokáig éljen a király!” fölírás látható. Harcászati jelvényekből való ügyes csoportok alkotják két oldalát, alattuk egy-egy fegyveres vitéz alakja, amint kivont karddal köszönti érkező urát. A harmadik díszkapu a vár elején áll s a püspök és a káptalan állította föl. Ez régi várkaput ábrázol, boltíves nyílása fölött „Isten hozott!” fölírás, belső oldalán pedig „Legmélyebb hódolattal a püspök és a káptalan.” Ezt a díszkaput ügyes csoportozatban élő fenyőfákkal ültették körül.

Az utvonalon az egyesületek és testületek állottak sorfalat. A fogadásnál rendőrség és csendőrség egyáltalában nem működik közre, hanem a rendet az egész utvonalon maga a városi polgárság tartotta fenn. Erre a célra a polgárok soraiból egy 350 tagu rendező bizottságot alakítottak. A püspöki várban a káptalani utvonalon a kegyesrendi főgimnázium növendékei állottak sorfalat. A püspöki rezidencia bejáratánál báró Hornig Károly megyepüspök üdvözölte a királyt a papság élén.

A király szállásán.

A püspöki rezidencia nagy csarnokában az uralkodó fogadására báró Hornig Károly püspök és Vajda Ödön zirczi apát vezetésével a székes káptalan valamennyi tagja egybegyűlt. A rezidencia előtt délután négy órakor a 101. számú gyalogezred részéről kettős díszőrséget állítottak fel. Midőn ő felsége kocsija az épület előtt megjelent, a papság élén „Éljen a király!” kiáltásokkal fogadta. Báró Hornig Károly püspök üdvözlő szavakat intézett őfelségéhez, amelyekben megköszönte a nagy kitüntetést, amelyben püspöki rezidenciája részesül. Biztosította az uralkodót a papságnak a királyhoz és az uralkodóházhoz való hűségéről és Isten áldását kérte a koronás fejedelem fejére, akit a Mindenható még sokáig éltesen. A papság lelkesen visszhangoztatta az éljent. Őfelsége köszönetet mondott néhány szóban a fogadtatásért és megjegyezte, hogy hosszabb idő előtt már volt egyszer Veszprémbe.

— Több, mint félszáz éve, — jegyezte meg báró Hornig püspök.

Őfelsége azután Vajda Ödön zirczi apáthoz fordult:

— Ugy hallom, beteg volt. Jobban van már?
— Teljesen meggyógyultam már, felelte a zirczi apát.

Azután az uralkodó dr. Fejérváry Józsefhez, a káptalan legidősebb tagjához fordult. Az agg katonok hordszékében hozatta magát a csarnokba, hogy részt vehessen a király fogadásán. A király az agg egyházférfitől hogyléte iránt tudakozódott.

Miután az összes káptalani tagokat bemutatták, a király lakosztályába vonult vissza, ahol nyomban Ferencz Ferdinánd főherczeg, trónörökös látogatását fogadta, aki jelentést tett neki. A trónörökös azután rövid ideig érkezett hötzendorfi Conraddal, a vezérkar főnökével, majd automobilon Hajmáskérra ment. Midőn a püspöki rezidenciából távozott, a papság élén éljenzéssel kísért. A király azután lakosztályába vonult, majd fél hat órakor egyenkint fogadta külön a még nem akreditált katonai attasékat, majd együttesen a többi katonai attasékat.

Az udvari ebéd.

Esti hat órakor a püspöki rezidenciában hetven terítékű udvari ebéd volt. Az asztalfőn a király foglalt helyet Lipót Szalvátor és Frigyes főherczegek között. Jobbra báró Hornig Károly honvédelmi püspök, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter és Hunkár Dénes főispán, balra Paár lovassági tábornok, Georgi osztrák landweir-miniszter és Szeglethy Veszprém városának polgármestere ültek. A királylyal szemben Schönaich közös hadügyminiszter, tőle jobbra Bolfras tábornagy, főhadsegéd és Pallavicini őrgróf, balra Klobucsár honvédségi főparancsnok és gróf Kinsky főlovászmester foglaltak helyet. Hivatalosak voltak továbbá Pabado-poff ezredes bolgár, Reuf bey lovassági ezredes török, Martschenko ezredes orosz, Skina őrnagy román, Fukuda Matschatare ezredes japán, Roig de Sluys spanyol, gróf Kageneck lovassági ezredes német, gróf Sygray olasz, Teck herczeg alezredes angol, Girodon őrnagy francia, Allaire őrnagy északamerikai, Baross alezredes chilei, Toranzo őrnagy argentinai, Tschanner ezredes, King alezredes és Buscher százados svájci katonai attasék. A katonai méltóságok közül Krobotin altábornagy, Kusmanek vezérőrnagy, Langer ezredes, a király szárnysegéde, Kutschera vezérkari ezredes, Festi Lehel vezérkari alezredes, lovag Hoehn alezredes, dr. Kaltenborn és Klingsporn alezredesek, Moro vezérkari őrnagy, Schwartzenberg herczeg őrnagy.

A polgári előkelőségek közül résztvettek Koller Sándor, Veszprém vármegye alispánja, Kráznitz Kálmán felszentelt püspök, dr. Palotai nagyprépost, Jánosi címzetes püspök, Vajda Ödön zirczi apát, dr. Koway Jakab osztrák helytartósági titkár és a magyar sajtó képviselőiben dr. Gonda Henrik.

A francia menü-kártyán a király nevének kezdőbetűi felett a magyar korona a görbe keresztel látható. Az étlap a következő:

Potage ragout
Picee de boeuf garní

Perdraux aux risotto
Longe de veau Salades. Compotes.
Torte aux Chocolat.
Asperge.

A városban térzene szól és fényesen ki van világítva. Az utcákat mindenütt a közönség ezrei lepi el és lelkes hangulatban ünnepli a király jelenlétét. Frigyes főherceg Jekelfalussy és Georgi miniszterektől kísérve sétát tett a városban, hogy megtekintse a kivilágítást. Az utcákon nagy tömeg hullámozott. Az összes köz- és magánépületek fényesen ki vannak világítva. A várost körülvevő dombokon este nyolcz óraker pompás tűzijáték volt.

Frigyes főherceg a főhadiszálláson.

Frigyes főherceg Bélyéről tizenegy óra negyvenkilenc perczer érkezett Veszprémbe herceg Schwarzenberg szárnysegéd kíséretében. A főherceg az alispán lakásán szállott meg. Délben udvari dejeuner volt. Az asztalfőn Frigyes főherceg ült, jobbra Klobucsár Vilmos tábornagy, honvédségi főparancsnok, balra Jekelfalussy tábornagy, honvédelmi miniszter. Az ebédén résztvettek Schönauich Ferencz közös hadügyminiszter, őrgróf Pallavicini, Kropatin lovassági altábornagy, Georgi landwehrminiszter, Straussenburgi Arthur ezredes, a főhadiszállás parancsnoka, gróf Kinszky és a főhadiszállás többi beszállásolt tisztjei, továbbá Hoehn Miksa alezredes, a hadügyi sajtóiroda vezetője, az osztrák sajtó részéről dr. Kossitsch, a magyar sajtó részéről pedig dr. Gonda Henrik.

A csapatok felvonulása.

Szeptember 14-én érkezett meg mindkét fél a hadgyakorlat fővezetősége által részükre kijelölt kezekre. A csapatoknak itt szeptember hónap 15-én egy pihenőnapot engedélyeznek. De már ugyanezen a napon reggeli 6 óraker kezdődik meg a harcászati viszony, amely órában a hirszerzés végett kiküldendő őrszolgálatok és különítmények megkezdhetik tevékenységüket.

Ezen különítmények nagysága és erőssége tekintetében szeptember 15-én a két fél parancsnoksága részére bizonyos korlátozás iratott elő, amelyben a gépjegyek és kerékpárosok esetleges beosztásától eltekintve, azok csak másfél lovasszázadból vagy egy lovassági századból alakíthatók meg.

A hadgyakorlat.

A nagy hadijáték a mai nappal megkezdődött. Reggeli hat óra óta a csapatok u. n. ellenséges viszonyban vannak. A legénység zömére nézve tulajdonképpen pihenő nap a mai, csak az előretolt lovassági különítmények teljesítenek — a századig — felderítő szolgálatot. A buzérvörös jelvényekkel ellátott ellenséges őrsök a különböző dombokon és völgyeken ide-oda lovagolnak és itt is, ott is apró csete-paté támad. Az északi hadsereget az u. n. kékeket báró Albori tábornagy vezeti, míg a déli hadsereget, az u. n. vöröket Fiedler tábornagy parancsnokolja. Egyelőre három hadtest van működésben: a 4. hadtest Brudermann lovassági tábornok vezérletével, az 5. hadtest báró Steiningert tábornagy vezérlete alatt és a 13. kombinált hadtest Pott tábornagy vezérletével. A hadgyakorlatok terepére már a kora reggeli órákban kilovagoltak báró Schönauich közös hadügyminiszter, valamint Georgi osztrák honvédelmi miniszter. A föltevést csak hötzendorfi Conrad, a vezérkar főnöke fogja a vezérekkel közölni. Egyelőre a mai nap folyamán folytatják és befejezik a felderítő szolgálatot. Még kérdéses, hogy holnap mely időtájt várható összeütközés.

A hadgyakorlatok fővezetősége egyébként a mai napon még nem teszi közzé sem a kiindulási helyzetet, sem meg nem nevezi azokat a hadtesteket és azon hadosztályokat, amelyek onnan kiindulnak és amelyek egymással szemközt állanak. Nem a nyilvánosság elől való elzárkózás az oka ennek, hanem egyedül és kizárólag az a körülmény, hogy ha ezen adatok nyilvánosságra bocsátatnak, a sajtó mai gyors technikájánál fogva az egymással szemben álló csapatok is ezen adatok birtokába jutnának, ami az egész hadgyakorlat harcszerűségének rovására történne, mert hiszen háboru idején ilyen ada-

toknak újságokban való közlése teljesen kizárt és a csapatok egészen saját felderítő szolgálataikra vannak a hirszerzés tekintetében utalva.

Üxküill hadtestparancsnok elmaradása.

Gróf Üxküill-Ghyllenband Sándor csapatfővezető, akinek a főhadiszállásban részt kellett volna vennie a veszprémi hadgyakorlatokon, egy, a jobb kezén szenvedett sérülése miatt az idején hadgyakorlatokon nem vesz részt. Ez a körülmény katonai körökben sok megjegyzésre adott okot.

Kornfeld a bank-kérdésről.

— Beterjesztette szakvéleményét. —

Budapest, szeptember 15.

A magyar közgazdasági élet egyik legkiválóbb vezéregyénisége, Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója és a budapesti áru- és értéktőzsde elnöke nyilatkozott ma a bank-kérdésről. Hosszas betegeskedése miatt csak most felelt a képviselőház bankbizottsága által fölített kérdésekre és tanulmánya, amelyet szakértői véleményként előterjesztett, kétségtelenül igen nagy súlylyal esik a latba. Bárha a közös jegybank mellett argumentál is, alapos tudás és mérhetlen szakértelem mellett az aggó hazaszeretet vezették tollát.

Kornfeld Zsigmond szakvéleményét és a gróf Batthyány Tivadarhoz intézett kísérőlevelét a következőkben ismertetjük:

Argumentumok a közös bank mellett.

Válaszomban a feltett kérdések szövegerinti szövegének megfelelően annak kifejtésére szoritkoztam, hogy véleményem szerint minek kellene történnie, ha a külön magyar jegybank létesítése határozatnak el és válnék tényre. Az a kérdés, vajon helyesebb külön bankot létesíteni, a kérdőpontokban nincs érintve s ezért azt feleleteimben nem tárgyaltam. Mivel azonban — akármennyire is eltérünk tőle formai okokból — ez marad a szövegben levő tárgy tulajdonképpen magva, engedje meg Méltóságod megjegyznem, hogy nagy áldozatomban került ez irányban véleményem nyilvánításától tartózkodnom és feleleteimben éppen a legfontosabb pontra nézve oly értelmezéseknek szabad teret hagynom, amelyek gondolataim menetének nem felelnek meg. Ne méltóztatassék ezért rossz néven venni, ha Méltóságodnak irántam tanusított jóindulatára támaszkodva, erre a főkérdésre nézve ezen helyen nyilatkozom, egyidejűleg arra kérve Méltóságodat, hogy teljesen böles belátása szerint határozza el, vajon levelem ezen részét is a tisztelt bizottság tudomására hozza, illetőleg az aktákhoz csatolja-e. Hivatásom és állásom keretén belül évek hoszu során át arra irányuló őszinte törekvésem és fáradozásom, hogy a magyar hitelnek — amennyire erőmtől telt — szolgáljak, talán megbocsáthatóvá teszi azon szerénytelenségemet, hogy nézetemet nagyon tisztelt Elnök Urnak s esetleg a tisztelt bizottságnak és a nyilvánosságunk előadom.

Végereedményében az a véleményem, hogy hazánk gazdasági viszonyai ezidőszert egy külön jegybank létesítését nemcsak parancsolólag nem követelik, hanem nézetem szerint e részben eddigi Ausztriához való viszonyunknak, illetőleg a közös banknak a következő szabadsalom tartamára való fentartását tanácsosnak mutatják. Azon fejtegetéseknél, amelyek engem ezen véleményre vezettek, nem jut szerep azon kérdésnek, vajon külön magyar jegybank létesítése lehetséges-e és felállításának keresztülvitele nem ütközik-e nagy akadályokba. Azt hiszem ugyanis, hogy azon technikai akadályok, amelyek a külön jegybank létesítése elé gördülnek, nem jelentősök; továbbá azt a félelmet sem tartom igazoltnak, hogy a külön magyar jegybank nem lesz képes a készleteket fentartani, s egyáltalában azon feladatának megfelelni, hogy hazánk hitelügyeit kielégítse.

Az ilyképpen felvetett kérdésre adandó válasznál két mozzanatra van döntő jelentősége. Meg kell vizsgálnunk, vajon a fennálló intézmény úgy működik-e, hogy vele modern fogalmak szerint meg lehetünk elégedve; a második mozzanat az, vajon ha erre igennel is válaszolhatunk, nincsenek-e a szövegből ismert intezmény közvetlen működési terén kívül álló olyan momentumok, amelyek kívánatosá teszik a változtatást.

A mondottak első részére áttérve, azt hiszem, hogy — anélkül, hogy elfogulatlan szakértői oldalról

ellenzéssel találkoznom — biztosan állíthatom, hogy okunk van az Osztrák-Magyar Bank jelenlegi vezetésével minden tekintetben megelégedettnek lennünk. Csak azon rendszabályoknak foganatosításában, amelyek a bank aranypolitikájával összefüggnek, a budapesti paritásnak a bécsivel szemben való energikusabb érvényesítése volna az a szempont, amely a szabadsalom megújításánál tekintetbe volna veendő. Ebben az egyben látok Magyarországra hátrányára különbséget, amely azonban könnyű szerrel ki volna küszöbölhető.

Ami a második kérdést illeti, vagyis hogy nincsenek-e a közvetlen pénzügyi működési mozzanatokon kívül más momentumok, amelyek az eddigi rendszerrel való szakítást kívánatosá teszik, erre már nem találok oly könnyűnek a feleletet. Itt ugyanis mindenekelőtt politikai mozzanatok mértékadóak, amelyekre e helyt — ahol csak mint pénzügyi szakembernek kell nyilatkoznom — természetesen nem akarok kitérni. Jóllehet lelkiismereti kötelességemnek tartom itt is kiemelnem, hogy politikai meggyőződéseim szerint hasznos és tanácsos olyan Ausztriával közös intézményeknek fentartása, amelyek hazánkban tényleges önállóságát a legkevésbé sem érintik és Magyarországra nézve anyagi hátrányokkal semmiképpen sem járnak, hanem Ausztriával való teljes paritásunk folytán a monarchia mindkét része államiságának egyenrangúságát a bel- és külfölddel szemben olyannyira helyes világításba helyezik, hogy ebben az irányban bármely félremagyarázás lehetősége is ki van zárva.

De nemcsak tisztán politikai szempontból nehéz a feltett kérdésre felelni. Nem tagadható ugyanis, hogy a külön magyar jegybanknak — hogy így fejezzem ki magamat — sokkal intímabb a jellege a magyar gazdasági életre nézve, mint amilyenre a közös bank szert tehet és továbbá az is kétségtelen, hogy bizonyos rendszabályok, amelyek esetleg egyedül Magyarországra nézve látszanak szükségeseknek és amelyek alkalmazása a kormány beleegyezésétől függ, könnyebben keresztülvihetők, ha megállapításuknál más fórumok kizártnak. Szemben azonban a most említett momentumok nem szolgáltatnak elegendő alapot arra, hogy már a legközelebbi 10 évre lépjen életbe a fennálló rendszer megváltoztatása. A bank eddigi közösségénél fogva Magyarország a hitel sok kategóriájában azt az előnyt élvezzi, hogy a hatás, amelyet Ausztriának rendkívüli gazdagsága a bankpolitikára szükségképpen gyakorol, teljes mértékben reánk is kiterjed, abban ellenben minden szakvélemény megegyezik, hogy a külön magyar jegybanknak huzamosabb években át olyan kamatlábpolitikát kell követnie, mely a magánhitelt jóval megdrágítja.

Összefoglalva a mondottakat, véleményem a következő:

1. A külön magyar jegybank létesítésének jelenléte akadályai nincsenek.
2. A külön magyar jegybank zavartalan működésére bizton lehet számítani, feltéve, hogy a bank a készfizető bank elveinek megóvásával s világosan és határozottan megszabott feladatainak szigorú szemeltartásával alapított és vezetettik.
3. Teljesítményével a külön magyar jegybank gazdasági téren nem képes és e szerint nem is fog az országnak többet nyújtani, mint jelenlegi működésével az Osztrák-Magyar Bank.
4. A külön magyar jegybank alapításával a kamatláb nem jelentéktelen mértékben megdrágul, legálább is fennállásának első éveiben.
5. A külön magyar banknak a hitelek engedélyezésénél hoszu időn át inkább szigorubbna kell lennie, mint amilyen most az Osztrák-Magyar Bank.
6. A fennálló bankközösség Magyarországra hitelek a nemzetközi piacon nem árt, sőt a közös jegybank pénzügytechnikai terén Ausztriával szemben meglevő teljes paritásunk inkább javára válik Magyarországra nemzetközi hitelnek.

Mindezen okoknál fogva saját álláspontomból tanácsosnak tartanám az Osztrák-Magyar Bank szabadsalmát a bank ügyvezetésében való bizonyos módosítások mellett, egy további időtartamra, amely talán összesen az Ausztriával fennálló kereskedelmi szerződések időtartamával, meghosszabbítani és a külön magyar jegybank létesítését egyelőre elhalasztani.

Válasz a kérdőpontokra.

1. A külön magyar jegybank milyen rendszer alapján jöjjön létre?

Külön magyar jegybank létesítése esetén helyesnek vélem, hogy részvénytársaság formájában jöjjön létre, mert így függetlenségét az állammal és politikai befolyásokkal szemben jobban megóvhatja, a nyilvánosság részéről az intezet vezetésére nézve az ellenőrzés kényszeritőbb lesz és a bank hitelnek az állam hitelétől való szétválasztása inkább elősegíti a bankot feladatai teljesítésében.

2. A felállítandó magyar jegybank mekkora alaptőkével létesíttessék?

Azt tartom, hogy az új bank alaptőkéje 150 millió koronában állapíttassék meg. A dolog természetében van, hogy ezen alaptőke érzékenységét beszerzésére fog fordítani s így az egyéb fedezetekkel együti

a forgalomban levő bankjegyek fedezetére fog szolgálni.

3. Az alaptőke beszerzése és elhelyezése miként történjék, különösen minő intézkedések által biztosítható az, hogy az alaptőkében való részvétel alapján külföldi befolyás tulsúlyra ne emelkedhessen?

Helyén valónak tartom, hogy az új bank alaptőkéje kizárólag a belföldön szereztessék meg. A forgó körülményekkel számolva azonban nem látom megengedhetőnek, hogy Magyarországon a magánhiteltől egyszerre ily tetemes összeget elvonjanak s ezért ajánlanám, hogy a szóban levő részvényösszeg elhelyezése fokozatosan, példának okáért 10 éven belül történjék. E célból az államnak mindenekelőtt az egész alaptőkét kellene jegyeznie és azt a maga részére megszereznie, mindazonáltal azon törvénybe foglalni rendelkezéssel, hogy a kormány köteles 10 éven keresztül évenként az alaptőke megfelelő részét — a névértéknél nem olcsóbban — eladni.

Ez alatt természetesen nem értem azt, hogy a már magántulajdonba jutott részvényeknek a külföld leendő megszerzését lehetetlenné tegyék. Valószínű, hogyha a részvény megfelelő osztalékot hoz, akadni fog külföldi tőke, amely ilyen részvényeket megszerez, még akkor is, ha az illető részvénybirtokos a közgyűlésen szavazatképes részvényesként nem jelenhet meg. A részvényeknek véleményem szerint névre kellene szólítani és csak magyar állampolgárok, vagy intézetek, alapítványok stb. nevére volnának kiállítva.

4. Hogyan állapítható meg a jegyfedezeti rendszer? Az ércfedezetre vonatkozó határozatok körében adhatók-e s ha igen, minő könnyebbségek? Minő intézkedések történjenek a bankjegykibocsátás esetleges korlátozására nézve?

Az ércfedezeti kérdése összefügg azzal a másik kérdéssel, hogy mily magasra lehet taksálni észszerűen és elővigyázattal azon bankjegymennyiséget, amelynek Magyarországon minden körülmények között a forgalomban kell maradnia, illetőleg amely bankjegymennyiség a banknál beváltásra nem kerülhet. Ezt az összeget ajánlanám azon mennyiségként megállapítani, amelynek határáig az új banknak jogában áll, alapszabályszerű feladatainak megfelelően, de aranyfedezet kényszer nélkül bankjegyet kibocsátani, a forgalom tárgyát képező többi bankjegyek ellenében teljesen ércfedezettel és ércértékekkel (érmék, külföldi aranyváltók stb.) kellene fedezve lennie. A fedezetlen bankjegymennyiség megállapításánál természetesen a forgalom minden kategóriáját figyelembe kellene venni és alapos kutatásokat kellene megejteni arra nézve, hogy ezen összeg helyessége tekintetében egészen bizonyosak legyünk. Tapasztalataim és kutatásaim alapján azon vélemény felé hajlok, hogy 300.000.000 K olyan összeg, amely a tényleges szükségleteknek inkább megfelelő marad. Eltérőleg tehát az eddig leginkább követett ama rendszertől, amely szerint az aranykészlet a bankjegyforgalommal bizonyos arányba hozatik, már eleve megállapítandónak tartom, hogy az előre meghatározott azon összeg felül, amelyet nem okvetlenül ércfedezettel kell, hanem alapszabályszerűen külföldi aranyváltókkal is lehet fedezni, a további egész bankjegyforgalom ércfedezettel volna fedezendő.

Jóllehet azon sok és becses statisztikai adat után, amelyeket az eddig meghallgatott tisztelt szakértő urak előadtak, nem szívesen terhelem számcszerű összeállításokkal a tisztelt Bizottságot, mégis kérem, hogy a következő kalkulációt figyelemre méltatni sziveskedjék.

A rendelkezésre álló adatok és becslések szerint 1907. december 31-én a Magyarországra eső bankjegyforgalom mintegy 680 millió koronát tett, azaz az Osztrák-Magyar Bank összes 2.020 millió korona bankjegyforgalmának körülbelül 34%-át. Tegyük fel, hogy ebből 300.000.000 koronának minden körülmények között forgalomban kell maradnia és meg volna engedve, hogy a bank ezen összeget ércfedezettel nélkül tartsa forgalomban, a további 380 millió koronáért kellene aranyfedezetről gondoskodni. Ebből 150 millió korona saját alaptőkéjével nyerne fedezetet és így csak 230 millióért kellene a banknak aranyat szerezni.

Ezen mennyiségű arany beszerzésére nézve a következőket vagyok bátor mondani:

Szabadalmának Magyarországra nézve történő megszüntetével az Osztrák-Magyar Bank magától értetődően köteles lesz bankjegyeit visszavonni, illetőleg beváltani. A beváltás természetesen olyképp történjék, hogy a bank beváltandó jegyei kiegyenlítésére mindenekelőtt a Magyarországon váltótárcza- és lombardkölcsönök formájában fennálló követeléseit használja fel. Az ezen beszámítások után még kiegyenlítés nélkül maradt bankjegymennyiséget a bank az ügy természeténél fogva ércben váltja be, ha törvényileg nincs is erre kötelezve.

Az 1907. december 31-én Magyarországra eső bankjegyforgalom — mint mondtam — 680 millió koronára becsülhető. Föltéve, hogy az Osztrák-Magyar Bankkal e napon lett volna az elszámolás megújítandó, a számítás a következőképpen alakulna:

Működésének megszüntetével az Osztrák-Magyar

Bank a fentemlített 680 millió korona bankjegyet aranyban váltaná be. Erre mindenekelőtt külföldi értékek egyrészt a bank váltóleaszámítási üzletéből, másrészt lombardüzletéből származnak. A bank váltótárczájának összes állománya az említett napon körülbelül 750 millió koronára rugott, amelyből magyar kötelezettségekre mintegy 60%, azaz 450 millió korona esik. A bank lombardüzletéből pedig Magyarországra 47 millió korona jut. A két üzletből mindössze tehát 497 millió korona. Minthogy a bank — mint fentebb említettem — 680 millió koronát tartoznék beváltani, tehát 183 millió koronát kellene aranyban kiegyenlitenie. Ezen 183 millió aranyhoz — amely arany mennyiség természetesen az új bankhoz jutna, minthogy ez saját jegyeit lenne köteles az Osztrák-Magyar Bank jegyei helyett csere után kibocsátani — hozzászámítandó még a 150 millió koronányi alaptőke, úgy hogy ezen tételek alapján az új bank 333 millió korona bankjegyet bocsáthatna ki. Ha már most ehhez még hozzászámítjuk azt a 300 millió koronát, amelyet a forgalom részére mint okvetlenül szükséges mennyiséget jelöltem meg, akkor eljutunk 633 millió koronáig, amelyvel szemben 680 millióan vettem Magyarországnak maximális bankjegyforgalmát. Hogy tehát ezek szerint az alapítandó új bank a legvégső esetre is fedezve legyen, aranyállományunk 50 millióval való felemeléséről kellene gondoskodnia, vagyis olyan összeget, amelynek megszerzése annyival kevésbé járhat nehézséggel, mert hiszen magával az Osztrák-Magyar Bankkal, amely saját szükségletét tekintve, rendkívül nagy aranykészlettel felett rendelkezik, ez irányban megfelelő megállapodás létrehozható lesz.

Ha pedig a fenti elv szerint előálló fedezeti állapotot hányadszerüleg akarjuk kiszámítani, azt találjuk, hogy a 680 millió korona bankjegyforgalommal 333 millió korona effektív fedezet áll szemben, vagyis a szokásos 2/3 fedezet már eleve tetemesen túl van haladva.

5. Milyen üzletágakra terjedjen ki a bank működése?

Azt tartom, hogy az alakítandó külön jegybank tevékenysége mindazon üzletágakra kiterjedhetne, amelyek közvetlen hivatásából folynak. Ilyenek: a bankjegyforgalom szabályozása, a megfelelő aranypolitika és a jegybankok üzletkörébe eső hitelüzletek ápolása.

6. Az üzletvitel körében az ország közgazdasági érdekeinek megóvása szempontjából minő külön kikötések állapíthatók meg?

Az ezen kérdésnél adandó válasznál két szempontt állapítandó meg. A jegybanknak egyfelől az a főfeladata, hogy az ország hitelügyeit váltókra, értékpapírokra és varrásokra nyújtott kölcsönök útján kielégítse és kellő intézkedésekkel a kamatláb aránylag legolcsóbb alakulására hason, másrészt a bank fennállásának és kellő funkcionálásának elengedhetetlen feltétele, hogy a bank külföldi értékeinek lejáratok szerinti befolytára minden körülmények között számíthatson, minőlfogva olyan hitelengedélyezések, amelyek a dolgok természeténél fogva a bankszerű határidőn túl való meghosszabbításokat igényelhetnek, a bank ügyviteléből legszigorúbban kirekesztendőek. Ebből az következik, hogy a bank olyan váltókat, amelyeket az adós előreláthatólag csak többszöri prolongáció útján törlesztene, egyesegyedül olyan benyújtóktól fogadhat el, akik önmagukban kezességet nyújtanak arra nézve, hogy azon esetben, ha a váltó újabb benyújtása a banknál bármilyen oknál fogva akadályokba ütközik, azt sajátjukból be fogják váltani. Az ezen utról való bizalmam elterését a jegybankra nézve a lehető legkárosabbnak tartom.

További megfontolás tárgya lehetne azon kérdés, vajon nem volnának-e a bank részéről — különféle kamatlábak alkalmazása mellett — három hónapnál hosszabb lejáratú váltók leszámlolásra elfogadhatók, ami a részemről proponált fedezeti módszer alkalmazása mellett könnyebben keresztülvihető, mint a kvótászerű fedezet mellett.

A bank helyes ügyvitelének egyik főgaranciája a vezetőség összeállításában, szilárdságában és ügyességében van. Az államkormányzatnak a bank vezetőségében való megfelelő képviseltetéséről nem szólva, az a kérdés támad, vajon nem kellene-e a bank vezetésében bizonyos virilis állásokat teremteni, a melyek automatikusan azon férfiakat töltenék be, akik a banknál első sorban hitelszerűen érdekelt foglalkozási ágak élén állanak. Ide tartoznék talán a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, a kompetens mezőgazdasági fórum, a Budapesti áru- és értéktőzsde elnöksége, stb.

7. Minő külön jogok és kedvezmények lennének még a bank részére biztosíthatók?

Nem találok semmi külön okot arra, hogy a jegybanknak a neki adandó kizárólagos bankjegykibocsátási szabadalmon kívül más jogok lennének engedélyezendők, mint a melyek a saját alapszabályszerű ügyvitelének önállóságából önként következnek.

8. Hogyan szabályoztassék az állam és jegybank közötti viszony? Minő közreműködés követelhető a jegybanktól az állami adósságok kezelése és az állami pénztárak szolgálatának terén? Meddig terjedjen a kormánybefolyás az egyes funkcionáriusok

alkalmazása, a felügyelet és a folyó ügyvitel tekintetében?

Nem látom a szükségét annak, hogy az állam és a jegybank közötti viszony, nem szólva az államnak felügyeleti jogáról és pénzügyi részesedéséről, külön szabályoztassék és épp oly kevésbé tartom tanácsosnak, hogy a bankot bármely formában az állam pénzügyi műveleteinek ellátásába bevonják.

A kormányának a bank egyes vezető közegei kinevezésére való befolyását a többi jegybank példájára kívánám megállapítani. Ebben a tekintetben az elnök (kormányzó) kinevezése, az igazgatósági tagok (főtanács), valamint a vezető igazgató választásának jóváhagyására vonatkozó jog, továbbá az alapszabályok módosítására vonatkozó engedélyezés joga stb. volna elsősorban tervbe veendő.

9. A szabadalom mennyi időre szóljon? A magam részéről amellyel érvelnék, hogy a külön magyar jegybank szabadalma 15, esetleg 20 évre szóljon.

10. Minő közvetlen és közvetett pénzügyi szolgáltatásokat kell a banktól kikötni, figyelemmel a 4., 8. és főleg a 9. kérdőpontra foglaltakra is?

A banktól a neki adott bankjegykibocsátási szabadalom fejében az állam részére a nyereségből megfelelő részesedés volna követendő. Az államnak a szabadalom adásáért a nyereségben való részesedése tekintetében a különféle rendszerek között azt tartom leginkább ajánlatosnak, amely úgy a bankjegyek átlókötelezettségére, mint a közvetlen nyereségrészesedésre nézve az Osztrák-Magyar Bank és a monarchia két állama között jelenleg fennáll. Ennél messzebbmenő szolgáltatásokat nem tartok tanácsosoknak.

11. Szükséges-e, hogy az önálló magyar jegybank már keletkezésekor készíthető bank legyen és pénzünk érték-állandósága minő intézkedésekkel biztosítható?

Szükségesnek tartom, hogy a külön magyar jegybank létesítése esetén mindjárt kezdetől fogva készíthető bank legyen. A főokok e tekintetben Magyarországnak a nemzetközi pénzpiacra elfoglalt helyzetében gyökereznek, valamint annak szükségességében is, hogy ezt a helyzetet ne csak megtartsuk, hanem minő jobban megerősítsük. Ez áll épp úgy a direkt állami hitelre nézve, mint a magánhitel tekintetében is. Anélkül, hogy az idevonatkozó viszonyok bővebb taglalásába bocsátkozni akarnék, rámutathatok arra, hogy jegybankunk készíthető volta esetén összes értékeink az aranyértékekkel egyenrangúakká lesznek és különösen az összes magyar váltótárcza — a váltókötelezett egyenlő fizetőképességét feltételezve — a német, francia és angol váltótárczával egyenértékűvé válik, illetőleg a maga részére a világpiacon nyitva tartja. Szükségünk van rá és megvan bennünk az az igyekezet, hogy pénzügyi és gazdasági összeköttetéseket létesítsünk más országokkal is és Magyarországnak Ausztriához való viszonyának minden tekintetbevétele és ápolása mellett is parkodnunk kell, hogy hazánk a nyugati országok pénzügyi érdekkörébe is jusson. Véleményem szerint ez a külön jegybank létrejötte esetén csak úgy sikerülhet, ha a bank mindjárt kezdetben készíthető lesz és nem szorul arra a hitelre és elnézésre, amelyben a hatalmas Osztrák-Magyar Bankot és a monarchia mindkét államát együttesen készíthetjük, de amelyre nézve még kérdéses, vajon arra Magyarország egymagában teljes mértékben számíthat-e.

Ami pénzünk állandóságának kérdését illeti, az a bank készítésének megállapításával legnagyobb részben már el van intézve. E részben minden más a bank üzletviteléhez tartozik és e téren kikötésekkel vagy megállapodásokkal sokkal kevesebbet lehet elérni, mint a vezetőség szellemével és komolyságával. Hazánk minden vezető férfjának egyik feladatát kell tekintenie, hogy a külön jegybank vezetését hivatásának legszigorúbb felfogására szorítsa és minden áramlatnak ellenszegüljön, amely arra irányulna, hogy az új intézet mindenféle hitelek kielégítésére igen könnyen elérhető forrásnak tekintésék.

12. Mely intézkedések teendők a külön magyar jegybankra való átmenetel megkönnyítése céljából?

Technikai mozzanatokról nem szólva, amelyek nem tartoznak ezen fejtegetések keretébe, az egyetlen szükséges átmeneti intézkedést az Osztrák-Magyar Bankkal létesítendő megfelelő megállapodásban látnám, amelynek részleteire nem kell külön rámutatni.

Rakovicz, 1908. szeptember 12.

Budapest, szeptember 15.

A bosnyák kérdés a delegációban. Kiofő csech képviselő bosznia-hercegovinai körútiában szombaton Banjalukába érkezett, hol különösen az „Ottacsina” a katonai bíróság által elítélt munkatársainak ügyét tanulmányozta, melyet a delegációban szóvá fog tenni. Ugy a csehek, mint a szociálisták és a délszlávok nagyarányú vitát szándékoznak a boszniai állapotokra vonatkozólag az osztrák delegációban indítani. Valamennyien az alkotmányos

élet és parlamenti kormányzat behozatalát fogják sürgetni

A közlekedési tanács megalakulása. Az országos közlekedési tanács Kossuth Ferencz elnöklété alatt f. é. október hó 9-én délután öt óraker tartja alakuló ülését a Váci-utcai városházának közgyűlési termében. Ez első ülésen tárgyalják a tanács ügyviteli szabályzatának tervezetét, az államvasutak díjkezdvezményeit és a vasérc vasuti szállítására vonatkozó tarifákat.

Horvátországi hírek. Zágrábból jelentik: A Szerbiával kötött vám- és kereskedelmi szerződés értelmében magyar állatorvosok végzik a szerb-magyar határon a huszszemlélt. A zimonyi állomáson ez okból nem engedte meg a horvát állatorvosnak, hogy az odarendelt állatorvosokon kívül ő is befolyjon az ügyekbe. A koalíciós sajtó e miatt élesen támadja a horvát országos kormányt, mint amely megengedte, hogy horvát területen kizárólag magyar állatorvosok végezzék a szolgálatot. Dr. Bauer Antal képviselő Jasztrebarszkában beszámolót akart tartani és ezt bejelentette a hatóságnak, mely azonban a népgyűlés megartását betiltotta. Bauer ellenfogva a „Szokol” helyiségében mintegy négyszáz főnyi hallgatóság előtt mondhatta el csak beszámolóját, melyben a mai helyzet tarthatatlanságát fejtette és kijelentette, hogy a nyelvkérdésben a horvát koalíció ezentul sem fog engedni. Zimonyból ideérkezett hírek szerint a letartóztatott diákok közül Perovácskit és Trivanovicot szabadlábra helyezték. A többiek ellen még folyik a vizsgálat.

A király üzenete.

— A karlóczai patriárcha-választás. —

Budapest, szeptember 15.

Günther Antal királyi biztos ma tolmácsolta a karlóczai szerb kongresszus előtt a király üzenetét, aki tudvaleg nem hagyta jóvá a Zmejanovics verseczi püspök patriárchá-vá történt megválasztását. Az új választás Zmejanovics személyének kizárásával fog megtörténni. Hogy a többség bizalma kire esik s hogy az új patriárchával szemben abban a helyzetben lesz-e a kormány, hogy annak a megerősítését javaslatba hozhatja a korona előtt, az persze a jövő kérdése.

A kongresszus mai ülésén a tanácskozások újabb határnapját pénteken délelőtt tízenegy órára tűzte ki. Ekkor határoznak a patriárcha-választás tárgyában.

A kongresszusról ma a következő híreink érkeztek:

Nikoljcs Miron pakrácsi püspök délelőtt tíz óraker nyitotta meg az ülést, amelyen Zmejanovics kivételével valamennyi szerb püspök megjelent. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után dr. Gyurgyevics Milos nagybecskereki és dr. Jakšics Vaza törökbecsei képviselők átnyújtották megbízó leveleiket. Az elnök bejelenti, hogy Günther Antal királyi biztosnak hozzá intézett leirata értelmében a kongresszust a mai napra összehívta és üdvözi a kongresszust. Popovics Dusan indítványára fölolvassák a beérkezett iratokat és azokat az illetékes bizottságokhoz utalják. Az iratok közt van Pribicevics Valerian képviselőnek, a Nasztics-féle felségárulási ügyben letartóztatott teológiai tanár beadványa, amelyben tudatja, hogy letartóztatása miatt nem jelenhet meg az ülésen. Dr. Popovics Dusan (önálló) indítványozza, hogy a kongresszus azonnal, még a királyi biztos érkezése előtt válaszszon kilencztágu bizottságot, melynek feladata lesz megszerkeszteni ebben az ügyben való tiltakozását. Dr. Musicki Döme (radikális) ellenzi Popovics indítványát és javasolja, hogy Pribicevics beadványát adják ki a napirendet megállapító bizottságnak. Popovics válasza után az elnök elrendelte a szavazást, mire a többség elfogadja Musicki indítványát.

Ezután jelent meg a kongresszus meghívására Günther Antal királyi biztos és adlátusa, Joanovich Pál. A királyi biztos a trónszék előtt foglalt állást, átadta a királyi leiratot adlátusának, Joanovich Pál osztálytanácsosnak, aki fölolvasta. A királyi leirat a következő:

A Mi őszintén kedvelt hívünknek, Günther Antal belső titkos tanácsosunknak, magyar igazságügyminiszterünknek, mint a görög-keleti szerb egyházi kongresszusra küldött

királyi biztosunknak, Budapest. Mi I. Ferencz József Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királyja stb. és Magyarország apostoli királyja. Őszintén kedvelt hívünk! Hűségnek ez év augusztus hónap 2-án kelt és magyar miniszterelnökünk után bemutatott jelentéséből értesültünk, hogy az ez év július hónap 6-án kelt elhatározásunk alapján összehívott görög-keleti szerb nemzeti egyházi kongresszuson egybegyűlt képviselők, az ez év augusztus hónap 1-én tartott kongresszusi ülésben karlóczai görög-keleti érsekké, szerb metropolita patriárchá-vá szótöbbséggel Zmejanovics Gábor verseczi görög-keleti szerb püspököt választották meg. Ugyanazon képviselők hűséged után egyszersmind azzal a legalázatosabb kéréssel járultak hozzánk, hogy e választást legkegyelmesebben erősítsék meg. Magyar miniszterelnökünknek a minisztertanács hozzájárulásával tett előterjesztésére nem érezzük magunkat indítatva, hogy e választást legfelsőbb megerősítésünkkel jóváhagyjuk. Megbizzuk hűségedet, hogy e legfelsőbb elhatározásunkat a kongresszusnak adja tudtára és hívja föl azt, hogy a visszautasított egyén kizárásával az érsekmetropolita-patriárchai szék betöltése céljából új választást eszközöljön. Az új választás eredménye a hűségnek adott utasításban megjelölt uton ismét elénkbe lesz terjesztendő. Kihez egybéként királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk. Kelt Bad-Ischlben, 1908. évi augusztus hónap 16-ik napján. Ferencz József s. k., Wekerle Sándor s. k.

Ezt a királyi leiratot a nemzeti egyházi titkár szerb nyelven is fölolvasta. Most a királyi biztos, kalpaggal fején, karosszékében ülve, a következő beszédet intézte a kongresszushoz:

— A most fölolvastott legkegyelmesebb királyi leirat tartalmából tudomást nyert a t. kongresszus arról, hogy ő cs. és apostoli királyi felsége a görög-keleti szerb nemzeti egyházi kongresszus augusztus 1-én tartott ülésében megejtett érsek-metropolita patriárcha-választás eredményéhez legmagasabb jóváhagyásával hozzájárulni nem méltóztatott, hanem a legkegyelmesebben elrendelte, hogy a kongresszus az érsek-metropolita-patriárchai szék betöltése céljából — Zmejanovics Gábor verseczi görög-keleti szerb püspök ur kizárásával — új választást eszközöljön.

Ennek folytán felhívom a t. kongresszust, hogy az ekként elrendelt újabb választásra három napon belül határnapot tűzzön ki és a választást a legkegyelmesebb királyi leiratban foglalt meghagyásnak megfelelően, a szokásos módon ejtse meg és ennek megtörténte után engem a választásra vonatkozó hitelesített kongresszusi jegyzőkönyv, az eredeti szavazó-ívek, valamint a legfelsőbb megerősítés iránti legalázatosabb kongresszusi előterjesztés átnyújtása végett a kongresszus ülésébe hívjon meg.

A királyi biztos felhívására ezt a beszédet Joanovich Pál adlátus szerb nyelven is fölolvasta, mire a királyi biztos adlátusától és a kongresszusi küldöttségtől kísérvé, az ülésteremből távozott.

A kongresszus most megkezdte a tanácskozását. Muacsevics Vazul az önállópartiak nevében most is kifogást tett az ellen, hogy a királyi leirat magyar nyelvű volt és hogy a kongresszuson a királyi biztos a magyar nyelvet használta. Miladinovics radikális párti kijelentette a maga és pártja nevében, hogy mivel ők ugy is csak a szerb szöveget tekintik autentikusnak, a maguk részéről eltekintenek a nyelv-kérdés tárgyalásától.

Dr. Belobrck indítványt nyújt be, hogy a kérdést bizottság elé utasítsák, mivel az előző kongresszus alkalmával a két szöveg között eltérés volt.

Milavilovics (radikális) nem tartja szükségesnek, hogy rendkívüli bizottság elé utasítsák a dolgot, a kérdés a rendes bizottság elé tartozik.

Belobrck viszonzválasza után a kongresszus szótöbbséggel napirendre tér. Ezután a kongresszus tanácskozásait felfüggesztették és délután öt óraker folytatják.

Bogdanovics püspök adminisztrátor egy óraker ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak Günther Antal igazságügyminiszter, kir. biztos,

az összes püspökök, Joanovich Pál miniszteri osztálytanácsos, a királyi biztos adlátusa, Gyurgyevics Nikola, a kongresszus világi elnöke, a kongresszusi jegyzők, Balla ujdéki főispán, a krusedoli, kovilii és gregetegi zárdafőnökök, Pupics csendőrkapitány, valamint az udvari papság.

Déltán öt óráig a pénzügyi és napirendi bizottság dolgozott. Öt óraker dr. Gyurgyevics Nikola világi elnök az ülést megnyitván, fölolvastatta a délelőtti ülés jegyzőkönyvét.

Dr. Radivolyevics Jovan radikális, a napirendi bizottság előadója indítványozza, hogy a kongresszus péntekig halaszsa el üléseit, a pénteki ülésen pedig határozzon a választás megejtésének határnapja felett.

Dr. Mandics Milán (önállópartí) indítványozza, hogy a kongresszus holnap üljön össze és első tárgyal, mint sürgős ügy felett, a letartóztatott Pribicevics Valerian beadványa érdekében határozzon, azután pedig nyomban térjen át a patriárkaválasztásra. Dr. Babics Milivoj (radikális) Radivolyevics indítványát támogatja és nem ismeri el az ügy sürgősségét. Dr. Popovics Dusan (önálló) Mandics indítványát támogatja. Ezután pedig elnök szavazást rendel el. A többség Radivolyevics indítványát elfogadja, melynek értelmében az elnök berekeszti az ülést s ennek újabb határnapját péntek délelőtti 11 órára határozza meg.

Hir szerint a patriárcha-választás a legnagyobb valószínűség szerint szombaton fog megtörténni. Günther Antal kir. biztos a hét végéig állandóan Karlóczán marad és csak a patriárcha-választás megejtése után fog Budapestre visszatérni. A radikális-párt tagjai a délután folyamán, este pedig a kongresszus után tanácskozásokat folytattak klubokban a patriárcha-választás kérdésében elfoglalandó álláspontjukról. Ezen az ülésen elhatározták, hogy Tomics Jása és Musiczky Döme vezetése alatt holnap reggel hét óraker a gyorsvonattal küldöttség megy fel Budapestre, amely a kormány tagjainál, különösen pedig Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszternél fog tisztelegni, hogy a radikális pártnak a patriárcha-választással összefüggő kéréseit előadja.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Torontál vármegye közigazgatási bizottsága — mint Nagybecskerekéről jelentik — ma tartotta szeptember havi rendes ülését Bókka Béla főispán elnöklésével. Az ülésen Tóth István pénzügyigazgató előadta, hogy egyenes adóban a vármegye területén az esedékes tartozás az 1—3-ik évtizedben 9,227.571 korona volt, amelyre befizettek 5,537.974 koronát, úgy, hogy a hátralék most 3,689.597 korona, vagyis az össztartozás 40 százaléka. Hadmentességi díjban a hátralék 302.074 korona, vagyis a tartozás 82 százaléka. Czeglédy István kir. segédtanfelügyelő jelentése szerint a kultuszminiszter a múlt hónapban Torontálban ismét 12 nem állami tanítónak adott fizetéskiegészítést. Tárgyalta ezután a bizottság a temesvári gör. kel. szerb szentszék átiratát. Ebben a gör. püspök felpanaszolja, hogy egy nazarénus nem engedte gör. kel. vallású kis leányát gör. kel. rítus szerint eltemetni és mikor az egyházi hatóság karhatalmat kért, a politikai hatóság elutasította a kérést. A szentszék arra kéri a közigazgatási bizottságot, hogy utasítsa a főlzolgarbírákat, hogy ilyen esetben bocsássanak karhatalmat a pap rendelkezésére. A bizottság Jankó Agoston alispán felszólalása után kimondotta, hogy a szentszék kérését nem teljesíti, mert a karhatalom dolga országosan szabályozva van és a bizottság nem adhat ki külön rendelkezéseket.

EGYHÁZAK.

— (A református püspökválasztás.) Hajduböszörményből írják, hogy az odaváló református egyház-tanács szavazattöbbséggel Diecsői József egyházkerületi főjegyzőre adta nyolcz szavazatát a megfíresedett püspöki székre vonatkozólag.

(—) **Lelkész-jelölés.** A hőmezővási helyi lutheránus egyházközség ma Petrovics Soma elnöklésével ülést tartott, melyen a Draskóczy Lajos halálával megüresedett papi állásra huszonegy pályázó közül Plavec Gvula, Horemis Pál,

Rédey Károly és Melczér Dezső papokat jelölték. A felügyelő-elnök és presbiterek, valamint az egyház vezetői lemondtak állásukról.

A katolikus nagygyűlés.

— Bizottsági ülések és a záró ülés. —

Budapest, szeptember 15.

A katolikus nagygyűlésnek és a vele kapcsolatos ünnepeknek ma volt a harmadik napja. A mai napirendre két nyilvános ülés és több bizottsági ülés esett.

A mai nap eseményeiről a következő tudósításunkban számolunk be:

A mai nagygyűlés.

A kongresszus mai, keddi nyilvános tanácskozásait az Iparcsarnokban mondott csendes mise vezette be, melyet gróf Zichy Gyula pécsi püspök czelebrált. Háromnegyed tizenegy órkor Mattyasovszky Lajos lovag, a nagygyűlés alelnöke nyitotta meg a mai nyilvános ülést. Az első szónok Mátyás Engelbert kassai tankerületi főigazgató volt, aki a középiskolai nevelés külső és belső akadályairól beszélt.

Szentiványi Károly igazgató felolvasta a nagygyűlést üdvözlő táviratokat. Dr. Mihályfi Ákos egyetem tanár tartotta meg ezután előadását a pornográfiáról.

Mattyasovszky Lajos lovag indítványozta, hogy Szemlér Ferencz az esti nyilvános ülésen tartsa meg előadását. Felszólítja Obermüller Károly egyetemi hallgatót, hogy beszámolóját a Kath. Diákkongresszusról tartsa meg.

A katolikus ifjuság, — mondotta Obermüller — elég érett már, hogy megértse a magyar katolicizmus bajait és ha mást nem is tud tenni, a javítást önmagán kezdi meg. Kijelenti, hogy ők szervezkednek és ott akarnak lenni mindig a harcban és küzdelemben.

Radnai József kijelenti, hogy ott akarnak érvényesíteni erőjüket, ahol az a legszükségesebb, a nép között.

Drahos János kijelenti, hogy ők, növendékpapok kezét fogták a világi ifjusággal, hogy egyesített erővel dolgozzanak a katolikus társadalom munkáiban.

Ezzel az ülés véget ért.

Bizottságok ülése.

A szociális szakosztály Fischer-Colbrie Ágost püspök elnöklése mellett a Műcsarnokban tartotta tanácskozásait. Nagy Emil képviselő indítványát a párbér megváltása dolgában Huszár Károly terjesztette elő. Keményffy K. Dániel plébános (Esztergom) „Az autonómia és a hívek” czímen beszélt. Határozati javaslatában kimondta, hogy óhajtja a nagygyűlés az autonómia sürgős megvalósítását a kat. egyház szigorú szellemében. Társadalmi mozgalmat kell indítani az autonómia érdekében. Baránszky Gyula ügyvéd a népszövetség feladatának tekintti a publikumnak az autonómia jogok okos használatára való előkészítését. Huszár Károly javaslatára határozatilag kimondták, hogy püspök, káptalanok, kat. főurak és munkaadók munkásaikul elsősorban keresztény munkásokat alkalmazzanak, földjeik bérbeadásánál részesítsék figyelembe a kat. középbirtokos-osztályt és a kisgazdákat és keresztény mezőgazdasági munkásokat. Csepela Lajos ózdi plébános a parcellázási törvényt sürgette meg. Dr. Moldoványi Gyula a korcsmák vasárnapi szünetét és kat. anti-alkoholista szövetségeket követelte. A Kath. Növendégyetek hatáskörébe utalja alkoholmentes vendéglők létesítését. Wusztner Henriké az újpesti kat. cselédotthont és a keresztény munkásnők otthonát ajánlja a kat. háziasszonyok figyelmébe. Huszár Károly kat. tanonc-otthonok létesítését kéri s mivel ez a magyar iparnak egyik fontos érdeke, a nagygyűlés ebben a tekintetben a kormány támogatását is fogja kérni. A zárót Várady L. Árpád püspök tartotta meg.

A Központi Katolikus Legényegyesület Rottenbiller-utcai házában disztermében folyt le ma délelőtt a Legényegyesületi elnökök értekezlete, kapcsolatosan a katolikus nagygyűléssel. Az értekezleten Várossy Gyula kalocsa-bácsi érsek elnökölt. Töttössy Miklós az új közös alapszabálytervezetet ismertette. A tervezett új alapszabályok igazi Kolping-alapszabályok, amelyek Németországban régen beváltak. Tízetes ismertetése után: Eperjessy nagykanizsai másodelnök, Streicher József paksi apátplébános, dr. Révay Tibor érseki titkár, dr. Andor György prelá-

tus-kanonok, Erdősi Károly Esztergom megyei Legényegyesületi elnök és Töttössy Miklós szólaltak fel, mire az alapszabályokat egyhangulag elfogadták. Nem kevésbé fontos pontja volt a tárgysorozatnak az új vándorrend, amelyet ugyancsak dr. Töttössy ismertetett. Vezér Lajos a Katolikus Legényegyesületek Szövetségének anyagi helyzetét ismertette, dr. Andor György esztergomi preláus-kanonok „Az új ipartörvény és a legényegyesületek” czímen tartott előadást.

Délután három órkor a Vigadóban zárt ülés volt, amelyen a szakosztályok által elfogadott javaslatokat véglegesen letárgyalták és azokat változatlanul elfogadták.

Az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület délután 3 órkor rendkívüli közgyűlést tartott az Iparcsarnokban. A tanácskozást dr. Giesswein Sándor apátkanonok, képviselő vezette be, aki az egyesület eddigi működéséről adott számot. Ez az első alkalom, amikor az egyesület a nyilvánosság előtt életjeit ad magáról. Utal az egyesület feladatára. A múlt században az állam egyszerre nagy mérvben karolta fel az oktatási ügyet, amelyvel addig csak az egyház foglalkozott. Helyesen. Hiszen az oktatás az állam dolga is, de az egyháznak is van ám köze hozzá! Vallás-erkölcsi nevelés katolikus alapon — ez a mi jelszavunk! A magyar katolikus iskolaegyesület feladata anyagi erőt teremteni katolikus iskolák föllállítására és fentartására. A meggyőződés erejével előadott beszámolót nagy tetszéssel fogadta a hallgatóság. Lelkesült éljenzés fogadta gróf Széchenyi Miklós győri megyéspüspököt, aki ekkor foglalta el elnöki székét magasan szárnyaló beszéddel, a katolikus iskolaiügyről. Az iskola a templom előcsarnoka — mondta többek közt — Nem tűrhetjük, hogy beüdjön. Ez persze áldozatokkal jár. Nem elég a főpapok adománya. A Katolikus Iskola-Egyesület után le kell róni az adót az egész társadalomnak. (Élénk éljenzés, taps.) Nagy érdeklődés kísérte dr. Balits Lajos győri apátkanonok, főtanfelügyelő beszédét is a katolikus ifjusági egyesületekről. A tisztviselői jelentések után, amelyek a pénztári állapot és a segélyezések tekintetében is tájékoztattak, a közgyűlés lelkes hangulatban bezárult.

A lakoma.

Délután egy órkor a katolikus nagygyűlés résztvevői diszlakomára ültek össze a Vigadóban. A lakomán oly szép számmal jelentek meg a gyűlés tagjai, hogy nemcsak a földszinti, hanem az első emeleti nagytermet is teljesen megtöltötték. A lakomán gróf Zichy János elnök távollétében lovag Mattyasovszky Lajos, a nagygyűlés alelnöke mondott felkőszöntőt a pápára és királyra, melyet a jelenlevők nagy tetszéssel fogadtak. A jelen voltak délután három óráig maradtak együtt.

A harmadik gyűlés.

Az Iparcsarnok tágas kupolacsarnokában d. u. 1/6 órkor nagyszámú közönség, számos egyházi és világi előkelőség jelenlétében folyt le a harmadik nyilvános gyűlés. Az elnöklő lovag Mattyasovszky Lajos megnyitó szavai után dr. Dudek János egyetemi tanár tartott előadást az egyházi vagyon jellegéről. A katolikus egyházi vagyon jogi jellegével sokat foglalkoztak a tudósok és a legnagyobb tekintélyek mind elismerik, hogy azok nem állami jellegűek, hanem magánadományok, melyeket az Árpád-ház családi vagyonából adott. Állami birtokból nem is adhattak, mert akkor még az nem is volt.

A tetszéssel fogadott beszéd után Szentiványi Károly igazgató felolvasta X. Pius pápa válaszát a hozzá intézett üdvözlő táviratra.

A távirat így hangzik:

Gróf Zichy János urnak, a katolikus nagygyűlés elnökének

Budapest.

Jókívánásaitok nyilvánítása, melylyel a Szentatyát 50 éves papsága alkalmából üdvözlitek, nemkülönben az a kijelentésetek, hogy hitben és akaratban egy lélekkel kívánjátok követni Krisztus parancsait, örömmel és vigassággal töltötték el a Szentegyes Atyát, ki mindnyájatokra a legnagyobb szeretettel adja áldását.

Merry del Val biboros.

Szemlér Ferencz főgimnáziumi tanár tartott ezután előadást a házasság szentségéről.

Óriási tapsvihar fogadta ezután az előadói emelvényhez lépő gróf Zichy Nándort. Megindulva köszönte meg az ovációt. Ő ebben az együttérzés, az egyívétartozás bizonyítékát látja. Azt tanulta meg a nagygyűlések folyamán, hogy ezek a nagygyűlések szükségesek. Megtanultuk, éppen ezen a VIII. nagygyűlésen, hogy mennyire szükséges, hogy

szervezkedjünk, védelmet és erősséget keressünk a törvényhozásban. A bölcsőtől a sirig, minden kérdés helyét talált itt a nagygyűlésen. Minden kérdésben kidomborítottuk a katolikus jelleget. Én veletek fogok dolgozni, ha az Isten megengedi. Veletek fogok dolgozni; küzdeni. Viszontlátásra a jövő évi nagygyűlésen.

Perczekig tapsoltak és éltették az ősz vezért. Ezután Szentiványi Károly, a Kath. Egyesületek Orsz. Szövetsége igazgatója számolt be a nagygyűlés lefolyásáról.

Végül sipeki Balás Lajos roznói püspök tartotta meg a záróbeszédét.

A mai emberek — mondotta — nem akarnak semmit sem tudni Krisztusról és a tudomány csónakán mint modern Odysseusok, hanyattatnak a tengeren egy bizonytalan lthaka felé. Mi azonban Krisztushoz kiáltunk a hullámok között és halljuk a feleletet: Az igazság megszabadít benneteket! Az egyenlőség, testvériség, szabadság eszméje nem a forradalom nyaktilója által ontott, hanem a Krisztus keresztjéről lecsurgó vérből fakadt.

A nagygyűlést „Te Deum” zárta be, melyet dr. Várossy Gyula kalocsa érsek tartott. Ennek végzetével a résztvevők ezrei Mária-énekek hangjai mellett oszlottak szét.

KÜLFÖLD.

A francia—spanyol jegyzék.

— Muley-Hafid elismerése. —

Budapest, szeptember 15.

A francia-spanyol jegyzékről ma már több olyan részlet jutott nyilvánosságra, mely arról tesz tanuságot, hogy Franciaország meglehetősen súlyos feltételeket szab Muley-Hafidnak elismerése ellenértékéül. Franciaország követeli, hogy a marokkói partokon ezentul is a hadi dugátut ő ellenőrizhesse, továbbá, hogy Tangerben instruktorokat tarthasson. A kazablankai csapatok visszavonását is csak Dama de tábornok információjától teszi függővé.

Muley-Hafid már többször nyilatkozatot tett arról, hogy az algezirászi aktában foglalt kötelezettségeket elismeri. Már ezzel igen kényes helyzetbe került hiveivel szemben, kik tudni sem akarnak idegen beavatkozásról. Már most az a kérdés, hogy Franciaország külön követeléseivel szemben minő álláspontra helyezkedik Muley-Hafid. Mindenesetre iger kényes helyzetbe kerül hiveivel szemben, miután fegyvereinek sikereit éppen annak köszönhetette, hogy szent háborút hirdetett az idegenek ellen.

Németország mindezeidig nem felelt a francia-spanyol jegyzékre s mint Berlinből jelentik, néhány nap fog eltelni, míg a német kormány abba a helyzetbe kerül, hogy álláspontját részletezze. Mindez azonban csak fontoskodás Németország részéről, mivel a többi hatalom teljesen egyetért a francia-spanyol jegyzék tartalmával és így Németország sem tehet majd egyebet, mint csatlakozni az algezirászi aktát aláírt hatalmak döntéséhez.

A marokkói kérdés újabb fejleményeiről ma a következő tudósítást kaptuk:

Amint az előrelátható, addig még napok fognak eltelni, míg Németország abban a helyzetben lesz, hogy nézeteit a francia-spanyol javaslatokra adandó válaszjegyzékében előterjeszthesse. A jegyzéknek több olyan pontja van, melyekre nézve Németországnak előbb marokkói képviselővel kell érintkezésbe lépnie, mielőtt válaszát megfogalmazhatja. Bülow herczeg csak a hét végén érkezik hazá, ami az ügy elintézését szintén késlelteti. Franciaország magatartásáról a marokkói kérdésben illetékes helyen a következőket jelentették ki:

Franciaország, amely teljes tudatában van azoknak a kötelezettségeknek, amelyek reája, mint európai nagyhatalomra háramlanak és e kötelezettségeit összhangzásba akarja hozni jogaival, nem használja fel a jelen körülményeket arra, hogy Muley Hafidot már a Franciaországot egyedül érintő ügyek tisztázása után elismerje. Franciaország Spanyolországgal egyetértőleg azon a véleményen van, hogy az elismerést valamennyi külügyi érdekek közös garanciákkal kiegészítésének kell megelőznie. Muley Hafid saját érdeke, hogy önként ajánljon fel ily garanciákat, főleg miután az Abdul Aziz számára a

marokkói banknál nyitott hitelnek az 5 nevére való átutalásából hasznot fog huzni. Szükséges a maghzen kötelezettségeinek általa való elismerése, nehogy egy új trónralépés azokat kétségessé tegye. Szintúgy Abdul Aziz tartozásait is át kell vennie utódjának, amint ez minden forradalomnál történni szokott. A francia-spanyol jegyzék a lojalitás, a barátság és az összes hatalmak iránti bizalom érzelmeitől van áthatva.

A francia lapokat a francia-spanyol jegyzék általában kielégíti. A „Petit Parisien” azt mondja, hogy a jegyzék igen jól választott időben jelenik meg, amidőn Muley Hafid levelében már előre is hozzájárul a jegyzékben követelt garanciákhoz és elvekhez. A „Figaro” szerint senki sem tagadhatja meg a jegyzék teljes megegyezését az algezirászi akta alapelveivel. A gyors megegyezés, amelynek éppen most, amidőn annyi nép, amely Európa szolidaritásának benyomását fogja kelteni, egykor oly könnyen volt kormányozható, felébred, nagy fontossággal bír.

A római „Popolo Romano” a spanyol-francia jegyzékről írván, azt fejtegeti, hogy az nem lesz akadály a hatalmak megegyezésének, különösen, miután Muley Hafid a tengeri diplomáciai testülethez intézett levelében kötelező ígéretet tett a nemzetközi szerződések tiszteletbentartására. A közös jegyzék alkalmas alapul fog szolgálni Muley Hafid elismerésére, ami pedig Franciaországnak kártérítési igényeit illeti, e tekintetben a francia kormányhoz közvetlenül kell majd tárgyalnia az elismerés után az új szultánnal.

A francia kormány nagy súlyt helyez arra jegyzékében, hogy Muley Hafid ismerje el Franciaországnak azt a jogát, hogy Tangerben katonai instruktorokat tarthasson és a hadidugáru ellenőrzését a tengeren továbbra is Francia- és Spanyolország lássa el az eddigi rendszer szerint. Oka volt erre a párisi kormánynak, mert Tangerben éppen most az a törekvés észlelhető, hogy Muley Hafid már a legközelebbi időre a saját hivatalnokai számára biztosítsa a tengeri dugáru ellenőrzését és Franciaországtól függetlenül rendezhessen be a kikötőkben vámhivatalokat. Hangsúlyozza a közös jegyzék azt is, hogy a csapatok visszarendelése Kazablankából a további fejleményektől függ s e részben a francia kormány kénytelen bevárni D'Amade tábornok jelentéseit. Ami a katonai expedíció költségei fejében való kártérítést illeti, e tekintetben a megindítandó tárgyalások nem lehetnek akadályai Muley Hafid elismerésének.

Izvolski és Aehrenthal. Báró Aehrenthal ma délután hat órakor érkezett a buchlowitzki (nem buchlaui) várkastélyba. Ugyanoda érkezett Izvolski miniszter is, Demidov herceg kíséretében, továbbá gróf Berchtold nagykövet is, Koritschau vasutállomáson keresztül. A miniszterek visszautazásáról ezideig még nem intézkedtek. A miniszterek holnap kirándulnak vadászatra és meglátogatják Buchlau ősi várát. A bécsi „Pol. Corr.” a két külügyminiszter találkozásáról a következőket jelent:

Ausztria-Magyarország politikai körei Aehrenthal és Izvolski újabb találkozását, amely befejeződést jelent azoknak a tanácskozásoknak, melyeket Aehrenthal a nagyhatalmak vezérlő személyiségeivel folytatott s amelyeknek sorát az idén a német birodalmi kancellár bécsi látogatása nyitotta meg, örömmel látott, fontos eseménynek fogják tekinteni. Az összejövetel mindenekelőtt látható és végleges megzafolását jeleni annak a nézetnek, hogy az eddig fennállott osztrák-magyar-orosz entente helyébe ellentétek léptek. Ezt oly körök terjesztették, amelyeknek törekvése az állandó egyenetlenség, vagy legalább is az igen hívős viszony Ausztria-Magyarország és Oroszország között. A két hatalom tényleges viszonya egyáltalában nem viseli magán ezt a jelleget. Ausztria-Magyarország és Oroszország, mint Törökország szomszédai számára a barátságos érintkezés és az egyetértő összműködés ápolása az idevonatkozó kérdésekben a politikai logika folyománya és a mostani összejövetel kétségtelemé teszi, hogy mindkét részről változatlanul fennáll a vágy, fenntartani eme harmóniát, amelynek általános európai szempontból is nem csekély jelentőséget kell tulajdonítani.

Újabb jelentések szerint báró Aehrenthal ma délután fél hat órakor Magyar-Hradisba érkezett és kocsin Buchlovitzba hajtatott. Izvolski orosz külügyminiszter Brünnből jövet ugyanekkor érkezett No-

motizbe és onnan kocsin Koricsanon át ment Buchlovitzba. Mindkét miniszter holnap este fél nyolcz órakor az esti gyorsvonattal Bécsbe utazik.

Izvolski külügyminiszter Ausztrából két heti tartózkodásra Olaszországba utazik, ahol találkozni fog Tittonival. Onnan Izvolski látogatába megy Párisba, Londonba és Berlinbe.

Az ausztriai tartománygyűlések megnyitása. Ma összeült a legtöbb osztrák tartománygyűlés. A tartománygyűlések legfőbbjében választói reformjavaslatokat fognak betervezni. Néhány tartománygyűlés az eddigi három kuriához egy negyediket csatolnak, amelyben a választásból eddig kizárt választók megkapják a választói jogot. A cseh tartománygyűlés mai ülésén a csehek elhatározták, hogy K r a m a r z és társai által felirati javaslatot fognak a tartománygyűlés elé terjeszteni. Az innsbrucki szociáldemokrata pártvezetőség a tartománygyűlés küszöbön lévő ülészakára való tekintettel elhatározta, hogy vasárnap és hétfőn Tirol minden városában és nagyobb helységében tüntéseket rendeznek az általános szavazati jognak a tartománygyűlési választásokon való behozatala végett. Vorarlbergben is hasonló célú népgyűléseket készítenek elő.

Az amerikai elnökválasztás. A republikánus párt vezére és a választás főintézője, Cisterbaygan felkeresete Roosevelt elnököt és arra kérte, hogy tegyen körutat Taft érdekében, mert a mérkőzés felte kétségessé látszik. A köztársasági párt hívei tömegesen pártolnak át Bryan táborához s az elnök személyes befolyására van szükség, hogy a republikánus párt kerüljön ki győzedelmesen a választásból.

A török események. Az Ibrahim kurdfőnök meneküléséről szóló újságjelentések valótlanok. E hó 12-iki aleppói sürgöny szerint Ibrahim a legutóbbi harcban 75 halottat vesztett. A diarbekiri katonai parancsnokság tegnapi keltezett távirata szerint Ibrahim a csapatokat Viransehirből Ejubba üzte. Viransehirt megszállotta és most a régi várfalakat erősíti meg. Ibrahim, amidőn Viransehirbe bevonult, kijelentette, hogy a szultán nevében jön, aki nem ismeri az alkotmányt. Ibrahim kurdjai állítólag megcsönkítették a katonák hulláit.

Sabah Eddin herceg holnap egy perai színházban fogja kifejteni programját. A konstantinápolyi kurdok körében támadt reakcionáriusnak látszó mozgalom tovább tart, az ifju-török bizottság azonban nem tulajdonít ennek jelentőséget. Egyes kurd követeléseket a porta már eddig is teljesített, mások megfontolás tárgyát képezik. Monasztiri sürgönyjelentés szerint Paolo bolgár bandafőnököt és négy komitácsit a csendőrség Krusevo város mellett agyonlőtt. Paolonak, ki híres bolgár komitácsi, óriási pártja van a monasztiri vilájetben. A hírt eddig hivatalosan nem erősítették meg. Ha azonban valónak fog bizonyulni, ugy Monasztirban mindenesetre újabb zavargások fognak kitörni.

A kereskedelmi minisztériumban arról biztosítanak, hogy az anatóliai vasuton ma kitört sztrájk holnap befejezést nyer. A keleti vasutakon ismét megindult sztrájkmozgalom szindikátusa holnap fog tárgyalásokba lépni az itteni igazgatósággal. Ezzel szemben egy tegnapi szaloniki távirat azt jelenti, hogy az Orient vasut ottani vonalán a sztrájkot elintézték. A Boszporus hajózársaság alkalmazottai azzal fenyegetnek, hogy holnap sztrájkba állanak. Ifju-török bizottságról bár közvetítő szerepet visz, mégis azt hiszik, hogy titokban, legalább részben, szítja a sztrájkmozgalmat, mert a hivatalnokok és munkások helyzetének javulásában saját népszerűségének és az alkotmány fennállásának bizonyos garanciáját látja.

György görög király a napokban valószínűleg meg fogja látogatni Abdul Hamid szultánt. Erre vonatkozólag már folynak a tárgyalások.

A „Sabah” című lap jelentése szerint e hó 13-án Ovadsikban a csapatok és a dersini kurdok közt csata támadt, melyben a csapatok nyolcz halottat és tizenkét sebesültet, a kurdok több mint kétszáz halottat veszítettek, akik között elesett Zulfikar törzsfőnök is.

Konstantinápolyból jelenti a „Frankfurter Zeitung” tudósítója, hogy Edvárd király a szultánhoz születésnapja alkalmából a következő táviratot intézte:

Kérem felségedet, fogadja szívesen őszinte szerencsekívánataimat első születésnapjára az alkotmány helyreállítása óta. Alapos reményem van, hogy olyan

fölvilágosodott és kitünő nagyvezir alatt az ottomán birodalom fejlődni fog és felséged neve világszerte híres lesz.

A török—bolgár konfliktus.

— Bulgária elégtételt követel. —

Budapest, szeptember 15.

A török—bolgár konfliktus komolyabb stádiumba lépett. A bolgár kormány ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy miután a hágai békekonferencián is mint önálló állam szerepelt, igényt tart arra, hogy a török kormány Konstantinápolyban akkreditált ügyvivőjét is úgy kezelje, mint külügyi képviselőt. Ebben a török kormány azonban nem megy bele, mert célja éppen az, hogy minden alkalommal kifejezésre juttassa Bulgária függő állapotát. A bolgár ügyvivő elutazása óta Bulgária képviselőt az ügyvivőség titkárra vezeti, ki ma éleshangu jegyzéket nyújtott át a török kormánynak, melyben többek között Gesov ügyvivő mellőzésében Bulgária megsértését látja és teljes elégtételt kér.

Mai hireink a következők:

A bolgár ügyvivőség ma a portának rendkívül éles jegyzéket adott át, amelyben hivatkozott arra, hogy Bulgária ügyvivője mindig tagja volt a diplomáciai testületnek s hogy a hágai konferencia határozatait a bolgár ügyvivő is aláírta. A konfliktus már ezelőtt egy héttel merült föl, de eltitkolták.

Szófiában Gesov bolgár ügyvivőnek a török külügyminiszter ebédjéből való kirekesztését szándékos tüntetésnek nézik, amelylyel a török kormány Bulgáriának Törökország irányában való eljárását el akarta ítélni. A nagykövetek közbe akartak járni, de a török kormány kijelentette, hogy a bolgár ügyvivőt semmi szín alatt sem hívhatja meg a külügyminiszter ebédjére. Az ügy ezzel elsőrendű politikai dolog lett, amelynek valószínűleg komoly következményei lesznek. A bolgár kormány teljes elégtételt követel.

Az ügyvivő ignorálásáról és a diplomáciai karhoz való tartozásának kétségbevonásáról szóló hír a bolgár közvéleményben nagy feltűnést keltett s általában a fejedelemség megsértéseként fogták föl. Egyes kiszivárgott részletek, amelyek Gesov Szófiába érkezése óta jutottak nyilvánosságra, csak igen kis mértékben gyöngítették ezt a fölfogást. Valamennyi bolgár lap élénken tárgyalja ezt az ügyet anélkül, hogy az előrelátható következményekről nyilatkoznék. A félhivatalos Vreme azt a reményt fejezi ki, hogy a vezető uj-török körök Bulgáriát teljesen kielégítő, mielőbbi megoldást fognak szívetni. A mértékadó körök a kérdés nyugodt megítélésére hajlanak és előreláthatólag nem fognak rideg magatartást tanusítani.

Ifju-török körökben sajnálkoznak a diplomáciai ebéd miatt keletkezett török-bolgár incidensen, mert attól tartanak, hogy Bulgária nehezítése befolyásolhatná a macedóniai bolgár komitő párttagjainak magatartását. Más tényezők is azon a véleményen vannak, hogy ez az incidens is el lett volna kerülhető és az általános helyzetre való tekintettel nem kellett volna eltérni az eddigi szokástól.

Gesov elutazása előtt tudatta a külügyminiszterrel, hogy távollétében az ügyvivőségnek egyik tisztviselője fogja képviselni. A külügyminiszter ezt az értesítést elküldte a belügyminiszternek, mert Törökország azon az állásponton van, hogy Bulgária török tartomány lévén, ügyei a belügyminisztérium munkakörébe tartoznak.

A Lokalanzeigernek jelenti Szófiából, hogy Gesov mellőzése szándékos tüntetés volt a porta részéről, hogy ilymódon kifejezésre juttassa azt a régi álláspontját, hogy Bulgária a török birodalomnak hűbérese. A konstantinápolyi nagykövetek el akarták simítani a dolgot és intervenáltak a portánál, de azt választották nekik, hogy Gesov mellőzése szándékos és meg nem másítható. Ilyen körülmények között az ügy elsőrangú politikai jellegű lett, amelynek komoly következményei lehetnek, mert a szófiái kormány megfelelő elégtételt követel. A bolgár sajtó nem annyira felháborodással, mint inkább meglepetten tárgyalja az esetet, csak néhány ellenzéki lap penget élesebb hurokat és energikusan követeli a

megtorlást. A kormánypárti organumok abban bízhatnak, hogy a porta be fogja látni és jóvá fogja tenni hibáját.

A Times konstantinápolyi levelezője beszélt a bolgár diplomáciai ügyvivő esetéről Kiamil pasával, aki elmondta a hírlapírónak, hogy Gesov fölkereste őt, mikor megtudta, hogy nincs meghíva a diplomáciai lakomára. Kiamil felvilágosította a bolgár diplomáciai ügyvivőt, hogy a bankettre csak a nagykövetek és szuverén államok követei hivatalosak. Az Yildizben eddig nem sokat törődtek az etikettel, de ezúttal még az egyiptomi khedive diplomáciai ügyvivője sem kapott meghívást, akinek állása egyenrangú a bolgár diplomáciai ügyvivővel. Gesov azt válaszolta, hogy nagyon sajnálja az esetet, mert kormánya ennek következtében őt vissza fogja hívni. Kiamil csak ennyit felelt Gesovnak:

— Ha mi most összeveszünk, már vannak jobbatáink, akik elsimítanak mindent.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Szerda, szeptember 16. — Róm, kat.: Edit. — Prot.: Eugénia. — Görög-ország: szept. 3. — Zsidó: Elul 20. — A nap két reggel 5 óra 39 perc, nyugszik este 6 óra 10 perc. — A hold két este 9 óra 42 perc, nyugszik d. u. 1 óra 19 órakor.

A miniszterek nem fogadnak.

Egyházművészeti kiállítás a Műcsarnokban nyitva. Belépődíj 40 fill. — Nyári kiállítás nyitva a Könyves Kálmán művészeti szalonjában Nagymező-utca 87. Belépődíj nincs. — Az Uránia Kigyó-téri szalonja nyitva. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A földtani intézet múzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György Múzeum (Városligeti fasor 10.) zárva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — Az orsz. levéltár oklevélkiállítása nyitva. — A nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— Az udvar köréből. Mária Valéria hercegnő fiaival, Ferencz Károly és Tivadár hercegekkel tegnap este Feldkirchbe utazott.

— A trónörökös Színájában. Ferencz Ferdinánd trónörökösét október 5-ikére várják Színájába. Már nagyban folynak az előkészületek fogadására. Az utóbbi napokban azt a hírt kolportálták, hogy a trónörökös a román király betegségére való tekintetből utazását el fogja halasztani. Minthogy az utazást még sem halasztották el, azt következtetik, hogy Károly király állapota jobbra fordult.

— A spanyol király Karátsonyiéknál. A spanyol királyi pár budapesti látogatása alkalmával, október 2-án, gróf Karátsonyi Jenő budai palotájában fényes estély lesz, amelyen a spanyol királyi pár s a budapesti időző királyi ház számos tagja is meg fog jelenni.

— Kiténtetés. A király Bossányi Endrének, az 1907-ben Budapesten rendezett nemzetközi bal- és iparegészségügyi kiállítás volt igazgatójának a királyi tanácsosi címet, Aicher Viktor iparfelügyelőségi biztosnak, a kiállítás osztrák bizottsága volt tagjának pedig a koronás arany érdemkeresztet adományozta. A két kiténtetésről szóló királyi kézirat a hivatalos lap mai számában jelent meg.

— Az abruzzói herceg házassága. Adtunk hírt arról, hogy az abruzzói herceg minden akadályt legyőzött mely Elkins kissaszonnyal való házassága elé gördült. Most Rómából az a hír érkezik, hogy a napokban hivatalos kommunikében fogják közölni a herceg eljegyzési híreit. A kommuniké egyúttal végleg megállapítja az esküvő napját és a helyet, ahol a szertartás történni fog. Tittoni e hó 16-án Raconigiben lesz és talán ez alkalommal felvilágosítást kap a királytól az esküvő részleteire vonatkozólag. Jelenleg még nem tudják, Rómában, Turinban, vagy Washingtonban fogják-e tartani az esküvőt. Maga az abruzzói herceg amellet van, hogy Amerikában tartás és valószínű is, hogy az ünnepség Washingtonban fog lefolyni, ahol a menyasszony családja lakik. Valószínűnek látszik ez abból is, hogy Mayor, az amerikai olasz nagykövet a napokban Olaszországba érkezett és több ízben tár-

gyalt a királyi család tagjaival. Az esetben, ha az esküvőt Washingtonban tartják meg, minden ünnepélyes szertartás elmarad. Valószínű, hogy a savoyai házat a turini gróf fogja képviselni.

— Kormányválság Dániában Alberti miatt. Kopenhágából Berlinbe érkezett tudósítások szerint a dán minisztérium beadta a lemondását. Épp jókor történt a lemondás, mert egy népgyűlés határozata értelmében egy püspök és több egyetemi tanár tüntető körmenetet akar a dán királyi palota elé vezetni, hogy a Christensen-minisztérium menesztését követeljék. A lakosság körében még mindig igen nagy az izgalom. A sajtó sürgeti, hogy az országgyűlést azonnal hívják egybe, mert a zavaros helyzet sürgős intézkedéseket kíván. Az új ülészek egyébként csak a jövő hónap ötödikén kezdődnek. Albe r t i r ő l a vizsgálat újabb kiderítette, hogy a leleplezéstől való féltében még a képviselőházban is folyton revolvérrel járt. Ezt a revolvért, melyet a letartóztatásakor vettek el tőle, valamint a hamis bélyegzőt, a pénzsekrényt és a különböző kisebb nyomtatványokat tartalmazó dobozt állítólag elhelyezték a kopenhágai bűnügyi muzeumba.

— A Lasker—Tarrasch-mérkőzés. Münchenből jelent tudósítók: a mai tizenegyedik játszmában Tarrasch (sötét) a kilenczedik partiban is alkalmazott Mac-Cutcheon-variánsát választotta a francia védekezésnek, amely lehetőséget ad ügyes kezeléssel arra, hogy a védekezőből támadó legyen. Lasker időközben arra a tapasztalatra jutott, hogy eddigi metodusa ezzel a védekezéssel szemben nem sokat ér és más támadási rendszert eszelt ki. Sikerült is neki elérnie, hogy Tarrasch nem is jutott támadáshoz és az amerikai világbajnok egy nagy energiával végrehajtott matt-támadással a német mester fölött 28 lépés után megszerezte a hatodik diadalt. A verseny állása: Lasker 6, Tarrasch 2, remis 3. Holnap lesz a tizenkettedik játszma.

— Zajos ifjusági gyűlés az egyetemen. A Budapesti Egyetemi Gyorsíróegyesület kedden este hat órakor tartotta meg ez évi alakuló ülését a tudományegyetemen, mely viharos lefolyású volt. A tagok rendkívül nagyszámúban gyűltek egybe. Bárdos György elnök megnyitó beszédét óriási lármával és zaj közepette mondhatta el és csak dr. Téglás Géza tiszteletbeli elnök csillapító szavainak volt köszönhető, hogy a Kovásznay Gábor és Erdélyi Imre által kezdeményezett tettelegesség be nem következett. Fülleskítő lármában rendelte el az elnök a szavazást, melynek lefolyása bővelkedett zajos és kinos jelenetekben. Elnökké igazó választási küzdelem után Szőke Sándor foghallgatót, az Irás című gyorsírási lap szerkesztőjét választották meg Träger Ernővel szemben. Az új elnök rögtön elmondotta programbeszédét, melyet párthívei tetszéssel fogadtak. Bárdos György elnöknek, aki teljes négy esztendőn át rendkívüli odaadással és önzetlenséggel vezette az egyesület ügyeit, dr. Téglás Géza indítványára, jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

— Tiltakozó gyűlés a nemzetiségiek ellen. Szatmárnémetiből táviratozzák: A szatmárnémeti Széchenyi-Társulat azzal szemben, hogy a nemzetiségiek között mozgalom észlelhető, sőt, hogy az Asztira embelei gyűlésezn Szatmár falai közé. Zsádnágyba merészkedtek, a vármegye nemzeti békéje felett öröközve, elhatározta, hogy nagygyűlést tart, amelyen tiltakozó szavát felemeli. Ennek előkészítésében Falussy Árpád főispán, társulati elnök vezetése alatt résztvettek Kelemen Samu orsz. képviselő, Vajay polgármester, Bodnár tanfelügyelő, Madarassy igazgató, Falussy főispán személyes felkérésére Széll Kálmán, az orsz. kulturregyletek központi szövetségének elnöke és Rákosi Jenő az október 26-án tartandó nagygyűlésre megigérték megjelenésüket. A nagygyűlés tárgyai: elnöki megnyitó: Bornemissza Tibor püspök, mint tiszteletbeli elnök; emlékbeszéd Károlyi István felett: Falussy Árpád főispán; a társulat működéséről jelentés: Fachtel főtitkár; Széll Kálmán beszéde; zárszó: Illosvay alispán alelnök. A nagygyűlés alkalmából rendezendő emlékbeszéd Rákosi fejezeti álláspontját és nézetét a kulturáryekben. Este kivilágítás és színházi díszelőadás, amely után a Pannóniában társasösszejevetel lesz. A nagygyűlésre meghívták az ország 54 kulturregyletét, Szatmár, Szilágy, Máramaros, Bereg, Ugocsa, Szabolcs, Bihar, Hajdu és Szolnok-Doboka szomszédos megyéket. A hivatalos kiküldöttek Szatmár város vendégei lesznek.

— Kossuth Ferencz állapota. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter, aki aránylag jól érzi magát, szakadatlanul fogadja minisztériumának előadóit, valamint látogatásokat is. A mai napon a többi közt Josipovich Géza horvát miniszter és Ludvigh Gyula, az államvasutak elnökigazgatója jelent meg nála.

— Az egyetem ünneplé megnyitása. Az idei iskolai év megnyitása ma ment végbe a budapesti tudomány-egyetemen. A tanévmegnyitás ünnepi aktusának keretében történt az egyetem ezidei rektorának, dr. Székely Istvánnak installációja is, aki székfoglalójában az egyetem hagyományos szokásához híven saját szakmájából tartott előadást. Minthogy az új rektor a teológia tanára, előadást tartott a biblia-kritikáról.

A megnyitási ünnep az egyetem templomban a „Veni sancte”-vel kezdődött, amelyet Walther Gyula pápai prelátus, szeméniáriumi rektor mondott. Testületileg jelent meg az egyetem tanácsa, a tanári kar és az ifjuság. Az istentisztelet után a gyülekezet a központi egyetem aulájába vonult, ahol a tanév megnyitó-diszjlesztést tartották meg. A díszgyűlésen megjelentek a kormány képviselőiben Molnár Viktor államtitkár, dr. Tóth Lajos miniszteri tanácsos, az egyetemi ügyosztály vezetője, K. Jónás Ödön, a műegyetem prorektora, Kürschák József és Wittmann Ferencz dékánokkal, dr. Hutyra Ferencz udvari tanácsos, az állatorvosi főiskola rektora, Fetscher Antal nagyváradi főszentelt püspök, az új rektor nagyváradi egyházmegyei pap társa, dr. Walther Gyula pápai prelátus, Heinrich Gusztáv miniszteri tanácsos, az Akadémia főtitkára, a tanári kar, az egyetemi ifjuság és nagyszámú közönség. Az emelvényen az első sorban dr. Török Aurél udvari tanácsos, prorektor, Kiss János, Csarada János, Lenhossek Mihály és Láncoz Gyula dékánok ültek, míg a második sorban az ezidei tanács tagjai, dr. Székely István rektor, Dudek János, Katona Mór, Liebermann Leó és Asbóth Oszkár dékánok foglaltak helyet. A díszgyűlést dr. Török Aurél leleplező rektor nyitotta meg s elsőnek üdvözölte a kormány jelenlévő képviselőjét, majd beszámolt a múlt év történetéről. Kifejtette, hogy az egyetem csak akkor teljesítheti kötelességét, ha a tanárok egész idejükkel a tudomány s szentelik, ha az ifjuság komolyan nekilát a tanulásnak. Kevesebb lármát s kevesebb szenzációt óhajtaná. Végül szép szavakkal elpártolta a múlt egyetemi év halottjait s különösen melegen emlékezett meg Than Károlyról. A rektori és dékáni tanszék ünnepélyes kicserélése után dr. Székely István, az új Rector Magnificus tartott tudományos székfoglaló beszédet.

A rektor kifejezést adva azoknak az érzelmekek, melyek a rektori szék elfoglalásakor élték, kijelenti, hogy az egyetem régi szokásához híven saját szakából vett közérdekű tudományos kérdésekről fog beszélni: a biblia-kritikáról. Vázolja a bibliának s a bibliai tudományoknak nagy fontosságát, nemcsak a vallás, hanem az ókori történet, keleti tudományok művelődéstörténelem szempontjából is. Rámutat ama nagy haladásra, melyet a bibliai tudományok újabb időben kivált a keleti fölfedezések következtében tettek s amely haladás főleg kritikai irányban nyilvánult. Azután áttér tulajdonképen tárgyára. Tudományos alapon ismertette és bírálta a bibliai irodalmat. A tetszéssel fogadott értekezés után utolsónak dr. Dudek József hittudományi dékán tanév megnyitó-beszédét mondott. Beszédét az ifjusághoz intézte s abban buzdította őket a komoly tanulásra, óvta őket olyan mozgalmaktól, amelyek gátolnák tanulmányában s végül azon reményének adott kifejezést, hogy az ifjuság és a tanári kar között az eddig is fennállott szívélyes viszony még szorosabbra fog fűződni.

Az ifjuság zajosan megjelenezte az új rektort és dékánt s ezzel az ünnepi díszgyűlést véget ért.

— Rabbi-beiktatás. A miskolci izr. ort. hitközség főrabbiának, dr. Spitzer Sámuelnek ma volt ünnepélyes beiktatása. Az istentisztelet alkalmával Spitzer főrabbi hazafias beszédet mondott. A beiktatási ünnepélyen jelen volt Szentpály István polgármester, képviselve volt továbbá a vármegye közönsége, a róm. kat., a gör. kat. egyház lelkipásztorai, továbbá a pénzügyigazgatóság és a törvény-szék vezetői.

— **Sven Heddin Tibetben.** Kalkuttából jelenti a „Frankfurter Zeitung“ tudósítója: Sven Heddin tibeti pap ruhában Simlába érkezett és tíz nap múlva Londonba utazik.

— **Csillagászati kongresszus megnyitása.** Ma nyitotta meg Seliger titkos tanácsos, a kongresszus elnöke, Bécsben az állami és városi hatóságok jelenlétében az első nemzetközi csillagászati kongresszust.

— **Védekezés a kolera ellen.** A kolera lassan, de — ugylátszik — biztosan terjed Galiczia felé. Oroszországban pedig rohamosan növekszik. Koleras megbetegedés, pétervári táviratok jelentése szerint, az utolsó huszonnégy óra lefolyása alatt százharmincznyolcz fordult elő. Ezek közül halállal végződött harminczhat. Ez a rohamos terjedés az összes államok és városok egészségügyi hatóságait megmozgatta. Budapestén dr. Magyarevits Mladen tisztí főorvos értekezletre hívta össze a fővárosi tisztí orvosait. Az értekezleten megvitatták azokat az intézkedéseket, amelyek a kolera fellépésének megakadályozására szükségesek. Felhívta a főorvos a kerületi tisztí orvosokat, hogy a menhelyeket, notorikus házakat és szükséglakásokat szigorú ellenőrzés alá vegyék. Szabó Sándor tisztí főorvos-helyettes előterjesztést tett az óvintézkedések tárgyában Bérczy István polgármesternek, egyuttal átírt a rendőrséghez és megkérte, hogy a tolonczon érkező betegeket hőmérőzzék és a gyanús betegeket különítsék el. — Ami az Oroszországban dühöngő járványt illeti, arra nézve a pétervári közegészségügyi hatóságok jelentést adtak ki. E szerint a kolera megtámadta Pétervárt és környékét; föllépett Jekaterinoszlawban is; fenyegeti továbbá Moszkva, Tschernigow, Tomsk környékét, valamint a Kaspi-tó innesső oldalán elterülő vidéket. A pétervári városi képviselőtestület 111.000 rubelt szavazott meg az egészségügyi bizottság rendelkezésére; ebből 68.000 rubel a pétervári kórházaknak jut, melyeket 700 ágygyal bővítenek ki a kolera megbetegedettek számára. A város két pontján elszigetelő-pavilonokat rendeztek be. Az osztrák és német kormány megtette minden óvintézkedést, hogy a járványnak a határon való átlurczoltatását megakadályozzák.

Pétervár, Kiew, Jekaterinoslaw és Taskend városokat kolera-gyanúsoknak, Pétervár, Moszkva, Csernikow és Tomsk kormányzóságokat, a Kaspi-tó vidékét, Sirdaria, Samarkand és Ferghana tartományokat, valamint a pétervári gőczpont vasutvonalait kolera által fenyegetettnek mondták ki. Pétervárban augusztus 10-től szeptember 14-ig 401-en betegedtek meg kolera-ban.

Lembergől jelentik, hogy Tarnopolban meghalt Bodnar Mordhe, aki kolera-gyanús tünetek között betegedett meg. A bonczolás kiderítette, hogy gastrikus bajban hunyt el.

Pérvárról táviratozzák nekünk: A kórházakban 515 koleras beteget ápolnak. Ma kétszáz-negyven újabb megbetegedést jelentettek be és 60 haláleset történt. Az epidémia a fővárosban ijeszítően terjed. A járvány leküzdésére a pétervári gyári munkások mozgalmat indítottak az iszákosság ellen és elhatározták, hogy minden munkás, aki ittasan jön a gyárba, 50 kopeket tartozik fizetni s harmadszor már egy rubel a büntetés. — Berlinből jelentik: A Tageblattnak táviratozzák Pétervárról: Most végre már a kormány is intézkedéseket tesz a kolera ellen. A vasutvonalakon elrendelték a külföldre menő szállítmányok szigorú ellenőrzését, a munkásokat és a rakományokat gondosan fertőtlenítik, az állomási épületekben ambuláns-szobát rendeztek be a koleras betegek számára, a Nikolaj-vasút közelében barakkokat emeltek. Tegnap este betegedett meg az első ember a jobb módúak közül. Az illető egy kozáktiszt, akiről bebizonyult, hogy gyümölcsöt evett.

— **Egy szabadsághős halála.** Ma fémtek el Aradon egy 74 esztendő negyvennyolczas honvédet. Plesch Hermann az elhunyt neve, aki részt vett az aradi híres utcai harcban is. Az Asztalos Sándor Társaság, amelynek Plesch egyik alapítója volt, siremléket állít az elhunytnak.

— **Bécsből Budapestig három óra alatt.** Adtunk hírt arról, hogy Korvin főhadnagy vállalkozott arra, hogy saját találmányu motoros csónakján három óra alatt teszi meg az utat Bécsből Budapestig.

El is indult, de vállalkozása nem járt sikerrel. Aspernnél a motorcsónakja eltört s a főhadnagy nem folytathatta utját.

— **A levegő meghódítása.** Zeppelin, Wright és többiek felszállása után ma, berlini tudósítónk szerint, Parseval őrnagy iparkodott léghajójával a levegő ura lenni. Nyolcz órakor felszállt s az volt a terve, hogy tizenkét óra hosszat fog a magasban maradni. Terve sikerült is, amennyiben ballonja tíz óráig volt a magasban. A léghajón Kehler százados, Welk és Käfer mérnökök ültek, maga Parseval őrnagy nem szállt föl. A szél ereje eleinte nyolcz méter volt, de nemsokára csillapodott és később már csak hat méter volt a sebessége. A léghajó motorja óvatosságból nem működött teljes gyorsasággal, mert a Zeppelin felszállásainak tapasztalatai azt mutatták, hogy a motorhiba elsősorban kerülendő, különösen miután Parseval léghajóján csak egy motor van. A ballon harmincz kilométeres gyorsasággal haladt szél ellen. A felszállást végignézte a műszaki csapatok felügyelője és több vezérkari tiszt is. A katonai hatóságok ezentul gátat fognak vetni az aeronautikus kísérletekről való hírlapudósításoknak, mert állítólag az újságokban megjelenő részletes leírások veszélyeztetik a német hadsereg katonai léghajóinak titkát.

Parseval őrnagy léghajójának mai nagy utjáról egy hírlapíró előtt így nyilatkozott:

— Erősen meg vagyok arról győződve, hogy a mai nagy uti fényes sikerrel fog járni s akkor léghajómat a hadügyi kormány átveszi. Eddig csak egy hírt kaptam az utról, még pedig Potsdamból, ahol a léghajó-czirkáló délelőtt tíz óra tíz perczkor látták. Nagyon kockázatos volt ma reggel felszállni, mert az ég erősen be volt borulva és a szél sebessége körülbelül nyolcz méter. Szerencsére az időjárás tíz óra felé javult és a szél sebessége előbb hét, aztán hat méterre csökkent. Léghajóm motora csak félerővel működik, nehogy hiba essék rajta. Ezen a léghajómon csak egy motor van, de az ezután építendő léghajóknak két motora lesz. Az ut eddigelé zavartalan s remélem, hogy a levegő-czirkáló ma estére talán hét órakor szerencsésen vissza fog térni.

Parseval léghajójával körülbelül egyidőben felszállt a katonai léghajó is. Tizenegy óra felé megjelent a Linden sétánya felett, hol számos mozdulatot végzett a szél ellen, majd a tegeli lögyakorlatok felé vette utját, ahol kétórai repülés után leszállt.

Itt említjük meg, hogy Wright, ki a minap ért el Washingtonban aeroplánjával nagy rekordot, most két utassal akar felszállni, hogy ezen a módon is rekordot érjen el.

Parseval léghajója tíz óra tíz perczkor vonult el Potsdam felett. Fél tizenkét órakor Götz falu felett, negyedegy órakor Kreuz felett s négy órakor Magdeburg közelében látták. A ballon ezután rövid fordulattal ellebegett a potsdami márványpalota felett. Hat órakor Rentzkendorf felett szállt el. A léghajóban ülők czédulákat dobtak le, melyeken azt írják, hogy utjukat addig folytatják, míg benzin-készletük engedi.

— **A német szocialista-kongresszus.** A nürnbergi szocializdemokrata pártgyűlés ma délelőtti ülésén a nők szervezkedésének megvitatása került sorra. Elm (Hamburg) kívánatosnak tartja, hogy a nők is résztvegyenek a szervezetek vezetésében és igazgatásában. Zietta asszony kétségbevonja, hogy Elm a nők egyenjogúsítását kívánja. A nőkérdés erős vitára adott okot. Végre kijelentették, hogy nem lehet kötelezővé tenni nőknek minden körülmények között való beválasztását a vezetőségbe. De hogyha a nők az általános szervezetben nem kapnak mandátumot a pártnapra, mégis jogosultak legyenek női gyűléseket egybehívni és ezektől maguknak mandátumot kiállíttatni. Ezután elfogadták az elnökségnek a női szervezetekre vonatkozó javaslatát, mely szerint mindenik elvtársnő köteles lakhelyének szocializdemokrata párt szervezetébe lépni. A nők politikai külön szervezetét nem jogosultak.

— **Sztrájk a Danubius-gyárban.** A budapesti Danubius hajóépítő-gyárban sztrájk ütött ki. A gyár ágyú-osztályának összes munkásai beszüntették hétfőn a munkát, mert az akkord-béreiből indokolatlan levonásokat eszközöltek. A sztrájkoló munkások a Gomb-utczában levő „Három nyolczas“ kerti helyiségben ütötték fel tanyájukat. A sztrájk ügyében még nem indult meg az egyezkedés.

— **Egy lovagias ügy epillógusa.** Lapunk tegnapi számában e czim alatt közöltükre vonatkozóan felkértünk dr. Somogyi Lajos ur megbizottai részéről alábbiak közlésére:

„A dr. Somogyi Lajos ügyvéd és dr. Kiss Ferencz VII. kerületi előljáró között felmerült ügyben mindkét fél megbizottai még hétfőn délben az ügyet letárgyalták és befejezték. Amit igazol a szabályos módon felvett, mindkét fél megbizottjai által aláírt jegyzőkönyv következő befejező része: „Megbizottak ezzel az ügyet maguk részéről befejezettnek nyilvánítják. Kelt mint fent.“

Dr. Kiss Ferencz megbizottai: Vita Ede s. k., Laborcz Béla s. k. Dr. Somogyi Lajos megbizottai: Földiák Gyula s. k., B. Virágh Géza s. k.

Dr. Kiss Ferencz ur megbizottai ennek daczára jónak látták a közösen felvett jegyzőkönyvet a nyilvánosság előtt gondosan elhallgatni, e helyett kommentárt nyilvánosságra hozni, ami legalább is szokatlan a lovagias ügyek elintézésé során.

Aminthogy szokatlan és furcsa volt dr. Kiss Ferencz ur megbizottainak fenti jegyzőkönyv felvétele után hétfőn délután 5 óra tájban, hozzánk intézett az a kérésük is, hogy ebben az ügyben vegyük fel újra a tárgyalás fonalát, mert ők tárgyalásaink során megfélekedtek arról, hogy becsületbiróságot proponálnak annak eldöntésére, helye van-e ebben az ügyben lovagias elgétéladásnak, vagy sem.

Dr. Kiss Ferencz ur megbizottainak következetlenségével és kapkodásával szemben mi megmaradunk a lovagias eljárás szigorú határai között; az ügyet, melynek elintézésére felkértünk, fenti jegyzőkönyvvel részünkről befejezettnek tekintjük, s az ügy további megbolygatásához dr. Kiss Ferencz ur megbizottainak segédkezet nyújtani hajlandók nem vagyunk.

Dr. Kiss Ferencz ur pedig csak az ügy természetének, meggyőződésünknek és tárgyalásunk során kifejtett álláspontunknak megfelelően jár el, amikor fenti ügyet a bírói utra tereli.

Budapest, 1908. szeptember 15-én. Földiák Gyula s. k., B. Virágh Géza s. k.

— **Letartóztattak egy bankigazgatót.** A budapesti államrendőrség ma délután két órakor letartóztatták Wechsler Gyula harmincöt éves bankigazgatót, ki rengeteg szélhámoságot követett el. Visszaélt hiszékeny és pénzügyben levő emberek helyzetével és mindenféle fondorlattal egyik csalást a másik után követte el. A bankigazgató ur két év előtt kezdett szerepelni a fővárosban. Akkoriban pár ezer koronát szerzett rokonaitól és barátaitól s ezzel a kölcsön-pénzzel megalapította 150.000 korona részvénytőkével a Budapesti Jobbparti Takarékpénztár-Részvénytársaságot. A bankba befolyt pénzről aztán egy szövetkezetet gründolt s így tovább. Végül is a következő bankok igazgatója lett Wechsler: Budapest-jobbparti Takarékpénztár r.-t., Székesfehérvári III. kerületi Takarékpénztár m. sz., Törökbálinti Takarékpénztár r.-t., Pilis-Vörösvári Szövetkezet, Budai Takarékpénztár m. sz. Vallo-másából kitűnt, hogy most Váczott akart egy takarékpénztárat létesíteni, de ennek utját vágta az a sereg följelentés, amely a főkapitánysághoz érkezett. A károsultak elpanaszolták, hogy kölcsönért fordultak Wechsler-hez, aki kötelezvény alapján megszerzte a pénzt, de betábláztatta a kölcsönt ingatlanokra. A fél tartozott egy blanco-váltót adni fe-dezetül, hogy Wechsler a maga javára forgathassa. Az igazgató ur nemsokára beperelte feleit a kötelezvény alapján, s amikor azok hozzá siettek, hogy megtudják a pör okát, azzal állott elő, hogy tévedés van a dologban. Ne is menjenek el a tárgyalásra — mondotta — majd elintézzük. És a bíróság egymás után hozta a macacssági ítéleteket, ami után a végrehajtás következett. A följelentők: Özv. Satura Jánosné, Solási József budapesti hentesmester és neje, Putsch Ferencz rákosszentmihályi birtokos, Mannherz Ferencz, Markhot Jakab pilis-szent-iványi lakos és mások, akik magánokirathamisítás büntettségével vádolják Wechsler-t. Minthogy a kihallgatás során bebizonyult, hogy Wechsler a hamisításokat elkövette és hogy egyike a legveszedelmesebb szélhámosoknak, Stefkovics Ferencz letartóztatta.

— **Házasság.** Zsolnay Dénes balatonszemesi körjegyző Nagyatádon oltárhoz vezette Ruttner Annuskát.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerlepelén. Budapest, VII. Erzsébet-körút 29. I. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmertve küldetik.

— **Kannibálok áldozatai.** Brüsszelből jelentik nekünk, hogy a „Ville de Brugs“ gőzhajó hajótörött matrózainak rettenetes sorsáról most, hónapok múltán hoztak hírt néger matrózok, akiket az emberevő szigetlakók futni engedtek. A „Ville de Brugs“ még április 15-én súlydelt el Kongó partjain. Személyzete hét európai és ötven néger emberből állott. A hajótöröttek testükre kötötték legértékesebb holmijukat, gyöngyöket és aranyrudakat, aztán uszva iparkodtak elérni Ukaturaka szigetét. A partról a bennszülöttek látták elsüllyedni a hajót és az uszó matrózokat. Csónakokon eléjük eveztek és a szerencsétlenek megfeszítették utolsó erejüket, hogy uszva közeledjenek a csónakokhoz. Valamennyien megszabadultak a vízbefúlástól s hálálkodva köszönték meg a bennszülötteknek megmentésüket. De szerencsétlenségükre a bennszülöttek észrevették a gyöngyöket és egyéb drágaságokat, amelyet el akartak tőlük rabolni. Az evezőlapátokkal egymásután febbevágta a hét európai, levették tőlük őket, a parton azután az elkábított fehér matrózokat nyársra huzzák, megsütötték és felfalták. A néger matrózok visszatérhettek Kongóba. Hogy ez a rettenetes eseményekben maradt meg mostanáig, az annak bizonyítéka, hogy a Kongó-állam kormánya gondosan agyonhallgatja mindazt, ami reá nézve kellemtelen. Április utolsó napjaiban Brüsszelbe azt táviratozták, hogy a „Ville de Brugs“ gőzhajó hajótörést szenvedett és személyzete a tengerbe veszett. Azóta azonban a Kongó-állam hatóságai az Ukaturaka-szigeten megerősítették az őrséget és a bűnös törzsfőnököket felakasztatták.

— **Nagy tűz.** Kassán Pohl Ede gazdaságában nagy tűz keletkezett, melynek következtében két nagy szalmakazal teljesen leégett. A tűzet, amely a szomszédos katonai nagy szalma- és szénaraktárakat is fenyegette, a vízhiány miatt csak nagy nehezen lehetett lokalizálni. A kár nagy.

— **Furcsa családi dráma.** Kicsihiján családi dráma történt ma a fővárosban. Az eset hőse Klapcsik Emil műasztalos, aki két esztendővel ezelőtt házassodott meg. Józan életű, szorgalmas ember volt, aki a rajongásig szerette a feleségét. Sokat dolgozott s nagyon takarékoskodott; az volt a célja, hogy öreg korára egy kis vagyont gyűjt majd. A keresetéből be is tett minden héten tíz koronát a takarékpénztárba. Az idén februárban történt aztán, hogy Klapcsiknek egyszerre két gyermeke született. Az asszony örült az áldásnak, de nem így az ura. Most már több kellett a család fentartására s Klapcsik úgy érezte, hogy a gyermekek semmivé teszik az ő jövődó terveit. Most már nem lehetett minden héten tíz koronát megtakarítani, sőt egy és másról le is kellett mondani a gyermekek kedvéért. Mind a mellett még úgy vélte, hogy a felesége elhidegült tőle, most már inkább foglalkozik a gyermekekkel, mint vele. A házból lassan elköltözött a békeség és egyre gyakoribb lett a perpatvar. A férfi egyre zsörtölődött és amikor pedig májusban a házba is fölemelték, mód felett elkeseredett. Tegnapi összeveszett feleségével. Amikor ugyanis hazajött a munkából, sört kért. Az asszony kijelentette, hogy elégedék meg vízzel, mert nem telik sörré. Klapcsik dühbe jött. Most már a nála levő pénzből bort hozatott, átvitte a szomszédba két barátjához s ott itta meg. Közben a barátainak keservesen panaszkodott s emlegette, hogy öngyilkossá lesz, de nem megy egyedül a halálba, hanem magával viszi a családját is. Amikor aztán hazatért, ráírvált a feleségére:

— Ezt megbánod!

Az asszony nem vette komolyan a fenyegetést. Klapcsik azonban revolvért ráfogta a feleségére, aki ijedten menekült előle, magára zárván az ajtót. Az elkeseredett ember erre kiment a ház egy félreeső helyére. Magára sított a revolvért, a golyó azonban nem talált. A házból nagy riadalom támadt. Klapcsik Emil bekísérték a rendőrségre s mivel nagyon izgatottan viselkedett, egyelőre tartóztatták.

— **Kazánrobbanás.** A hollandiai határon Heerlen mellett lévő Laura-bányában ma reggel 8 órakor a főkazán és kisebb kazán felrobbant. Az eddigi hírek szerint, amelyek azonban nem nyertek megerősítést, több ember életét veszítette. Az egyik jelentés három halottól, négy sebesültől és három eltemetett egyénről beszél, egy másik jelentés szerint kilenczen sebesültek meg súlyosan.

— **A Kragujevics-ügy.** A tegnapi vallomással azt lehetett volna hinni, hogy ennek a szenzációs ügynek minden fázisa ki van derítve, ha nincs is még a vizsgálóbíró kezében döntő vallomás. Most azonban ismét olyan fordulatokra van kilátás, amelyek az ügy minden eddigi szenzációját felülmulják. Mindenek előtt napfényre kerülnek azok az előkelő és nem előkelő emberek, akikkel Kragujevics összeköttetésben állott és akiknek nagy okuk van arra, hogy titkolják ezt a szégyenletes összeköttetést. A névsor roppant érdekes. De egyszerűen szédületes az újabb felfedezés, hogy Kragujevics Berlinben összeköttetésbe került Lynar gróffal is, a hirhedt gárda kapitánnyal, aki a német császár közvetlen környezetébe tartozott és egyik főszereplője volt az Eulenburg-botránynak. Ezeket a szövevényes összeköttetéseket Nasse berlini rendőrfelügyelő bogozza ki. Nasse ugyanis nem utazott el Budapestről s csak azért terjesztette utazásának híreit, hogy nyugodtan dolgozhasson tovább és tisztássa a három országot behálózó ügyet.

Nasse budapesti nyomozásának eredményeképpen új alak került a bűnfertő felszínre. Nikolicz Brankó a neve és legjobb barátja volt Kragujevics-nek. Ez a bűnös hajlandósága ember volt a kerítő, aki korán felismerte, hogy Kragujevics előnyös külsejével mennyire alkalmas arra, hogy előkelő, pénzes emberek kedvence legyen. Nikolicz vezette be Kragujevics-et a bűnös világba, ő szerzett neki pénzt és ő vitte a züllés útjára.

Ma délelőtt Kragujevics-et ismét ki akarták hallgatni, de Kragujevics arra kérte a vizsgálóbíró, hogy hagyjanak neki ma békét, mert fáradt. A vizsgálóbíró teljesítette is Kragujevics kérését, mert a szerencsétlen ember tényleg tökéletesen ki van merülve az eddigi vallatásoktól.

— **A zugbukmékér.** Veszedelmes zugbukmékert leplezett ma le a rendőrség Böhm Henrik házbérlő személyében, aki „nagyban“ dolgozott csak és százzal fosztotta ki áldozatait. Böhm egész csomó házat bérelt és ezeket albrétbe adta ki. A Dessewffy-utca 38. szám alatt volt az irodája s egész sereg ügynököt tartott, akik felhajtották az áldozatokat. Tavaly is kétszer meggyült a baja a rendőrséggel, amely mindkét ízben meg is büntette. Böhm különösen a nagybanfogadókat kedvelte. A legutóbbi meetingen azonban egy kis baj történt. Böhm urnak majdnem százszoros pénzt kellett volna fizetnie. Böhm azonban nem az ember, aki szép szerével fizet. Nem is fizetett, hanem le akarta tagadni a téteket. A megkárosított ember erre följelentette a zugbukmékert. A rendőrség a legmaximális büntetéssel sújtotta a veszedelmes zugbukmékert. Egy hónapi elzárásra és hatszáz korona pénzbüntetésre ítélte Böhmöt. A bukmekele felebezést adott be.

— **Ha gyermekét egészségben, vidáman s szellemileg frissen akarja látni, úgy adjon neki dr. Hommel-féle Haematogént.** Ne vezettesse magát félre az utánzatoktól.

— **X Csuz (rheuma) és köszvény** (hugysavas lerakódások), ízületi és csontbajok villamos hő- és fényfűréssel való kezelése, még oly eseteknél is vezet sikerre, melyek hosszú éveken át minden orvosi kezeléssel makacsul dacoltak. E kezelés idegzsákban (neuralgiák) főleg az ülőideg zsákjában (ischias) is bevált. Előnye, hogy csak az a testrészt (kéz, vagy láb) kerül a villamos hőszekrénybe, amely a fájdalom székhelye. E kényelmes és teljesen fájdalommentes kezelésmód dr. Hönlög Izó elektroterapeutikai intézetében (Károly-körút 24.) számos esetben eredményel kerül alkalmazásba.

— **X Ami jól illik, az a szervezetnek rendszeresen hasznosabb, mint a visszatetsző dolgok, különösen gyógyszerek.** A „Scott-féle Emulsió“ feltétlenül jó ízű, könnyen emészthető összeállítás a csukamáj-olajnak, melyet gyermekek is előszeretettel vesznek. Kapható a gyógyszerárakban.

— **X A Brázay-féle sóborszesz** nem tévesztendő össze a legújabbban lábrakapott utánzatokkal.

— **X Zászlók, czimerek** minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

— **X Fodor-féle vívőterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

— **X Bob-hashajtó** a legelőtlenesebb 10 fillér.

— **X Simplon-kávéház** a legmodernebb új József-körúti kávéház, mely néhány nappal ezelőtt lett a nagyközönség részére és szórakozására megnyitva, már is oly nagyszámu és előkelő közönség látogatja, hogy a nagy és kényelmes helyiségek szűknek bizonyultak. — A kávéház tulajdonosa Bronner Miksa, ismert fővárosi kávé, máris kénytelen volt elhatározni, hogy kávéházát a Népszínház-utca felőli részén új helyiségekkel jóval megnagyobbítja.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Az operai évad megnyitására.

Budapest, szeptember 15.

Julius elsején mult egy éve, hogy a színház és ezzel a M. Kir. Opera is a belügyminisztérium fenhatóságából a közoktatásügyi minisztérium gondozása alá került és Mészáros Imre végleg átvette őt esztendőre az ország első zenei intézetének igazgatását, miután előbb már néhány hónapig a belügyminiszter megbízása alapján ideiglenesen vezette az Operaház ügyeit.

Meglehetősen zilált viszonyok közt vette át Mészáros nagy felelősséggel járó hivatását. Tervszerűtlenség és kapkodás a műsor összeállításában, kevés művészi érzék és ítélőképesség az újdonságok megválasztásában, önkénykedés és kegyek osztogatása a szereposztás körül, különösen pedig Mletéktelelen befolyások érvényesülése minden téren az előző régime alatt olyan állapotokat teremtettek Operánknál, amelyek sürgős orvoslást igényeltek.

Mészáros Imre ismert erélyével és kipróbált gyakorlati érzékével fogott az orvoslás nehéz feladatának megoldásához. Mindenekelőtt szigorúan körülhatárolta a felelős igazgató hatáskörét és kiküszöbölt onnan minden illetéktelen beavatkozást. Azután a többi személyi ügyek rendezéséhez fogott.

Megerősítette a meglazult kötelekeket az intézet és annak tagjai közt; kibékített duzzogó prinadonnákat; visszahódított és lekötött az Opera számára kiváló művészi erőket; szelnek bocsátotta, amennyire lehetett, a hasznavehetetlen elemeket, a méltatlanul mellőzött tehetségeknek pedig tért nyitott az érvényesülésre; a személyzet jogos igényeit iparkodott a lehetőségig kielégíteni, viszont a túlzott és jogtalan követelésekkel szemben szilárdan helyt állott. Szóval: békét és rendet teremtett az egész vonalon, úgy, hogy most már fennakadás nélkül folyhat a munka az Operaházban és a személyzet nyugodtan élhet művészi hivatásának.

Ennek hatása megnyilvánult már az elmúlt évad művészi eredményeiben és előreláthatólag még fokozottabb mértékben fog megnyilvánulni az új évadban, amely holnap nyílik meg. Az igazgatóság a napokban tette közzé az Opera munkaprogramját s azt lapunk is lekötölte. Ez a program sok érdekes dolgot ígér. Azzal csak kötelességét teljesíti az igazgatóság, hogy kellő figyelemben részesíti a hazai szerzőket. A kiszemelt újdonságok közt van két magyar opera: gróf Zichy Géza „II. Rákóczi Ferenc“-e és Hubay Jenő „Vénus“-a, továbbá egy ballet: „Az erdő csendje“, Szirmai Alberttől. Érdeklődéssel várjuk mind a harmat. A felújításra kitűzött operák közt is több magyar szerző műve van felsorolva. Ezek közül különösen Mihailovics „Toldi“-ját és Goldmark „Házi tücsök“-ét kellene minél előbb a műsorba illeszteni.

A külföldi újdonságok közül leginkább Maeterlinck-Debussy „Pelleas és Melisande“ című dalművére lehetünk kíváncsiak azok után, amiket erről a műről a külföldi lapokban olvastunk. Goetz Hermann „A makranczos hölgy“ című víg operája is nagyon érdekes, finom, disztigált művészi alkotás, de csak úgy várhatunk tőle sikert, ha előadását nagy gondnal és a legapróbb részletekre is kiterjedő figyelemmel készítik elő. Főleg a czimszerepet kell nagyon jó kezekre bízni. Ugy hiszszük, hogy Szamosi Elza volna reá leginkább hivatott. D'Albert „A hegyek alján“ című operájában nem nagyon bízunk, mert ennek a kiváló zongoraművésznek eddig megjelent művei, különösen operái arról tanuskodnak, hogy ő nagyobb művész a zongorán, mint a zeneszerzésben. Sokkal szívesebben láttuk volna, ha az igazgatóság Berlioz „Benvenuto Cellini“-jét, Csajkovszky „Pique dame“-ját, vagy Smetana „Dalibor“-át vette volna fel a műsorba.

A fölelevenítendő operák közül bátran ki lehetett volna hagyni Verdi cseséit, brutális „Ernani“-ját. Helyette inkább Ponchielli „Gioconda“-ját, vagy egy-két francia dalművet, például a „Fekete dominó“-t, vagy Delibes „A király mondta“ című bájos kis operáját kellett volna újra betanít-

tatni. Egyáltalán a vig operát jobban kellene kultiválni. Kivált, ha az előadások számát hetenkint hatra akarják emelni nemcsak a műsor változatosságára, hanem főleg a személyzetre való tekintettel is minél több könnyebb dalművet kell fölvenni a műsorba. Mert csupán Wagner zenedramáival és egyéb nagy operákkal nem lehet dolgozni. Ezt nem bírja ki sem a közönség, sem a művészi személyzet. Az igaz, hogy operánk művészei és művésznői nagyon hozzászórtak már ahhoz, hogy mindig magas kourunuson járjanak. A könnyed vigjátéki tónust nem igen találják el. De majd megtanulják, ha gyakrabban léptetnék fel őket különösen finom francia vig operákban. Ebből a szempontból a személyzet kiegészítéséről is kellene gondoskodni. Égető szükség volna különösen egy finom szubrettre, amilyen volt annak idején Paulin és utána Nádayné. Szükség volna továbbá egy lírai játék-tenoristára. Gábor József ezt a szerepkört jól betöltötte. Kár, hogy hűtlen lett operánkhöz; de ha már elment, úgy mielőbbi helyettesítéséről okvetlenül gondoskodni kell.

Boldogult Ney Dávidnak hiányát is még folyton érezzük. Az ő helye is betöltésre vár. Ugy látszik, hogy Waldmann Ignác, aki Operánkban legközelebb vendégszerepelt, erre a helyre aspirál. De valószínűleg ő is el fogja mondhatni: „Longus post me ordo idem petentium decus”. Sokan lesznek még utána, akik ugyanerre a kitüntetésre vágnak. Basszisták sokan vannak, de a Ney Dávidok nagyon ritkák. Ha Mészáros igazgatónak sikerül mind ezeket a nyílt kérdéseket az évad folyamán közmegelegedéssel megoldani és ha a színrekerülő újdonságok mind beválnak, akkor büszkén fog reámutathatni az elért eredményekre, de elmondhatja majd magáról azt is, hogy nagy szerencséje volt. Kívánjuk neki és a gondjaira bízott intézetnek, hogy úgy legyen.

a. k.

(*) Blaha Lujza a Magyar Színházban. Hétfőn, szeptember 21-én illusztris vendége lesz a Magyar Színházban. A színház felújítja ugyanis Csiky, Pásztor és Mader énekes vigjátékát a „Nagymamá”-t, a melynek czimszerepében a magyar színpad büszkesége, Blaha Lujza asszony fog vendégszerepelt.

(*) A Petőfi-Ház. A Bajza-utcai Petőfi-Ház rendezési tárgyai a londoni magyar kiállítás után, november közepe táján kerülnek haza, amikor pár hét alatt elkészülnek a rendezési munkálatok. A képeket és emléktárgyakat Ernst Lajos igazgató, a könyveket és iratokat Baróti Lajos, a Petőfi-Ház öre fogja elrendezni. A muzeum még ebben az évben elkészül s a jövő év elején megnyithatják a nagyközönség előtt.

(*) Ünnepeit népsziműnékes. Várad Miklóst, a kolozsvári Nemzeti Színház régi oszlopos tagját, abból az alkalmából, hogy a színház örökös tagjává nevezték ki, meleg ovációban részesítették. Vasárnap folyt le az ünnepség a „Piros bugyelláris” előadásának keretében, amikor Várad Csillag Pál szerepét játszotta. Dr. Janovics igazgató a szintársulat összes tagjainak körében a színpadon szép beszéd s koszorú kíséretében adta át a kinevezési okmányt az ünneplőknek. A közönség zajos tapsokkal fejezte ki szeretetét. Előadás után a Newyorkban bankett volt, melyen az üdvözlő táviratok egész tömegét olvasták föl.

FŐVÁROS.

(*) Francia képviselő Budapest. Gróf Hadik János államtitkár a belügyminiszter megbízásából átiratban arról értesíti dr. Bárczy István polgármestert, hogy Meunier Pál francia képviselő szeptemberben Budapestre érkezik, hogy a fővárosban a községi közigazgatást és a rendőri szolgálatot a helyszínen tanulmányozza. Meunier ugyanis a francia parlament közigazgatási bizottsága Páris városa önkormányzati szervezetére s az ottani rendőrhatalom tevékenységére vonatkozó jelentés megismerésével bízta meg. Gróf Hadik államtitkár kéri a polgármestert, hogy Meuniernek, kit utáiban titkára Breillot René kíséri, a tanulmányozásra mód nyújtassék. A polgármester gondoskodott a francia vendégek fogadtatásáról.

(*) A városi kenyérgyár. Két esztendei tanácskozás után a minap megkezdtek a városi kenyérgyár építését. A kenyérgyár első sorban a városi intézeteknek, a kórházaknak, szegényháznak és árva-

házaknak a kenyérszükségletét látja el, de ezenkívül a polgárságnak is elárulja a város kenyereit. A városi kenyérgyárakban, lókus-mészárszékekben, nyílt piacokon fogják árusítani a városi kenyereit. A közéletmező ügyosztály most csinálja a kenyérgyártásra vonatkozó szervezést.

Nyílt-tér

2 rovatban közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

Jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám. Kiváló sikerrel és alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Vérgyógyítás.

Hemopatia

Uj, eredeti gyógymód, mely rendkívül sikerrel alkalmazható köcsvény, asztma, görvéllykór, szif, idült gyomor-, bél- és idegjelében (neurasthenia) és minden fontosabb bőrbajban (pl. Lupus). Biztos védelem szülődés és elmésvár ellen. 18 évi tanulmányozás és alkalmazás után most szás (eg azás teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megállapításának és egyedül képviselőjének Dr. Kovács J. egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelt Budapest, V., Váci-utca 18. szám alatt. Rendelés naponta 8-11-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre és asszol. — Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

Erzsébetvárosi Népbank Váltóüzlet

Részvénytársaság

Budapest, VII., Baross-tér 18.

Helyi házasok és személyeknek collaus alapon társas- és személyhitelket folyósít. Feljelöltek a banküzlet minden ágazatával.

Kitünő csemegeszőllöt

okaj szerint vagy vegyesen szállít postakosaranként 2 korona 50 fillérré

Lengyel Zoltán gazdasága
Kraszná Szilágy-megye.

Rohitschi Styria-forrás gyógyviz.

Gyomorfekély és görcs,

Bright-féle vesegyulladás,

Torok- és gégehurut,

Gyomor- és bélhurut,

Húgysavas üledékek,

Csukorbetegség,

Májkeményedés,

Májbajok ellen.

Kitünő gyógy-

-eredmény -

Nagybani raktár

Budapesten Hoffmann Józsefnél, Báthory-u. 8

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Hatodik nap. —

Daczára a szép időnek, kevésszámú nézőközönség előtt folyt le a bécsi versenyek hatodik napja, pedig a programm elég ügyesen volt összeállítva. A legjobban dotált verseny, a Verneuil-handicap volt, melynek 10.000 koronáért tizenhárom teliver vette fel a küzdelmet. Győztesnek a Rohonczy-istálló eddig össze-vissza futkosó Pityi Palkója került ki a versenyből, második pedig az eddig még csak egyszer szerepelt Napagedl lett, a nagy outsider Reine előtt. A másik érdekesebb futam az 1300 méter távolságu Kohlmárki-díj volt, melyet Beau merité igen könnyen nyert meg Krouzilal nyergében Buffalo előtt, míg a harmadik helyet Vansittart foglalta le. E futamban ismét bebizonyosodott az, hogy sokat határoz a jó lovas is, mert míg az Uchritz-ló a Grabeni-díjban Blades alatt rosszabb lovakkal még csak helyet sem kapott, itt maga mögött hagyta a két helyezettten kívül Tábornokot és Dinom-Dánomot

is. A Floridsdorfi-díjban a Springer-istálló Arlesienne-je győzött Spielball ellen, öt résztvevő közül, míg az erősen lefogadott Varázs, Miles gyámoltalansága folytán, még helyre sem jutott; végül a gátversenyben Amateur nyert Rodostó ellen. A napot bezáró Kétévesek eladó-handicapijában Royalty győzelme meglehetősen meglepetést keltett, amennyiben győzelmére a totalisateur tizenötösörös osztalékot fizetett.

Részletes eredmény a következő:

I. Nyeretlen kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 900 méter. 1. báró Harkányi A. pk Rolande 54½ kg. (Carslake), 2. báró Springer G. sk Pilinga 54½ kg. (Taral), 3. Egyedi A. pm. Avar 52½ (Czernovszky). Futottak még: Du Lump (Sher-sin), Vendetta (Krouzil), Florio (Walkington). Igen könnyen 5 hosszal nyerve, ¼ hosszal harmadik. Tot.: 10:15. 20:24, 31.

II. Eladók handicapje. Díj 2000 korona. Táv 1200 méter. 1. Vida T. 4é pk Paula 52½ kg. (Vivian), 2. Péchy A. 4é sk Mirka 52 kg. (Miles), 3. Mauthner V. id. sher Ismerős 57½ kg. (Birkenruth). Futottak még: Palikám (Janek), Meglehet (Taral), Master Jack (Martinkovics), Livtsu (Walkington), Marianka (Krouzil), Topper (Aylin), Carolus (Blades). Igen könnyen 1½ hosszal nyerve, nyakhoszzal harmadik. Tot.: 10:23. 20:30, 73, 72.

III. Kohlmárki-díj. Díj 6000 korona. Táv 1300 méter. 1. báró Uchritz Zs. 5é sm Beau merité 55½ kg. (Krouzil), 2. Egyedi L. 3é pm Buffalo 51½ kg. (Miles), 3. báró Springer 3é pm Vansittart 55 kg. (Taral). Futottak még: Tábornok (Janek), Dinom-Dánom (Aylin), Otage (Cockeram). Könnyen ötne-gyedhosszal nyerve, 5 hosszal harmadik. Tot.: 10:29. 20:33, 27.

IV. Verneuil-handicap. Díj 10.000 korona. Táv 1200 méter. 1. Rohonczy G. stpm Pityi Palkó 52 kg. (Pretzner), 2. Lossonczy Gy. pm Napagedl 58 kg. (Janek), 3. Mr. Adrien pk. Reine 56 kg. (Carslake). Futottak még: Jasna Pani (Krouzil), Gaillard (Taral), Só (Szente), Fortunatus (Miles), Benzi (Seiler), Shelley (Cockeram), Hýnose (Baumgartner), Sym-pathy (Birkenruth), Pinzgau (Blades), Juda (Vivian). Küzdelem után nyakhoszzal nyerve, 1 hosszal harmadik. Tot.: 10:09. 20:45, 37, 54.

V. Floridsdorfi-díj. Díj 3000 korona. Táv 1600 m. 1. Báró Springer G. 3é pk Arlesienne 46½ kg. (Dyck), 2. Szemere M. 3é sk Spielball 44½ kg. (Juhász), 3. Egyedi L. 3é sk Varázs 48 kg. (Miles). Futottak még: Savoury (Walkington), Jáva (Seiler). Biztosan két hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:46, 20:50, 63.

VI. Eladó gátverseny. Díj 3000 korona. Táv 2400 méter. 1. Dreher A. 5é sher Amateur 67 kg. (Aylin), 2. Capt Don 3é pm Rodostó 58 kg. (Klimscha), 3. Milne F. 3é sk Au revoir 56 kg. (Kolonics). Futottak még: Pallós (Kapusek), Gyufa (Dillon), Venus (Csom-pora), Originell (Slinn), Sasaki (Fejes), Iliade (Shej-bal), Sodoma (Fürst). Könnyen nyolcz hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:45, 20:46, 84, 153.

VII. Eladó kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1100 méter. 1. Gróf Batthyány E. pk Royalty 46½ kg. (Baumgartner), 2. báró Springer G. sm Pan-csoló 50½ kg. (Miles), 3. Schlesinger B. sk Armida 55½ kg. (Heidt). Futottak még: Isnardie (Pretzner), Esz (Carslake), Lóbor (Seiler), Koncz (Paul), Greenlaw (Dyck), Sisa Pista (Cockeram), Lobogó (Vivian). Könnyen két hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:148, 20:56, 114, 103.

(*) A berlin-müncheni távhajtás. Münchenből táviratozzák, hogy a berlin-müncheni távhajtás összes résztvevői megjelentek fogataikkal a daglingi tüzérvényes pályán, hogy a kondíció-versenyben résztvegyenek. E verseny feltételei szerint 3000 métert 15 percen belül kellett megtenniük azoknak a fogatoknak, amelyek kondíció-díjra számot tartottak. Ennek a feltételnek valamennyi fogat megfelelt, a legjobb időt azonban Kohner Vilmosné fogata érte el, aki mellett még kondíció-díjat kapott herceg Ypsilanti, Rossmann, Reimann és Brandt fogata. A győztes Felsing tehát nem kapott. Ma este Alfonz bajor herceg dinert ad a nyphenburgi kastélyban a versenyzők tiszteletére.

(*) Lawn-tennis. A Budapesti (budai) Tornaegyesület házi tennis-versenyeit, melyeket szénatéri pályáján i. hó 3-án kezdett meg, a jelentkeztettek nagy száma miatt csak ma fejezhette be a következő eredményekkel:

I. Férfi egyes nyílt versenyben első Dorogsgáhy Győző 6:3, 14:12, 4:6, 6:4; második Conrad Rezső 6:4, 6:2; harmadik Gobbi Ede és Gallner Ferencz. Kilencz nevezés.

II. Férfi egyes handicapben első Dorogsgáhy Győző (0,30,2) 6:4, 4:6, 7:5; második Inreli Béla (0:5) 6:1, 6:3; harmadik Nagy Géza (3) és Reichardt Gyula (4). Tizenhat nevezés.

III. Hölgy egyes handicapben első Molnár Etelka (0.4) 6:1, 6:2; második Göncz Etta (0.5) 3:6, 9:7, 6:1; harmadik Mayer Margit (0.2) és Römer Mórinczné (0.30.4). Huszonkét nevezés.

IV. Férfi páros handicapben első pár Horváth Kornél és Gobbi Ede (0) 0:4, 7:5; második pár Takács József és Hofeld Henrik (0.40) 6:4, 6:1. Hét pár nevezett.

V. Vegyes páros handicapben első pár Lord Edméé és Horváth Kornél (0.4) 6:1, 6:2; második pár Mayer Margit és Reichart Gyula (0) 3:6, 6:4, 6:0; harmadik pár Császnay Évi és Imreh Béla (0.3), továbbá Römer Mórinczné és Conrad Rezső (0.30.3).

A győztesek tiszteletdíjakat, azonfelül egyesületi ezüst- és bronzérmeket kapnak. Ezeket az egyesületi elnökség a folyó hó 19-én, szombaton a verseny pályán levő csarnokban rendezendő, táncszal egybekötött társasvacsora alkalmával fogja kiosztani. A rendezés élén Argay János igazgató állott; segítségére voltak: Conrad Rezső, Hofeld Henrik és Nagy Géza.

3 UJ SZÓ...

"ALTVATER"

GESSLER

BUDAPEST.

TÖRVÉNYSZÉK

§ Sikasztás a miniszterelnökségen. Hirt adtunk annak idején arról a csalásról, amelyet Halász Dezső számvevősegi napidíjas Wekerle Sándor miniszterelnök neve aláírásának meghamisításával a miniszterelnökség kárára elkövetett. Halász a hamisítással tízenöt ezer koronát vett föl a középponti állampénztárból Zala György és Donáth Gyula szobrászok nevében, akiknek nevét szintén ráhamisította a pénz átvételéről szóló nyugtákra, Wekerle miniszterelnök ekkor nyomban megtette a följelentést Halász Dezső ellen és a detektívek még aznap letartóztatták a csalót, mikor éppen a lóversenyterrről hazafelé tartott. Halász Dezső beismerte bűnét s elmondotta, hogy a bűnös uton szerzett pénzt leányokra és lovakra költötte. A befejezett vizsgálat után az ügyészség család és okirathamisítás büntetéseért tett vádat Halász Dezső ellen, aki a vádirat ellen kifogásokat tett. Ma tárgyalta a kifogásokat a vádtanács, mely dr. Dési Géza védő előterjesztésére a fölmerült gyanukok következtében elrendelte Halász Dezső elmeállapotának orvosszakértői megfigyelését. Ennek megtörténte után dönt a vádtanács érdemileg a bűnügy doigában.

§ A gróf tőzsdeügyletei. Az Eszterházy-Liedermann-féle tőzsdeügy ma Liedermann Aurél szabadlábúra való helyezésevel befejeződött. A hetek óta húzódo bűnügyben Székely vizsgálóbíró előtt ma történt volna meg a szakértők meghallgatása, mielőtt azonban a bíró átadta volna a szakértőknek a könyveket és köteleveket, a felek jogi képviselői, dr. Spatt Ferenc és dr. Gál Jenő arra kérétek a bírót, engedje át az ügyiratokat előbb nekik, hogy esetleg maguk közt eithessék meg az elszámolást. A bíró a kérelmet teljesítette. A vizsgálati iratok áttanulmányozása után az ügyvédek megállapodásra jutottak, melynek eredményét írásos kérelemben jelentették be a vizsgálóbírónak. E kérvényben a panaszos gróf Eszterházy Pál ügyvédje visszavonta panaszát azzal, hogy a vádlott által utólag becsatolt közigazgatási iratok valóságát igazolják, s mert úgy véli, hogy Liedermann a hét heti vizsgálati fogsággal eléggé megszenvedett azért, mert nem tartotta be teljesen a neki adott utasításokat és a lebonyolításnál nem volt tekintettel megbízója érdekeire. A vizsgálóbíró ezek után beszüntette a további eljárást és Liedermannnt nyomban szabadlábúra helyezte.

§ Késelő kocsis. Tavaly nyáron bérharcban állottak a Concordia-gözmalom kocsisai, ami éppen kapóra jött Úveges Mihálynak, akit a vállalat még a sztrájk előtt elbocsátott. Mivel emberre szükség volt újra megfogadták az elcsapott kocsis, aki ennek az öröme nagy áldomást csapott. Augusztus tizenkilencedikén éjjel tájban beborozott állapotban botorkált ki a kocsmából két barátjával, amikor elébe toppant Bognár János sztrájkoló kocsis.

— No sztrájkoló jómadár — kiáltotta feléje — hát ez a becsület?

A következő pillanatban megvillantak a kések, mire Trokár István, Úveges jó barátja közbelépett, de megjárta békítő kísérletével, mert barátja oly veszedelmes szurást ejtett a balkarján, hogy le kellett vágni. Bognár János szintén súlyosan megsebesült. A budapesti büntető törvényszék a késelő kocsis súlyos testi sértés büntetése miatt másfél évi börtönrre ítélte s ezt a büntetést a kir. tábla, valamint ma a Curia is jóváhagyta.

KÖZGAZDASÁG.

A „Hermes” új elnöke. Mint már jelentettük, a Hermes Általános Váltóüzlet R.-T. a nyár elején elnökválságba jutott, mert Kornfeld Zsigmond megvált az elnöki széktől. A társaság szeptember 30-án, szerdán tartja XV. rendes közgyűlését, amelynek napirendjén szerepel a megüresedett igazgatótagsági helyek betöltése is. Értesülésünk szerint az új elnök Ullmann Adolf lesz, a Hitelbank vezérigazgató-helyettese, s beválasztják még az igazgatóságba Kornfeld Pált is, a Hitelbank cégvezető-igazgatóját. A napirendnek van egy szocialisztikus szempontból is figyelmet érdemlő pontja: a társulati alkalmazottak részére alapítandó nyugdíjintézet szabályzatának tárgyalása. Ez az elhatározása az igazgatóságnak régóta érzett hiányt pótol s szép bizonyossága annak, hogy ez erősen fejlődő intézet vezetősége érzékkel bir hivatalnokainak súlyos megélhetési viszonyai iránt is.

Az agrárbank-részvények a párisi tőzsdén. A Magyar Agrár- és Járadékbanknak részvényeit, amelyek iránt már régóta egy hatalmas francia pénzcsoport érdeklődik, holnapról kezdve a párisi tőzsdén jegyezni fogják. Annak a csoportnak, amely a részvényeket kotiroztatni fogja, a tagjai a következő intézetek: Banque de Paris et des Pays bas, a Société Générale és a Dreyfus-ház. A párisi tőzsdén magyar részvények közül mindeddig csak a Magyar Jelző Hitelbank részvényeit jegyezték.

A Hitelbank terjeszkedése. Az a hatalmas üzleti tevékenység, mely a Hitelbank működési körét egyre szélesebb alapokra helyezi, arra készítette a bank igazgatóságát, hogy az egyre szaporodó központi ügyvitel számára új otthont létesítsen, mert a mostani helyiségek már elégteleneknek bizonyultak. E célból a bank tárgyalásokat folytatott egy telektömb megvétele céljából, de sikertelenül. Így az igazgatóság elé az a feladat hárult, hogy a meglévő épületben rendelkezésre álló helyet kell jobban kihasználnia. E célból a Nádor-utcai palota udvarában lévő hatalmas lépcsőházat alakították át szobákká s a kibővült hivatalokat ide helyezték el addig, míg sikerül az új palota számára megfelelő telket szerezni.

Megtagadott cégjegyzés. Egy keresztény fogasztási és értékesítő szövetkezet a debreczeni kir. törvényszéknél, mint kereskedelmi bíróságnál cégének bejegyzését kérvén, cégvezető igazgatójának utónevét ekkép jelölte meg: Nikolaj. A törvényszék a céget bevezette, ami ellen a kereskedelmi cégbejegyzések kihirdetésére felügyelő miniszteri biztos felfolyamodást jelentett be. A debreczeni kir. ítélőtábla a törvényszék végzését megváltoztatta s a szövetkezet céget a cégjegyzékbe ezidőszent bevezethetőnek nem találta. Ellenben utasította az első bíróságot, hívja fel a szövetkezet igazgatóságát, hogy mutassa be a Nikolaj utónéven bejelentett igazgatónak olyan hitelesített névalírást is, amelyben utóneve a magyar utónévnek megfelelőleg van írva. Mert abból, hogy a cégjegyzékek az állam hivatalos nyelvén vezetettek, következik, hogy azokba az utóneveket a magyar nyelvnek megfelelő név alatt is be kell vezetni, minélfogva azokba a tisztán idegen utónév be nem vezethető.

A kávébehozatal szubvenziója. Nagy port vert fel a mult hetekben az a hír, hogy a kormány a kávébehozatal szabályozása és a kávé árának mérséklése címén százezer koronás támogatásban akarja részesíteni a flumei import-czégek egyikét. E terv ellen természetesen egyértelműleg felszóllaltak a közgazdasági körök, bár a tulajdonképpeni

szakkörökben egyenesen nevésségesnek tartják azt. Mert először is a több millióra rugó kávébehozatal 100.000 koronával irányítani nem lehet, másodsor pedig mindenképen felesleges is. A kávébehozatali czégek ma már egyuttal nagykereskedők is, így ezek semmiféle közvetítésre nem szorulnak. Egyébként a direkte közvetítés már csak azért sem szükséges, mert hisz a kávérakományu hajók Fiumében mind kikötnek és így a kiskereskedők is közvetlenül szerzik be szükségleteiket. Így néhány nap előtt — amint értesülünk — a Lloyd-Társaság „India” nevű hajója 62 ezer zsák brazil kávéval kötött ki Triestben s innen még jól megrakodva ment Fiuméba. Tehát még az olcsó brazil kávé behozatalára sem kell összeköttetést keresni, mert a tultermelés folytán minden különös rendelés helyett óriási mennyiségben hozzák azt is. Megjegyezzük, hogy mióta a kormánynak az öt kilós kávécsomagok eladására vonatkozó terve nyilvánossá lett, a nagy kávékereskedő-czégek ugyancsak öt kilós csomagokban adják áruikat piacra.

Fakereskedelmi előadások. A Budapesti Kereskedelmi Akadémiában a Fakereskedők és Fairparosok Orsz. Egyesületének kezdeményezésére egy évi születés után október kezdetével ismét megkezdődnek a fakereskedelmi előadások, még pedig Cserny Győző erdőfelügyelő heti három órában előadja az erdészetet, erdőmérést és erdőbecslést a fakereskedelem szempontjából, Gaul Károly, a Technológiai Iparmúzeum igazgatója heti két órában a fairpar technológiáját. Az előadások este 6-8-ig vannak, hogy a fakereskedelemben alkalmazott hivatalnokok is látogathassák azokat. Jelentkezéseket elfogad az igazgatóság.

Ráthonyi — bankigazgató. A főváros színházlátogató közönsége, különösen annak szebbik fele, nagy sajnálattal vette Ráthonyi Ákosnak, a Magyar Színház népszerű és fess tagjának távozását a színpadról. Akkoriban az a hír járta, hogy Ráthonyi visszavonul teljesen csinos birtokára gazdálkodni. Ugy látszik azonban, hogy szélesebb működési kört keres magának, mert most arról értesülünk, hogy a Halmi Kereskedelmi Bank r.-t. igazgatóságába választotta meg magát azzal kapcsolatban, hogy az intézet alaptőkéjét 240.000 koronára emelték fel.

Hegedüs Loránt felolvasása az iptörtvényről. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége szeptember 17-én, csütörtökön délután 6 órakor a Greshampalotában levő helyiségében teljes ülést tart, amelyen dr. Hegedüs Loránt ügyvezető igazgató felolvasást tart „Az új iptörtvény bírálata” címén. A Szövetség az előadáson minden érdeklődőt szívesen lát.

A D. G. H. T. szubvenziója. Hirt adtunk már arról, hogy az osztrák kormány és a Dunagőzhajózási Társaság közt legközelebb megindul a félbeszakadt tárgyalás, egyrészt az állami támogatás nagyságának megállapítása, másrészt a társaság részéről követelendő ellenszolgáltatás terjedelmének és az állam befolyásának meghatározása iránt. Hír szerint az osztrák kormány a társaság szubvenzióját hajlandó lenne felemelni, de ennek fejében jelentősebb ellenszolgáltatást követel. A támogatás növelésére szánt összeget a kormány érthető taktikai okokból titkolja, ámde szakkörök előtt világos, hogy a szubvenzió legfőleg 300.000 koronával növekedhetik 1.2 millió koronáról 1.5 millió koronára. A kormány a tárgyalások folyamán oly járatos számának szaporítását fogja főleg követelni, melyek egy vagy más okból közgazdasági okból fontosak, de a társaságra nem igen jövedelmezők. Érdekes, hogy a társaság azon tarifáteleket, melyek a magyar lisztnak Bécsbe való szállítására vonatkoznak, le akarta szállítani, hogy a Magyar Folyam és Tengerhajózási Társasággal telhesse a küzdelmet. E törekvésnek azonban az osztrák kormány idején utját állta, aminek bizonyára csak a Folyamhajózási Társaság örvendhet legjobban, mert csak világos, hogy magyar liszt nélkül Ausztria meg nem lehet s így a Magyar Folyam és Tengerhajózási Társaság quasi monopolisztikus helyzetbe jutott, melyet, reméljük, nem fog a gazdaközönség kárára kihasználni, sőt helyzete javulása révén a tarifák arányos

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
vashámozhatik minden ember finoman és elegánsan
Az ország-
Zellinger Samu
elsőrangú
pri-
szabónál

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári
raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu
mint a gyapjuszövetekből mőték szerint készítik:
finom öltönyt — — — — — 21 frtért
egyön finom prima öltönyt 20

Magyar-utca 6. az emeleti termekben
Museum-körút és Kossuth Lejos-néző sarok mellett

21—26 frt
Budapest, IV., (Belváros)

mérséklését várhatjuk. Itt említhetjük meg, hogy a D. G. H. T. augusztusi bevétele a múlt évihez viszonyítva 478,804 koronával kevesebb; az első nyolcz hónap bevétele 2,489,057 koronára rug.

Az O. M. G. E. üzemi programja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az üzemi osztályt alakította meg. Ugy az üzemi osztály, mint az O. M. G. E. ipari irodája most állapította meg a legközelebbi munkaidény programját, mely szerint: részt vesz, illetve önállóan rendezzi a Budapesten október 1-7-ig az országos komló- és sörárpakiállítást; rendezzi a berlini komló- és sörárpakiállítás magyarországi részét október 10-18. Felveszik a magyar ipar érdekében az iparfejlesztési akciót, közös értekezleteket tartanak ebben az ügyben a Gyáriparosok Országos Szövetségével, az Országos Iparegyesülettel a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével, a Hanygyával, Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezetével, a Keresztényszövetkezeti központtal és az Országos Központi Hitelszövetkezettel a célból, hogy a mezőgazdasági ipar iránt az érdeklődés felkeltesse. A szakosztály felkérésére dr. Kossuthy Tamás előadást tart a mezőgazdasági ipar jelentőségéről. A szakosztály rendezésében az ősz folyamán a következő előadások tartanak: Kossuthy Tamás: az élelmiszerek hamisításáról, Hensch Árpád a hízalási üzemműről párhuzamban a tejgazdasági üzemművel, dr. Szilágyi Gyula a könnyebb fajta sörök előállításáról és Kenessey Ferencz a gazdasági számviteli kérdésekről. A szakosztály kebelében működő üzemi bizottság az őszszel kirándulást rendez egy nagyobb uradalomba, ahol a kirándulók a czukorrépafeldolgozás módjait fogják tanulmányozni. A kereskedelmi szakosztály most őszszel foglalkozik azokkal a módjakkal, amelyek szerint a burgonya-behozatal Németországból korlátoztassék, mert a burgonya veszedelmes betegségei onnan hurczoltattak be. Tanulmányozzák, hogy a mezőgazdaság keretében mily kisüzemi iparok állíthatók fel. Krollp Hugó szakosztályi titkár a czukorkérdést tanulmányozza: külföldön tanulmányozza a czukorrépa átvételi módjait, hogy a tapasztaltakat miként lehetne átültetni és így az érdekelteket a gyárosok és a termelők között kiegyenlíteni. További feladat ezzel kapcsolatban a czukorfogyasztás emelése.

Uj vasuti kölcsönkocsik. A növekedő forgalom és a waggonhiány érdekes törekvésnek adott életet. Szakkörök ugyanis főfeladatuknak tartják az egyes kocsik hordképességét emelni az önsúly és az előállítási költségek mérséklés mellett. Értesülésünk szerint a technika fontos törekvését teljes siker koronázta, mivel ujabban sikerült oly 20 tonnás waggonokat építeni, amelyek hordképessége a régebbi kocsikhoz viszonyítva 33 $\frac{1}{3}$ százalékkal nagyobb, míg az önsúly emelkedése aránytalanul csekélyebb: 17.5 százalék. Az előállítási ár pedig csupán 7 perccenttel lesz drágább, mely szám a vállalkozás teljes sikerét jelenti. A szép és praktikus eszme gyakorlati megvalósítása különösen a bécsi Eisenbahnverkehrsanstaltnak és a Magyar Vasuti Forgalmi Részvénytársaságnak fog javára szolgálni, mint amely intézetek régi rendszerű kocsiparkon tudtak és most csak ilyen új rendszerű kocsikat fognak vásárolni.

A „Honi Ipar” szeptember 15-iki száma érdekes tartalommal jelent meg. A vezércikket Hegedűs Lóránt írta a munkásbiztosítás ügyéről. Székács Antal pedig igen érdekes cikkben az „ipartörvény veszélyeit” vizsgálja. Hirmann Ferencz a fémpár-helyzetet ecseteli. Külön rovatban tárgyalja a lap az ipartörvény előkészítésére vonatkozó mozgalmat. Friss gyáralapítási és sztrájk hírek, gazdag iparpártolási, iparfejlesztési, közszállítási és szociálpolitikai rovat zárja be a tartalmas számot.

A kassai közuti vasut r.-t. felszámol. A kassai közuti vasut részvénytársaság utolsó óráit éli, amennyiben bevégeztet dolog, hogy véglegesen beadják a kulcsot és felszámol. Szeptember 24-én lesz az igazgatóság gyűlése, amelyen a felszámolást kimondják, miután eddigelé egy félmillió korona veszteséget okozott a vállalat s többet nem hajlandó ráfizetni a társulat. Október elején rendkívüli közgyűlésre hívják össze a részvényeseket és kiküldik a felszámoló bizottságot. A társaságot 1891-ben alapították 600.000 korona alaptőkével. Igazgatósága: Rélay Róbert (elnök), Polinszky Emil (alelnök), Schlesinger Albert, dr. Bróz László, Lux Lajos, dr. Periz Ágost, Beller Viktor. Az 1907. évi mérleg még csak 121.437 korona veszteséget mutatott ki.

A budapesti pályaudvarok kibővítése. A nagy beruházási program egyes alkotásai között alig van egy is, amelynek szükségességét a közönség annyira érezné, mint a budapesti pályaudvarok kibővítésének vagy kihelyezésének szükségességét. A fővárosban s annak környékén levő pályaudva-

ronok a személy- és teheráru-forgalom lebonyolítása a legnagyobb nehézségekbe ütközik és a vonatokat csak késéssel indíthatják, viszont a legtöbb vonat nagy késéssel érkezik a pályaudvarra. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter a vasuti beruházásokra vonatkozó törvényjavaslatában — amint ismeretes — Budapest székesfőváros területén végrehajtandó építkezésekre 20,800,000 koronát irányzott elő a nyugati pályaudvar, Rákos rendezőpályaudvar, Budapest-Józsefváros, Budapest-Lipótváros, Budapest-Kelenföld állomások kibővítésénél s az összekötő vasuti hidon létesítendő két új vágánynak költségeire. A két főpályaudvaron, ugyint a nyugati és keleti pályaudvaron a személyforgalom az utolsó 10 esztendőben közel megháromszorozódott, a gyorsáru- és teheráru-forgalom is megnövekedett. A keleti pályaudvar személyforgalma a szolnok—abonyi vonal második vágányának kiépítése által valószínűleg megegyezik, mert az alföldi személyforgalom nagyrészt a Szolnok—Abony—Czeglédén át fogják lebonyolítani és ezért szükséges a nyugati pályaudvar nagyarányú kibővítése s bár a keleti pályaudvar megszabadul a Szolnok felől érkező vonatok leg-többjéről, a pályaudvar kibővítése ennek dacára elkerülhetetlen, mert a pályaudvar szűk, az induló és érkező vonatok részére kevés sínpar van a pályaudvaron. A kereskedelmi miniszter rendeletéből tervet dolgoznak ki, amely szerint a keleti pályaudvar kibővítik. Ezt a tervet a minisztérium jóváhagyta s nemsokára hozzáfognak a keleti pályaudvaron szükséges nagyarányú építkezésekhez.

Fizetésektelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetésektelenségeket közli: Pintér Janka, be nem jegyzett kereskedő, Békés. — Kaszás János kereskedő Debreczen.

Biztosítási tanfolyam. A Budapesti Kereskedelmi Akadémiában fennálló biztosítási tanfolyamon az idei téli félévben a következő előadások tartanak: Kárbiztosítás technikája, heti 3 órában, előadja Poll Imre, az Első Magyar Ált. Biztosító-Társaság osztályfőnöke. Matematikai analízis, előkészítésül a biztosítási számításokra, heti 2 órában, előadja Szuppán Vilmos akadémiai igazgató. Életbiztosítási számítások és biztosítási számítások, heti 4 órában, előadja Bogdy Samu, akadémiai tanár. Az előadások reggel 8—9-ig és este 5—7-ig vannak, hogy a biztosító intézetek hivatalnokai is azokat látogathassák. Jelentkezéseket elfogad az igazgatóság.

A medio. A medio a pénzpiacra meglehetősen ellentétes irányzatot mutatott az osztrák és a magyar fővárosban. Míg Budapesten a hó közepe táján esedékes fizetések aránylag nem voltak jelentékenyebbek, addig a bécsi magánkamattól a pénz után való nagy kereslet folytán 3 $\frac{1}{2}$ százalékra emelkedett. A Budapesten az Osztrák-Magyar Banknál benyújtott váltók összege csak 8 millió korona; ezzel szemben 14 millió korona esedékes. Az Osztrák-Magyar Bank legközelebbi tanácsulése valószínűleg a jövő héten lesz, kamatbemelés azonban — tekintve a pénzpiac mai állapotát és várható alakulását — nem lesz.

Sorsolás. Az 1881. évi szerb obligációk mai huzásán a 80.000 frankos főnyeremény az 5195 sorozat 16. számú sorsjegyre esett; 8000 frankot nyert a 2916/10, 1000—1000 frankot a 3375/12. és 3375/14. sorsjegy.

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen-Intézet. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. l. em. Lift

Telefon 109—33.

Gyógytényező:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonval-féle).
Rák fényvel való kezelése.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Alulmozogó idegesség (neurasthenia, hysteria).
Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig.

Figyelmetesség állapotok:
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
Ízfájdalmak, idegzsábak (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelő-sorvadás (Tabes).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csusz (Rheuma, huygysavas lerakódások, ízületi és csontbetegségek).
Székrekedés.
Anyagszerebajok (Előleg-cukorba, vérszegénység).
Bőr-bajok. Bőrvizsgálatok.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszság).
Aranyeres csomók.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT-féle Emulsio után is és ez a megkönyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembeötölő a javulás az általános egészséget illetőleg

Az Emulsio vátar-lásánál a SCOTT-féle módszer véd-jegyét — a halászt — kérjük figye-lembe venni.

Étvágy és álom

visszatér, s az emésztés és javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni:

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógytárban.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE
Gabonatözsde.

Budapest, szeptember 15.

A készáru piacon ma a vételkedv valamivel javult a változatlanul jó kínálat mellett. A hozatalok is megfelelőek s a disparitás is kiegyenlítődik a két árnyalat között a készáru rovására. Az elkel 42.000 métermázsza buza néhány fillérrel magasabb áron nyert elhelyezést. Rozs jó kínálat mellett néhány fillérrel gyengült árában. Zab szilárd, tengeri 6 fillérrel drágább. A határidőpiacon az üzlet szilárdan indult ugyan, de a tegnapi zárlatnál csak kevés-sel magasabb jegyzésekkel és csak az üzleti idő elején mutatkozott jó vételkedv, míg később már a kínálat jutott túlsúlyra, úgy, hogy iménti mérsékelt árajavulás hamarosan veszendőbe ment. A tegnapi zár-lathoz viszonyítva, végeredményképpen csak egészen lényegtelen eltérés mutatkozik az áriolyamokban, nevezetesen az októberi buza és az áprilisi buza csak két-két fillérrel, az októberi rozs tíz fillérrel, az áprilisi rozs nyolcz fillérrel, a máiusi tengeri szintén nyolcz fillérrel gyengült, az októberi zab ellenben négy fillérrel javult.

A készáru jegyzése a mai tözsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	22.80—23.15
"	76	—	80	23.05—23.50
"	77	22.10—22.80	81	23.15—23.60
"	78	22.60—22.90	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	22.55—22.95
"	76	—	80	22.85—23.35
"	77	22.20—22.50	81	—
"	78	22.30—22.70	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	22.40—22.80
"	75	—	79	22.65—23.05
"	76	—	80	22.95—23.40
"	77	22.30—22.70	81	—
Bánsági uj	74	—	78	22.50—22.90
"	75	—	79	22.75—23.15
"	76	—	80	23.00—23.45
"	77	22.30—22.70	81	23.10—23.45
Bácskai uj	74	—	78	22.40—22.90
"	75	—	79	22.65—23.15
"	76	—	80	22.90—23.45
"	77	22.30—22.80	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	18.70—18.85
" középmínőségű uj	—	—	—	18.85—18.80
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	15.75—16.90
" II.-rendű	—	—	—	15.40—15.65
Zab I.-rendű	—	—	—	16.40—16.60
" II.-rendű	—	—	—	15.80—16.30
Tengeri belföldi uj	—	—	—	16.65—16.80
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A készáru piacon elkel:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 kg. 23.80 korona
200 mm. 80 kg. 23.65 korona, 300 mm. 80 kg. 23.60 korona, 100 mm. 80 kg. 23.60 korona, 400 mm. 80 kg. 23.55 korona, 800 mm. 80 kg. 23.20 korona, 200 mm. 79.5 kg. 23.65 korona, 200 mm. 79.5 kg. 23.40 korona, 300 mm. 79.5 kg. 23.40 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.50 korona, 250 mm. 79 kg. 23.40 korona, 100 mm. 79 kg. 23 korona, sárga, 200 mm. 79 kg. 23.20 korona, 500 mm. 79 kg. 23.20 korona, sárga, 200 mm. 79 kg. 23.20 korona, felső, 500 mm. 78.8 kg. 23.50 korona, 100 mm. 78.5 kg. 23.20 korona

gépgyár 632.—, Rio Tinto 17.50, Sucrerie d'Egypte 35.—, Tula —, Thomson Houston —, Urikányi kőszén 127, Chartered 23.—, De Beers 337.—, East Rand 119.50 Jagersfontein 114.50 Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 68.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.18. Váltó német piacokra (rövid) 123.18, Váltó Bécsre (rövid) 104.87, Váltó Belgiumra (rövid) 3/s. Olasz aranyváltó (rövid) 1/2. Váltó Svájcra (rövid) 1/s. Csek Londonra 251.25, Magánkamatláb 1/4. Tartott.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Budapesti szurómarchvásár.

Budapest, szeptember 15. Felhajtott: 483 drb élő borju (közte 3 rugott), — drb leölt borju, — drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 96—108 fillér, kivételesen 110—102 fillér; középminőségű élő borjúkért 84—94 fillér; leölt borjúkért — fillér; silány és rugott borjúkért 56—68 fillér, növendékmarháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronként. Az irányzat élénk volt, az árak elsőrendű borjúknál 8—10 fillérral kgr.-kint emelkedtek.

Bécsi sertésvásár.

St-Marx, szeptember 15. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai sertésvásárra 16400 darabot jelentettek be, melyből a vásár kezdetéig felhajtott 6497 fiatal és 9073 hizott sertés.

Árak: elsőrendű 108—110 fillér, kivételesen 111— fillér; középnehéz 102—106; idős 94—98 fill.; könnyű 94—102 fillér; fiatal sertés 88—118 fillér, kivételesen 120 fillér kilogrammonként élő sulyban, levonás nélkül.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, szeptember 15-én. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz

páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 126—127 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 128—130 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 132—134 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig.

Sertéslelészám: 1908. évi szeptember 12. napján volt készlet 37151 drb., 1908. szeptember hó 14-én felhajtott 171 darab, 1908. szeptember 14-én elszállított 407 darab, 1908 szeptember 15. napjára maradt készletben 37087 drb. A hizott sertéslelet irányzata: nyugodt.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, szept. 15. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 2631 darab sertés, 38 darab süldő, 8 darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 857 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 1120 darab sertés, 38 darab süldő, 8 darab malacz. Eladatott 823 darab sertés, 28 darab süldő, 6 darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 297 drb sertés, 10 darab süldő, 2 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg-on felül életsulyban 100—104 fillér, életsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg-on felül — fillér, életsulylevonással 126—130 fillérig; fiatal közép 220 kg-tól 300 kg-ig — fillér, életsulylevonással 124—132 fillérig, könnyű 220 kg-ig — fillér, életsulylevonással 124—132 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill-ig, könnyű — kgr-ig. Belföldi süldő 100—104 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz 100.— fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsulyban értendők. A vásár irányzata lanya. Az árak változatlanok.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

VIZALLAS.

m é t e r		m é t e r	
szept. 15. szept. 14.		szept. 15. szept. 14.	
Buda	96.50	97.50	96.50
Duna	111.80	112.80	111.80
...

Buza	Kilós	100 kilogramm ára		Kilós	100 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
tiszavidéki uj	76	—	—	79	22.80	23.15
" " "	77	—	—	80	23.05	23.50
" " "	78	22.50	22.80	81	23.15	23.60
fehértalgai uj	76	—	—	79	22.45	22.85
" " "	77	22.10	22.40	81	—	—
" " "	78	22.20	22.60	—	—	—
pestvidéki uj	76	—	—	79	22.55	22.95
" " "	77	—	—	80	22.85	23.30
" " "	78	22.30	22.60	81	—	—
" " "	79	22.30	22.60	—	—	—
lőrségi uj	76	—	—	79	22.85	23.25
" " "	77	—	—	80	23.10	23.55
" " "	78	22.50	22.90	81	23.20	23.65
" " "	79	—	—	—	—	—
bácskai uj	76	—	—	79	22.75	23.25
" " "	77	—	—	80	23.00	23.55
" " "	78	22.40	22.90	81	—	—
" " "	79	22.50	23.00	—	—	—

Egyéb gabonaneműek		100 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Rozs	elsőrendű uj	18.70	18.85
"	elsőrendű ó	—	—
"	középmínőségű uj	18.35	18.60
"	középmínőségű ó	—	—
Árpa	takarmány, elsőrendű	15.75	15.90
"	takarmány, másodrendű	15.40	15.65
"	sörtészésre, tiszavidéki	—	—
Zab	elsőrendű	16.40	16.60
"	középmínőségű	15.80	16.30
Tengeri	magyar	16.65	16.80
Repoze	káposztarepoze	—	—

Allamadosság közkölcsönök		Pénz	Ar
Magyar aranyjárdék	4%	111.00	111.50
koronajárdék	3 1/2%	92.85	93.25
koronajárdék	4%	92.85	93.25
All.köl. Vaskapu célj. ar. 6 3/4%	—	185.00	189.00
1870. nyerevény köcs. 100 frt	—	185.00	189.00
Horv.-szlav. rez.-k. art. k. 1 1/2%	—	93.25	94.25
M. földterherment. köv. 4%	—	93.50	94.50
Horv.-szlav. —	—	144.50	148.50
Uzsák-szerződ. nyer. köcs. 4%	—	101.00	102.00
Horv.-szlav. jelz. földk. 4%	—	99.30	99.80
Köv. osztr. adom. koronaj. 4%	—	96.25	96.75
Egyes. osztr. ar. papir. 4 1/2%	—	216.50	221.50
— ezüst 4 1/2%	—	96.30	96.80
Osztrák aranyjárdék	4%	116.00	116.50
koronajárdék	4%	96.30	96.80
áll.-sors. 1800. 1000K 4%	—	152.00	156.00
— 1860-ból 200K 4%	—	261.00	266.00
— 1864-ből 200K 4%	—	261.00	266.00
— 1864-ből 100K 4%	—	91.00	92.00
Bosz.-herc. orsz. k. 1895. 4%	—	98.00	99.00
— vasut 1895. 4 1/2%	—	98.00	99.00
Bpest. székess.-föv. köcs. 4%	—	91.00	92.00
Bpest. székess.-föv. köcs. 4%	—	91.00	92.00
Orosz államkölcsön szp. 7.5%	—	96.50	97.00

Szerda, szeptember 1 6.

Kivo

vel meg állami enyedi ben; dr. Holli hatóság száros bányaes Kenneye tali tisz pesti la számgly séghéz; ner Sar fskoláho ifjabb hallgató minőség

Áth niszter tanító elemi hoz ug vénysze széki é hivatala

Pát mellé a brezi talan g ügynök tercen postam nyabizo son vá járásbí het be

A mete 19

Ha sebb id részeke fordult czán 21 nistén

Há várható

Állor

A-Szláti Ungvár Kőszén Lósoncz Ogyalla Budavás Herony Keszthely Pecs Zagab Flumet Szeged Temesvá Nagyvár Kolozsv Nagyvás Szatmar Eger Avavár Komárom Magyar-Sopron Eszék Glekven Dobrevcs Kecsken Oroszár Arad Zombolt Versecz Orsova

Kiadó

és hal Valóti fohér 8 MENS SÉ WI

Budat Árjegy

Kivonat a hivatalos lapból.

Szeptember 15.

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Gyarmati Antal makói állami végrehajtót pénzügyi fogalmazóvá a nagyenyedi pénzügyigazgatósághoz végleges minőségben; dr. Malmosi Mihály, dr. Ribianszky Kálmán, dr. Holics Endre, Alliquander Odón végzett bányahatóság segélydíjas bányamérnökhallgatókat és Mészáros László bányahatósági fogalmazógyakornokot bányaeszküdtékké, a liptószentmiklósi adóhivatalhoz Kenyey Zoltán adóhivatali gyakornokot adóhivatali tisztte ideiglenes minőségben, Katz Antal budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a pénzügyminiszteri számvédséghez; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Donner Samu okleveles tanítót az orkúti állami elemi iskolához rendes tanítóvá; a kassai itélőtábla elnöke ifjabb Tariska Lajos beregszászi lakos, végzett joghallgatót a kassai itélőtábla kerületébe ideiglenes minőségben díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kontsek Lázár hadivégi állami elemi iskolai tanítót a Franzfeldi, Brunner János orkúti állami elemi iskolai tanítót a hadivégi állami elemi iskolához ugyanebben a minőségben; a fehértemplomi törvényszék elnöke Soós János fehértemplomi törvényszéki és Szerdinánicz Kálmán verseczi járásbírói hivataloszolgaikat kölcsönösen áthelyezte.

Pályázatok. A zombori pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvédségnél pénzügyi számtiszt, a breznóbányai és a szabadkai adóhivataloknál díjtalan gyakornoki. Rezsőföldön (Temes várm.) postai ügyintéző állásra 2 hét; — Oláhszentgyörgyön (Beszterecenaszód várm.) és Nagynyulason (Kolozs várm.) postamesteri állásra 3 hét; — a gölniczbányai bányabizottságnál hivataloszolga állásra 4 hét; — Moson vármegye törvényhatóságánál és a nagymihályi járásbírósnál hivataloszolga állásra 6 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. szeptember 15-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap is hűvös, de már csendesebb idő uralkodott. Csapadék az északnyugati részekben, meg szórvaosan az ország keleti felén fordult elő. A hőmérséklet maximuma: Crkvenicán 22 C°, minimuma: Rozsnyón, meg Bavnistén 1 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Hőemelkedés és tulnyomóan száraz idő várható.

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm, A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm, Hőmérséklet. Lists various locations like A-Szlátina, Ungvár, Késmárk, etc.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

GUMMI

és halhólyag 2, 3, 5, 6, 8 és 12 kor. tucatonként.

Valódi NEVERIP 6 korona. SUNLIGHT előfán/centriféher 8 korona. Valódi DIANA (védjegyvel) 8 kor. tucattal. MENSINGA PESSAR 4 korona. ATHAKOS FORBE-FUVO 10 korona. IRRIGATOR, HAVIKÓTÓ

sérvkötők a legelőbb arakon WEINSTINGLER DIANA

Budapest, VII., Szüvecség-utca 11. szám. Árjegyzék ingyen. Képviselek kerestetnek.

Szabadalom-értékesítés.

The Continental Hall Signal Company Bruxellesi cég

a 23963. számú és

Atállító készülék vasuti jelzőváltóállító és egyéb hasonló készülékekhez

Czímű magyar szabadalom tulajdonosai, magyar szabadalmuk gyakorlatbavétele céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keresnek. A szabadalom tulajdonosai hajlandók szabadalmukat esetleg el is adni, gyártási engedélyeket adni, vagy más a szabadalom kivételére vonatkozó megfelelő javaslatokat elfogadni. Bővebb felvilágosítással szolgál a

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat Pásztor cég Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. sz.

Szabadalom-értékesítés.

The Continental Hall Signal Company Bruxellesi cég

a 24488. számú és

Vasuti jelző készülék

Czímű magyar szabadalom tulajdonosai magyar szabadalmuk gyakorlatbavétele céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keresnek. A szabadalom tulajdonosai hajlandók szabadalmukat esetleg el is adni, gyártási engedélyeket adni, vagy más a szabadalom kivételére vonatkozó megfelelő javaslatokat elfogadni. Bővebb felvilágosítással szolgál

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat Pásztor cég, Budapeston, VII., Erzsébet-körut 17. szám.

Kapható minden jobb férióüzletben.

Wien, I., Kohlmarkt 8. Képes árjegyzék ingyen.

Ügyelni tessék a gyári jegyre ezen átirással:

W. Benger Söhne, irás: Prof. Dr. G. Jäger.

Titkos betegségek.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedve meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, a ki jó tanácsokat tud adni a neki előre vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magasztos hivatalos Dr. Pálóc v. kórházi orvos specialista országos hírvétele (Budapest, VII., Rakóczi) (Kerepesi)-ut 10., a hol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujskóros sebeket, húgyvesőhólyag, ideg- és hátgerincbajokat, az érfertőzés és szűzlésűtőbajait, magömlést, elgyengült férfierőt, (impotenciát) kezdődő elnevezart, aranyerőt, sérveket, vérhajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem juthatna el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő választ (a levélbe csak válaszlevegőt kell mellékelni.) A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges specialista gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10 órától d. u. 5 óráig (vasárnap déli 12-ig).

Czím: Dr. Pálóc v. kórházi orvos, specialista Budapest, VII., Rakóczi- (Kerepesi)-ut 10.

Titkos betegségek

biztos és lelkiismeretes meggyógyítására óriási tapasztalatai alapján legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvosudor specialistát.

Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a nemi szervek, hólyag vagy idült hurutját, vizelet nehézségeket, hólyagbajt, fekélyeket, syphilit, legeg- és hátgerincbajait és bármilyen női betegségeket.

Budapest, 17., Karoly-hírut 10. I. emele.

Rendel d. e. 10-4 és este 6-3 óráig.

Videklakat levél útján is biztos eredménnyel gyógykezelés és gyógyszerekről is gondoskodik. — Nőknek külön váróterem, külön kijárat.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszser, igen számos esetben kitünő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitünő gyomorkeserü páratlan hatása!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMÉTEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Üldöznek a párok . . .

Menekültem előled
Én szerelmes párom —
Csak bünnel lehetsz enyém —
Bírásd hát nem vágyom.

S azóta nagy egyedül
Járom a nagy világot,
Hogy hátha tőled távol
Enyhülésre talállok.

De akárhová megyek
És akármire járok,
Mindenfelé üldöznek
Boldog szerelmes párok.

S míg irigykedve nézem
Egymáshoz hogy simulnak
És arcaik a vágytól
Pirosra, hogy pirulnak:
Arczomra holtfehéren
Ráül az önvád, szégyen,
Hogy meg tudtalak ölni
A becsület nevében.

S szerelmed halott árnya
Kísért, bármerre járok —
A te nevedbe jönnek
Elém szerelmes párok!

A te nevedbe fognak
Majd örültté is tenni —
Aki ölt, el kell annak
Menthetetlenül veszni . . .

Vértessy Gyula.

(A színjelzések és a vasuti katasztrófák. A „Popular Science Monthly” című amerikai folyóiratban Stratton egyetemi tanár a következőket írja: A mozdonyvezetők a legtöbb esetben nagyon ne-

hezen tudják a jelzésekből feltétlen biztossággal megállapítani, vajjon a vonatot meg kell-e állítani, lassítani, vagy gyorsítani kell-e? A kőd, a távolság, a füst, egy szélvihar vagy egy rosszul kitett lámpa a sötét éjszakában végzetes tévedésekre adhatnak alkalmat és nem egy rettenetes katasztrófnak lehetnek okozói. Főleg a fehér jelzőszínek azok, amelyek könnyen félre lehet magyarázni a fentebbi körülmények között. Egy távolról feltűnő fény, mely valamely lakóház ablakából szűrődik ki, vagy egy utcai lámpa fénye sokszor úgy tűnik fel, mintha az volna a fehér fényjelzés, amely azt mutatja, hogy a vonal szabad. Az ilyen módon tévedésbe ejtett mozdonyvezető a megengedett sebességgel meneszti tovább a vonatot és eszeáig sincs, hogy a következő pillanatban már beáll a borzalmas katasztrófa, melynek ő lesz az első áldozata. A zöld jelzőszín sem sokkal jobb, mint a fehér. Ismeretes ugyanis, hogy a zöld szín a füstön át jelentékenyen megváltozik. Bizonyos távolságról ilyen módon nagyon nehéz megkülönböztetni a fehér színtől, aminek következménye például az lehet, hogy a mozdonyvezető éppen biztonsági jelzésnek fogja fel azt a jelet, hogy lassabban és óvatosabban haladjon.

A vörös színt a veszedelem jelzésre választották, talán éppen azért, mert tudták, milyen veszélyes a vörös színt erre a célra használni. Az olyan üveg, amelyik csakis a vörös sugarakat enged át, legalább négyötödével kisebbíti meg a fényforrás világító erejét. Ha a fehér és vörös színek egymás mellett vannak, a fehér színt hasonlíthatatlanul nagyobb távolságból észre lehet venni, mint a vöröset. A laboratóriumokban végzett kísérletekből kitűnt, hogy a vörös fényforrásnak legalább is tízennyolcszor erősebbnek kell lennie, mint a fehérnek, ha mindkettőt egyenlő távolságból akarjuk felismerni. Ennélfogva egészen észellenes dolog, hogy vészjelzésre éppen azt a színt választották, amelyik bizonyos távolságból a legnehezebben vehető észre. Stratton tanár szerint csak egy mód van a bizonytalan színjelzések okozta vasuti katasztrófák megszüntetésére: az eddigi jelzéseket lényegesen meg kell változtatni. Bizonyos távolságból a vörös színt már nem tudja felismerni a szem és egy kis füst elég hozzá, hogy a zöldet is fehérnek lássák. Viszont mi sem könnyebb, mint biztosan észrevenni azt, vajjon a fény mozog-e vagy nem? A tengerészeknél használt tengely körül forgatható tűjelzések Stratton szerint a vasutnál is nagyon jól beválnának. A füst és a rossz időjárás miatt ugyan úgy is előfordulhat, hogy a jelzést a mozdonyvezető nem látja, de ha már látja, legalább biztosan megérti és nem magyarázza félre.

(A görögök nem hellének.) A tudósok már régóta kétségbe vonták, hogy a történelem görögjei egyenes utódai volnának a homéri hősöknek, akik Trója körül harcoltak. A Tiryns és Mykené városához fűződő bronzkulturát némelyek a kariaiakra vezették vissza, amelyet ezek Kis-Ázsiából hoztak át magukkal. Ezt a hypothézist később megint elhagyták anélkül, hogy valami más megfontolást adtak volna a dolognak. Az újabb kutatásoknak, mint erről Driesmann Henrik „Az emberiség őskora” című művében elmondja, végre sikerült etymológiai és ethnológiai alapon kimutatnia, hogy a történelemben szereplő görögök eredetileg illyrek voltak, amely törzs a Duna vidékéről Epiruson át a délkeleti európai félszigetre tört és a hellének földjét meghódította. Az illyrek voltak a vaskorszak első képviselői Európában és Hellaszba való betörésük képezi a görög történelem első nagyjelentőségű eseményét: a dór vándorlást. Ezek a vasfegyverzetű görögök később a legyőzött hellének tették meg őseiknek, noha a hellén egész más népfaj volt, amely Krétán át Kis-Ázsiából telepedett le egykori hazájában. Az sincs azonban kizárva, hogy a hellének az újabb időkben sokat emlegetett szumero-akkad korszakba tartoznak, amely Mezopotámiában az asszirobbabylon korszakot megelőzte.

(A perui guanotelepek.) A perui guano, mint trágya világhírre tett szert, sőt Scheffel német költő meg is énekelte egy humoros költeményben. A legtöbb és a legjobb guano a Délamerika nyugati partvidékén elvonuló szigeteken van, ahol némely helyen a trágyaréteg a 30 méter vastagságot is eléri. A madarak váladéka olyan bőséges, hogy az elhordott guanoretegek helyén aránylag rövid idő alatt új réteg támad. Az egyik kisebb szigeten az évi guanotermelés 4500 tonnára emelkedik. Elképzelhető tehát, hogy mennyit termel egész Délamerika és mennyit jövedelmez a trágyakivitele a partmenti államoknak. E tekintetben különösen szerencsés Peru állama, amelynek kormányza buzgón tanulmányozza azt a kérdést, hogy hogyan lehetne a guano-ipart még intenzívebbé fejleszteni és miképp lehetne az áldást hozó madarakkal valamennyi szigetet benépesíteni. Ujabb vadászati találat hoztak be Peruban a madarakra nézve. A legnagyobb guanotelepek a Chíncha-szigeteken vannak, amelyeken 200 ezer-nél több kormorán-fészket találtak, míg a madarak számát egy millióra becsülik.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VILLER.

7

— Ezen fogásokat már ismerjük, John, — szoltam barátságosan, oda mentem és egy kis piszkos csomagot vettem fel, ami egy zsiros újságba volt csomagolva.

Körülbelül három vagy négy piszkos papíros leszedése után a legcsudálatosabb dolog fekk a kezemben, melyet valaha láttam. Egy nagy fekete gyémánt volt, teljesen laposra nyomva és a végén oválosan végződött. Meglehetősen széles aranykeretbe volt foglalva, de ugyanolyan formában, mint a kő és hogy a hasonlatosság a teknősbékához még nagyobb legyen, feje, kicsiny farkvége és az alján négy kis csomó a lábat képezte; mindez tiszta aranyból. A fejen két zöld drágakő csillogott szem helyett.

— Na, igazán már nem segít rajtam semmi, — mondta a „fekete John” flegmatikusan; — egy pár évecskére ismét hüvökre fognak rakni.

— Igazán súlyos és fárasztó a mesterségünk, fogalmazó ur, — folytatta bizonyos akasztóhumorral, — azt hiszem, ha az egész életet rabzoltságban tölteném, akkor sem lehetne rosszabb. Ott legalább nem ijesztenék fel az embert énekek idején, ahogy ma éjjel is megesett velünk.

— Ott künn a Drammen-uton történt, ugyebár? — kérdeztem sajnálkozva.

— Igen, felriasztottak! . . . Mit szólna, fogalmazó ur, ha önnek éjszaka egy kis üzletet kellene az én házamban elintéznie és abban a hitben, hogy minden csendes, nyugodtan hozzáfog és akkor jön egy öreg orángutáng egy szál ingben, egyik kezében kard, a másikban pisztoly és kezdene önre lövöldözni, hogy a golyók a füle mellett füttyülnék?

Ilyen joviális beszélgetések alatt folytattuk az utat a városig, ott aztán elváltunk, —

Fél egy óraker délután — szép napszó volt — uiból a Drammen-uton csengettem az öreg Frick házában. Néhány órát aludtam, a rendőrkapitánynál a rapportot leadtam és most azt az örömet akartam látni, mikor az öreg Frick visszakapja a gyémántját. A rendesnél több időt szenteltem ma az öltözködésnek; ennek okát magad is kitalálhatod. Végtelenül örültem, mikor a szobába vezettek és ott egyedül találtam Frick kisasszonyt. Így tehát néhány szót vált-hattam vele: mert, ha az öreg is bejön, akkor ugyis ő fog folyton beszélni. A hölgy rendkívül barátságosan fogadott s mikor minden teketória nélkül átnyújtottam a gyémántot, csodálkozásában összecsapta kezét és felkiáltott:

— A bácsi nagyon fog örülni! Csak hogy ismét visszakapta, így a múlt éjjel történtek neki csak kellemes szórakozást nyújtottak. Szabad nekem odaadni a gyémántot?

— Természetes.

— Ugyanis én voltam az, ki ma reggel tanácsolta, hogy telefonáljon a bácsi önnel és ma váltig biztosítottam róla, hogy ön vissza fogja nekünk szerezni a teknősbékát.

— Igazán nagyon örvendek, kisasszony, hogy ön olyan nagy bizalommal viseltetik az ügyességem iránt, de hogyan jutott az eszébe, hogy reám gondoljon?

A fiatal leány egy kevéssé elpirult.

— Az újságokban számtalanszor olvastunk önről és Einar azt beszélte, hogy nincs az a bizonyos ügy, melyben ki ne derítene a valóságot.

— Igazán köszönöm kedves fivérének a hízog elismerést és hálás vagyok az éjszakai betörőnek, aki alkalmat adott, hogy önnel megismerkedhettem; ugy értem, hogy az egész ház lakóit megismerhettem.

— De egy pillanatra bocsásson meg, Monk ur; azonnal megyek a bácsihoz és átadom neki a gyémántot. Még nem is tudja, hogy ön itt van.

Ezzel kisértett a szobából, én pedig csodálattal néztem utána. Nappal még sokkal szebb volt, mint lámpafénynél. Világos, aranyos-vörös volt hajának a színe, kék, hűséges szemek, egyenes orr és szép szája, bár nem nagyon kicsi.

Kinéztem az ablakon, mikor az ajtó ismét nyílt. Gyorsan megfordultam és futó pillantással azt hittem, Frick kisasszony jött ismét be. De a következő pillanatban láttam, hogy a fiatal leány, aki habozva állt meg a küszöbön, nem azonos Frick kisasszonnyal. Ugyanolyan magas volt, szöke és karcsu, hajlékony, kecses mozdulatokkal; különösen a tartása és mozdulata hasonlított nagyon Frick kisasszonyra, ugyszintén az orr és a fej formája; a haja azonban erősebben volt veresbe játszó, az ajkak vékonyabbak, a szája pedig élesebb metszésű. A szemek kék voltak és igen szépek, de sokkal hidegebb kifejezésűek. Először Frick kisasszony hűgának gondoltam; de egy pillantás a kis kaczer szobalány-fejkötőre és rögtön tisztában voltam a helyzet felől.

A leány bocsánatot kért és gyorsan eltávozott; nem tudta, hogy látogató van itt és a kisasszonyt kereste.

Alig zárult be mögöttem az ajtó, mikor ismét megjelent Frick kisasszony s mivel az arczomon észrevette a csodálkozás némi árnyékát, nevette s halkán így szolt:

— A másik énem itt volt ugyebár a szobában? Nem tudta, hogy van itt valaki. Minden idegen, aki először jár nálunk, csodálkozik azon a hasonlóságon, mely köztem és Evelin közt van. A bácsi szerint a komornám; ugyanis ő azt állítja, hogy szükségem van egy leány szolgálátára. A foglalkozása tulajdonképpen abból áll, hogy a szegények számára ruhát varr; jobb szerek magam öltözködni, mivel egyáltalán nem vagyok elkényeztetve. De a bácsit nem egykönnyen lehet valamitől eltéríteni, amit egyszer a fejébe vett. Evelin különben kitűnő leány és én inkább barátónak tekintem őt. Nem szabad őt nagyon hiunak tartani, ha esetleg selyem- vagy bársonyruhában látja meg. A bácsi elégedetlen, ha nem lát minden héten új ruhát rajtam, így tehát örülök, ha Evelin segít a ruháimat elhordani. Eszerint nem csoda, ha mi ketten a madarakhoz való bizonyos hasonlatosságot árulunk el a tollazatunkban.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Szerdán 1908. szeptember 16-án.
Nemzeti Színház Magyar színház

A félig ten.

Dráma 3 felvonásban. Írta Gosdu Elek.

Giorgione	Odry
Leonardo	Loredano Gál
Tilano	Pethes
Del Piombo	Mihályfi
Arelimo	Rózsahelyi
Lorenzo	Lotto Horváth
Wolfram	Szecsavay
Mórlko	Bartos
Van Boyer	Hajdu
Egy pap	Molnár
Inzegilla	Márkus E

Kezde. 8 órákor

A Sasfiók

(L' Algon) Dráma 3 felvonásban Írta Rosland Edmund, fordította Abrányi Emil.

Ferencz	Törzs
Fiambeau	Csontos
Meltemich	Garas
Ferencz császár	Réthey
Marmont tábornagy	Thuróczy
A szabó	Z. Molnár
Genz	Rátkai
Báró Obenaus	Molnár
Mária Lujza	Forrai R.
Camorata grófnő	Polgár I.
De Lorget Teréz	T. Halmi M.
Főhercegnő	Mészáros G

Kezdeté 1/3 órákor

Viaszínház

Kutya van a kertben!

Böhözt 3 felvonásban. Írta: Georges Feydeau, fordította: Góth Sándor.

Személyek:

Victor Emanuel	Góth Sándor
Raymondo	Gazi M.
Chandebiso Camillo	Tihanyi M.
Feraffion Augu tin	Vendrei F.
Olympe, a feleség	Rónaszékiné
Histangua Carlos	Szerémy Z.
Lucionne, a feleség	Komlóssy
Tournel Romain	Tanólczy
Vinahe dr.	Balassa J.
Babitsin	Sarkadi A.

Kezdeté fél 8 órákor.

Királyszínház

Adollárkirálynő.

Operett 3 felvonásban. Írták Wilmer A. M. és Grünbaum Erigies; fordította Faragó Jenő. Zenéjét szerzte Fal Leó.

John Cauder	Németh
Alice, leánya	Potrás S.
Dick, az unokaöcs.	Sima
Daisy Gray, unokahuga	Ötvös G
Tom, Cauder test.	Csiszár
Dénes László	Raskó
Schlick Hans báró	Király
Labinzka Olga,	T. Harmath
Miss Thomson,	Bera

Kezdeté 1/3 órákor

Fővárosi nyári színház

Csók király

Regényes daljáték 3 felv.
Kezdeté fél 8 órákor.

Apollo - Projektográf

TELEFON 68-39.

Japán tragédia.

A jó hazafi. Esküvő nehezségekkel.

Medveadászat Oroszországban.

Háladatosság. Katonai sportok. A szerelmes fényképész

A Nilus vidéke.

KEZDETE: 6 órákor

Urdnia színház

Régi jó idők

Kezdeté fél 8 órákor.

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIÈRE Teréz-körút 28.

Ma és mindennap a nagyszerű szeptemberi műsor László Rózsi 4 ságerrel. Dr. Szalay József conferancier (Grünbaum imitáció, budapesti ideggyógyász). Rátkay Márton, Szatmári Árpád, Kóváry, Boross, Kabók, Szentirmai, Antaly Erzsébet, Kókény, Hona, Sugar Edith, Csabai Zsófi, teljesen új cabaret-számokkal. — **BERTA PANAMAJA** 100-ik jubileumi előadása. (Óriási sikerű színpadi paródia). — A néma vadlőtt. (Böhözt). — A három felosztatása. (Színpadi tréfa). **Jegyek.** Konfina tiszteletjében, Andrassy-ut 29. Báránál és a Cabaret pinczáránál, Teréz-körút 28.

IFJ. SCHULLER FERENCZ

nagyvendéglője

VI. kerület, Andrassy - ut 39. szám.

A számaözvegyek legkedveltebb étterme.

Mérsékelt árak! * Kiltúnó kiszolgálás

GLADIS-KÁVÉHÁZ

Rottenbiller-utca 10. (Óvoda-utca sarkán.)

Minden este Telefon 105-69.

TATAI BUS FERI

szokara hangverseny. — Fényes amerikai berendezés. — Külön értékesített helyiségek. — Szolid árak. A szervező munkások szives pártfogását kérve, tiszteltül

SZATMÁRI, kávé.

FOLIES CAPRICE

gazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR

Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órákor

Ma! fél 10 órákor! Ujdonság!

A feleségem férje

Böhözt írta Satyr. Rendező Rótt Sándor.

Végül 11 órákor

DER LUFTTURNER

Böhözt egy amerikai szálloda diétből írta Satyr Rendező Trebitsch Sándor

Nappali pinczár d. o. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú tánc attrakciók.

— Kezdeté fél 12 órákor —

BEKETOW CIRKUSZ Városliget

Telefon 107-46

Ma este háromnegyed 8 órákor

Nagy Fényes Előadás.

«HELGOLAND»

Nagy kiállításos vízi némajáték 150 négyzetméter víz a cirkuszban. Fényes kivilágítás, tűzjáték. 80 hölgyből álló balettar. The 3 Stalg's halászárgépjármű motoroképpáron és az egész nagy műsor.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMBE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

A borsos darab

Horst Julius egyfelvonásosa.

Közreműködnek:

Aalbachné, Sugár, Szrlti, Aalbach és Baumann

Továbbá:

TARANTELLA

olasz ballett-egyveleg, Ballarini nővérek közreműködésével.

The 5 Violettas

akrobatikus silfidek.

Les Douseks. Anton Sattler. Perigni. Riediser. Philadelphia. Lancashire Lads. Kosta. Maravillas stb. stb.

Az előadás kezdete 8 órákor

Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig a nap-pali pénztárnál.

A töltékterben reggeli 5 óráig **VÖRÖS ELEK** szigányszere-kara hangverseny.

MARGIT GYÓGY FORRÁS

(Margittalaj) Szegmogyő

A gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: Édesakty L-nél Budapesten és a forrás kezelőegységénél Munkács.

SZABADALMAKAT

védjegyeket és mintajelképeket megsejtes Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

PAZTOR (bej. cég.)

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 17. Telefon 24-26.

600.000 korona

nyerhető

október hó 5-én

1 drb Pesti Hazai Tkp. sorsjeggyel.

Kapható

40 havi 3 kor. 50 fillér részletfizetésre.

Az első részlet beküldése után kiadom a sorsjegyet és száma: tartalmazó részletet azonnali játékkal. Az első 2 havi részletnek egyszerre való beküldése esetén a 3-ik részlet ingyen nyugdíjaztatik.

Fleissig Sándor

bank- és váltóüzlete

Budapest, VII., Erzsébet-körút 2.

BUTOR

1884 alapítva 1884 alapítva

legnagyobb választékban, a legmodernebb követelményeknek megfelelően, szigorúan szolid kivitelben, teljes polgári- és urasági lakás berendezések couláns feltételek mellett kaphatók:

Sárkány J. butoriparosnál

Budapest, Erzsébet-körút 26. (Zion-palota)

raktár és műhely.

MINDENKI

WAGNERHEZ megy, a ki kitűnő hangszereket olcsó pénzen akar venni.

Hegedűk 2 frt. 50 krtól, fuvolák 3 frt. 50 krtól, beszélőgépek 5 frttől feljebb. Harmonikumok a legolcsóbb árak mellett.

WAGNER „Hangszerkirály”

Budapest, József-körút 15. Árjegyzék ingyen.

Benzin-, nyersolaj- és szivógáz-motorok

Motoros cséplőgépek.

A legjobb gépek. A legolcsóbb üzem. Kedvező fizetési feltételek.

Tessék árjegyzéket kérni, ingyen küldjük.

Dobry Ant

magyarországi egyedárúsi: motor- és gépgyárainak

Szabó Emil és Társa

Budapest, Ferencz József-tér 6. szám. (Gresham-palota)

ISKOLAKÖNYVEK

az összes vidéki és budapesti iskolák, elemi, polgári fiú és leányiskolák, felsőbb leányiskolák, gymnásiumok, reál, kereskedelmi iskolák stb. számára kaphatók

SINGER ÉS WOLFNER

könyvkereskedésben

Budapest, VI. Andrassy-ut 10

Teljes közlömberendezések

valamint egyes alkatrészek, Gyűrűskesűl valamint Sellar-rendszerben.

IPAR- és MEZEI VASUTAK

m. p. sínek, kocsik, váltók, fordítók, kocsivasalatrészek stb.

Motorok és lokomobilok

benzin, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek

valamint szerszámok, szerszámok, vas- és gép-szaktimbeli cikkek használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők

Schlesinger Alajos-nál

Budapest, V., Váci-körút 30. szám.

EVŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN

BUDAPEST, VIII. Erzsébet-körút 29.sz.

VIDÉKI MEORENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEJZET 2000 PÉNZSEL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

Alapított 1882-ben **„ADRIA“** Alapítóké 10.000.000 K.

M. kir. Tengerhajózási Részvénytársaság.

Igazgatóság: Budapest, Szabadság-tér 16. Üzletvezető igazgatóság: Fiume, Adria-palota, Riva Szapéry

Fiuméből. Menetrendszerű járatok: Lisszabon, Oporto, Bordeaux, Rouen, Havre, Glasgow, London, Leith, Liverpool, Newport, Newcastle, Grimsby, Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam, Hamburgba. Menetrendszerű heti járatok (személyszállításra is berendezve) minden hétfőn: Fiuméből az olasz kikötők érintésével Barcelonába és Valencziába (A-vonal) és minden szerdán Fiuméből az olasz kikötők és Malta érintésével Marsalléig (B-vonal). Rendszeres havi járatok az északafrikai kikötőkbe (személyszállításra). Ezenkívül 9 járat Braziliába. Kéthetenkénti rendszeres járatok Fiume és Newyork közt a Cunard magyar-amerikai vonal gyorsgőzösei vel, (Carpathia, Pannonia Slavonia, Ultonia).

HAJÓRAJ: Adria, Andrassy, Arad, Arpád, Balaton, Báró Fejérvári, Baross, Báthory, Budá II., B. Kemény, Carola, Deák, Duna, Jókai, Kálmán király, Kassai, Kolozsvár, Lederer Sándor, Matkovits, Mátyás király, Nagy Lajos, Rákóczy, Stefánia, Szapéry, Szeged, Szent István, Szent László, Széchenyi, Széll Kálmán, Tibor, Tisza, Zichy, Zrinyi

Grammofonok
Cimbalmok
Citerák
Fuvolák és
egyéb hangszerek
részletfizetésre
kaphatók

Aufrecht és Goldschmied
hangszeráruházában
Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.
Árjegyzék ingyen!

30 forint.
Varrógépek

egy új valódi osztrák Singer varrógép készlettel együtt 6 évi jótállással csak 30 forintért! **SINGER A.** Műgépészeti Budapest, főútlelet Akácfa-utca 55. Minden nemű varrógépek javítását legutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen

A legelőnyösebb részletfizetésre **zongorát, pianinót, czim balmot, hegedűt**

kézpénzbeni áron a legújabb rendszerű **bankhitel** után kizárólag csak **Reményi** nagy magyar hangszertelepen. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 58. szám.

Butor
részletre is mélyen leszállított árban kapható a **Butor-Udvarban** Budapest, VI., Eötvös-u. 17. (Andrassy-ut sarkán.) **Árjegyzék ingyen.**

A már 34 év óta a kerékpárvilágot uráló eredeti angol **Helfical Premier és The Champion**

Ke rékpár-oka t dupla harang osapágygyal és ezabadontúto-val 3 évi jótállással, mindeu ár-felemelés nélkül szigoruan az eredeti gyári áron havi 12 és 15 kórónás részletre adjuk és **kerékpár-alkatrészeket** egész világon létező összes kerékpárhoz, óriási forgalmunk következtében mélyen leszállított nagyban eredeti gyári 30% árleszállítással szállítunk vidékre is bárhova **Láng Jakab és Fia** kerékpár és alkatrész nagy kereskedők Ausztria-Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár raktára. Budapest, VIII., József-körút 41. ékküzet Baross-tér 4. és Budán II., Margit-körút 8. — Diszárjegyekünk 1000 keppel, kerékpár és alkatrészekről ingyen ső bérmentve.

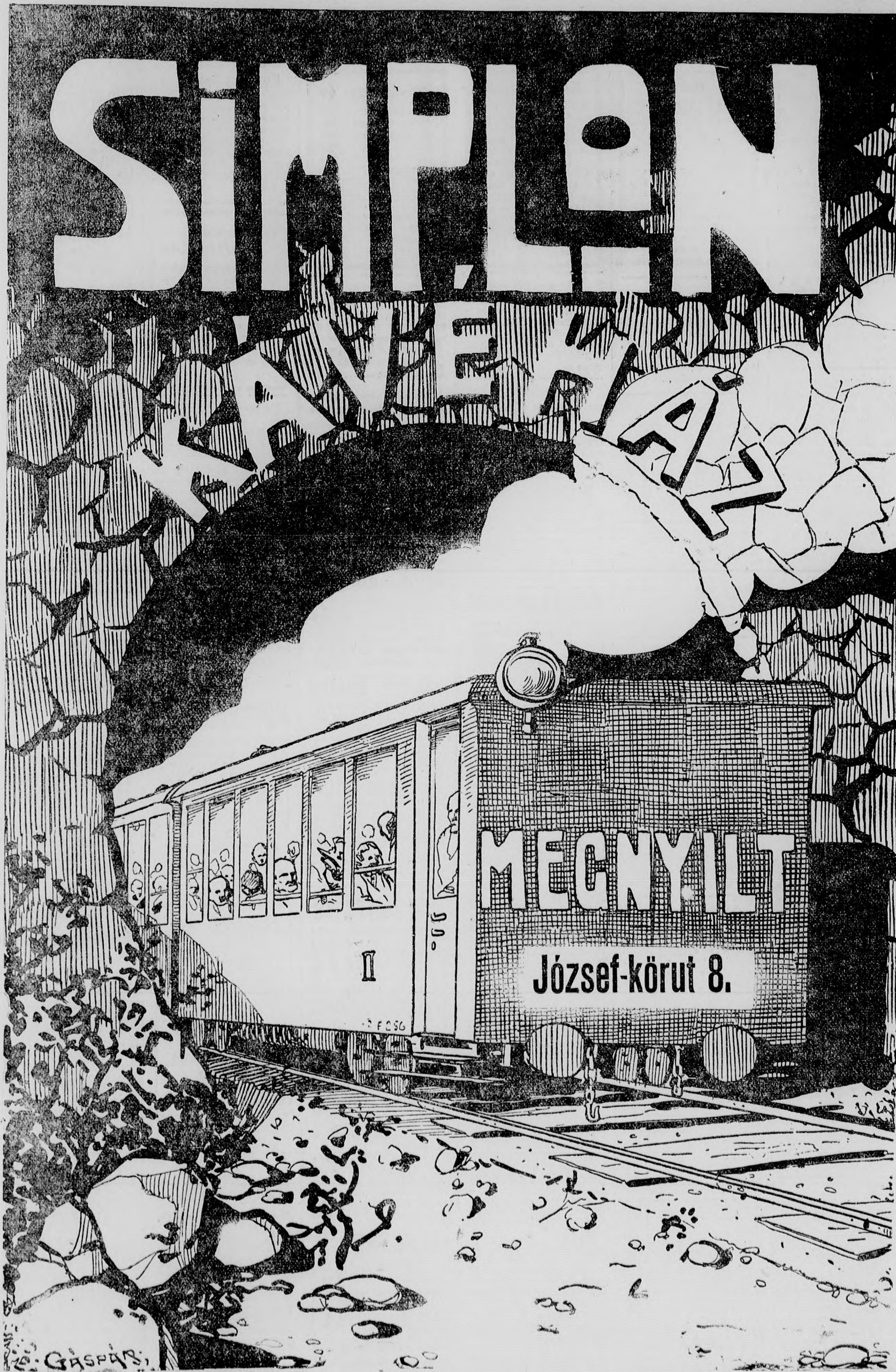
Klopfertestvérek
IMAHÁZA
a mult évi helyiségben
Nagy János-utca 5. sz.
(Kongressus-csarnok).
Ülések naponta (reggel 8 órától este 8 óráig) bérelhetők.

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján
Dr. KAJDACSÝ
v. cs. és kir. euoredorvos és kórházi főorvos.
Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít huygysófolysást, hólyagbalt, sebeket, bajakört, (syphilit), dődszajkát, egyengult férfierőt, időségeknek is, önkényes és annak utóbjait, ideg- és hátgerinobajt, valamint minden női bajokat.
RENDELÉS: 9-4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerifelett gazda tapasztalatai alapján, melyeket a kórház huygyservi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.
Dr. FABINYI
specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos
gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makac **nemi betegséget** (huygysófolysást ebeket, syphilit stb.)
Impotentiát (férfiui gyengeség méglődésbekenél is meglepő eredménnyel, a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül.
Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalanul válaszol. Kivánatra gyógyszerok.
Rendelés: d. e. 9-3-ig és este 6-8-ig.
Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.
(A Pannonia szállodával szemben.)
Atjáró ház. — Bejárát a lépcsőnél. — Külön várószobák.

HETI MŰSOR.

Szeptember	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Pöv. nyári színház
17 Csütörtök	Kényeskedők és Tartuffe	Brankovics György	Az ördög	100 év múlva	A császár katonái	Régi jó idők	Késérő mézes-hetek
18 Péntek	Stuart Mária	—	Kutya van a kertben	Varázskeringő	A szerencse fia	Régi jó idők	Késérő mézes-hetek
19 Szombat	A nők barátja	Lohengrin	Csókón szerzett völegény.	A hollandi lány	A szerencse fia	—	Hoffmann meséi
20 Vasárnap d. u. este	A három testvér A helyár kendője	Illangó kisasszony	Tatarjárás Csókón szerzett völegény.	A vig özvegy	Tűz a gyarban	—	A bőrgör Csókkirály

li ango
ion
havang
donfutó-
dea ar-
yman az
12 ós 15
juk és
r-
ket
nk követ-
vidékre is
ová
trész nagy
ókább
bizhatóbb
szárjegy-
érménye.

A
SZ.
relhetők.

ek
szertett

SY
ves.
olyanbajt,
terület,
és hát-

ut 2.
t.
ker.

t eszda
gysszervi
számos

YI
s malac
get
stb.)
ngesség
a rendes
etá.
ok.
-8-ig.
szám.
obák.

ri színház
més-
més-
ann meséi
örög
skirály

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges peitit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges peitit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények használtak és újak, rend kívüli olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Több mint 600 vagyonos hölgy óhajt mielőbb férjhez menni. Komoly házasanalodók vágyon, válassz, foglalkozás, mellékes forduljanak Schlesinger céghez Berlin 18. címre.

Nevelőnőket német, angol, francziákat, boneokat lelkiismeretes ajánlok, magyar okleveles nevelőnőket zene és nyelv-ismerettel sürgösen keresek. Szegheóné S. Lujza, Budapest, VI. ker., Dessewffy-utca 22. 28822.

Gyümölcsfa díszta s.b. öszi árjegyzékkel ingyen szolgal, kert-alkatásokat elvállal Weber faiskolája Békásmegyeren. (Budapest mellett.)

Gépeszekek asóplés idejnyre nagszintén gazdasági személyzetet, szakértelmet és józanágáért teljes felelősséget vállalok a hely adó urak részére teljesen kötszék és díjmentesen ajánl Krakauer Armin Budapest, Nagymező-utca 25. Telefon 94-67.

Házilag készített tojásos tarhonyának kilóját 80 fillér. édes rózsapaprikának dobozát 1 kor., mézédés baracklevárnak 2 kor., szilvalekvárnak 1 kor., töpörtös házi szappannak kilóját 120, kis-üstön főzött barackkonyaknak literjét 4 kor., bármily csekély mennyiségben szállít vegyesen Stern Adél Csongrádról.

Csemegezőlő, chasséas nemes fajok, postakosaraként 2 kor., mázsánsként 28 korona, szegfűkörte, csemegealma 3 kor., ecetbe, vagy vízbe való uorka, paprika, paradicsom, csemegezilva kosaraként 140, ismét-árusítóknak külön árjegyzék. Vasuti rendelést előlegbeküldéssel szállitok. Szabó Csongrádról.

Muskotály, passatuli és chasséas szőlőt postakosaraként 1 frt; uorka, paprika, paradicsom, csemegezilva 80 kr.-ért; paradicsomnak mázsáját 6 frt; fenti szőlő mázsáját 14 frt; szegfűkörte, csemegealma postakosaraként 1 frt, mázsánsként 12 frt. Előlegbeküldéssel szállit Gyümölcskivitel Csongrádról.

Házilag főzött mézédés barack-levárnak kilóját 2 koronáért, cukorédes szilvalekvárát 1 koronáért szállitja Gyümölcskivitel Csongrádról. 29056

Gépeszet című állandó rovata van a hetenként megjelenő „Molnárak Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és műanyag-számok ingyen küldetnek azoknak, akik levelezőlapon kerik. Minthogy ebben a rovatban a legjobb technikai utasításokon kívül mindaz előfordul, amire gépeszöknek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorkezelőknek, ütőnek, gépgyári munkásoknak az üzemben és azon kívül szükség van, emiatt a rovatban az olcsó elapródításokat nyilatkozatoknak értől a rovatról azok, akik megismerik. A hetilap ára egész évre 8 kor. félre 4 kor. 28907a

Jogi-, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvevőtanai államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Doktorátust tett kisasszony privát órák adására ajánlkozok. Tanit polgári, gimnaziumi, felsőbb leányiskolai tantárgyakat, magántanulót is. Czim: Dr. Gardonyi, Erzsébetfalva polgári leányiskola.

Kastély (Biharmegyében) gyönyörűen berendezve, két melléképülettel, parkkal, hozzá egy 700 koronát jövedelmező szőlővel sürgösen eladó. Czim megtudható: Mosse Rudolfnál, Budapest, Nádor-utca 11.

Diszkerkedvelők kértjenek árjegyzéket az Első magyar diszkerkedő-faiskolától. Tulajdonosa: Csony Ede, Körmenen 120 fajta tülevelűfák, lombfák, sorfák, diszkerjek és rózsafák kaphatók! 5041

Csemegezőlő nagyszemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotályal keverten és finom zamatu öszi barackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsánként 30 koronáért szállit Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Pótvizsgákra. Polgári, gimnaziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyeget kérek. 7803

Szaktanarok vezetése alatt előkészít-tenek felelősséggel, legrovidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnöttek (hölgyek is), kik 6 élemit végeztek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulók, javító- vagy pótvizsgákra és mindentelje magánvizsgára. Felvilágosítással szolgal „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. 3 ajtószám.

szENZACIóS KóNYV! IRODALMI GSEMEGE! A nemi kérdés és a társadalom.

Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitució az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitució világa. VI. A jövő iránya — Pönyes László, a jeles magyar publicista, ezt a kérdést egykoron reális-muszáli rajzolja meg, az így-sátenek teljesen megkelelő ösztönös-égyet és háterság-át. Hogy milyen sikere volt a (hány)éves, igaz bizonyosága az, miként huzottan gyó-sai kelet el az első öt kiadás 40,000 példány. Ez már a hatodik kiadás. A 114 sorú nyomatot odalás könyv ára bormentes küldéssel csak 90 fillér. Helyegben is beküldhető. Kapható a „Molnárak Lapja” könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 42.

Magánnyomozó törv. bejegyzett cég elvállal bírsági, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek feltűnés nélküli megfigyelést s elűnt egyének és nevélen levelek írónak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Libor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 108-52. 28587

Zálogcédulákat, brilliansokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platintát legmagasabb árban veszek. Brilliansokért többet fizetek, mint amennyiért vették. SCHILLER IZIDÓR, Sip-utca 8. 27133

Gyakorlat szerzés miatt IV. éves tanítónő jelölt ingyen tanít elemista leánykát Kolozs-várt. Ajánlatokat „Tanítónő” jelölget továbbit a kiadóhivatal.

Házmesteri állást keres egy középkorú nős kőműves, ki a szerelési munkát is érti. Illető már 10 éven át volt hasonló állásban. Ajánlatokat kér R. J. Körös-utca 31. I. em. 14. alá küldeni.

500 koronát fizetnek annak, ki a Bartilla fogvizének használata mellett — üvege 80 fillér — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök, Bartilla-Winkler Ede Wien 19/1. Sommergasse 1. Főraktár Budapest, Török I. Király-u. 12., Andrassy-ut 29. sz. Dr. Egger Vánczi-kört 17. sz. — Kapható minden gyógyszerárban. Csakis „Bartilla fogviz” kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmazatik

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiatanárok által oktatott szak-tantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1863-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szak-iskola. (Csak Liszt Ferenc-utca 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépczegektől s más hirdetésünktől utazó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át 28944

Vadászfegyver gyűlötmény, részben örökségből származó egyenként is potom aron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezeif, modern Hammerles 35 forint. Grener-zárú, Bücksfinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Drilling, valódi Krupp acélszerkezeif 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodghamerles, ugyanitt Görz Zeiss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, egy perzsa-szönyeg és egy motorke-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radónál. 29082

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alap- és államvizsgákra, a budapesti, kolozsvári egyetemre, ügyvédi vizsgára, államszámvevőtanai s az összes jogi szakvizsgákra sikeres módszerrel előkészít a „Versatus” jogi vizsgákra előkészítő iskola Budapest, VI., Aradi-utca 41. II. 18. 28997

Vigyázzon, ha meghült és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért. sz.

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos jogi szemináriuma. Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Ajtók, ablakok VASREDÖNYÖK, VASRÁCSOK, kapuk használ-tak és újak olcsón kaphatók:

Lefkovits Jakabnál Bpest, V., Korall-utca 10 a nyugati pályaudvar közelében.

BUTOR árverésről, fiam és egy szeri butor, hálószobák és garson szobák Szalonbőr-fotellek, gyönyörű tükör, diván, borszék, íróasztal, porzasszonyor és egyes darabok; Földes B. VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Stenográfia Rákóczi-ut 60. I. em., ezelőtt Váci-kört 83. Ingyenes gépirásoktatás az összes írógéprendszereken. Díjlan és biztos állásközvetítés. A „Stenográfia” orszá-gos Gabelsberger gyorsíró-és gépiróiskolában havonta új magyar, német, gyorsírási, gépirási és kereskedelmi szaktanfolyamok kezdődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairásu-kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsíró- és kereskedelmi akadémiai rendes tanárok vezetése alatt állanak. Sokszorosított és másolóiroda. Beiratások naponta az intézet helyiségeiben kizárólag Rákóczi-ut 60. Össze nem tévesztendő hasonló hangzású iskolákkal.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, Al-landó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Egyéves önkéntes lehet minden fiatalember, aki az egyéves önkéntes-ségre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgal „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Villamos világítás saját dynamóval, lakó-házak, gazdaságok részére. Telefon és villamos czikke árjegyzéke ingyen. Arajniát és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärtner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

Benzinmotorok 1-25 lóerőig műhelyünkben gyárilag kijavítva, valamint új motorok is, jóállással és kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók KALLAI motortelepén Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gépjárműalkész-letek és orromalmok is kaphatók

Családiház Ujpesten tűzlethelyiséggel és 4 szép lakással, 20 méter kiépített utcafront, csatornázva és aszfalttal ellátva, te-lekkel együtt 7500 frtért eladó. Iparos, vendéglős, fűszeres, fehérneműtisztító vagy borbélyüzletnek igen alkalmas. A vételhez 3000 frt. szükséges. Bővebbet a tulajdonosnál Ujpesten, Dobó-utca 12.

Pénzkölcsönt 4, 4 1/2 és 5% alapon föld-birtokra, jövedelmező, fő-városi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bérházakra I. II. III. ho-lyen 5-70 évig törleszt-hető. Személyhiitel tisztvi-selőknak gyorsan eszkö-zöltetik.

HOFMANN JAKAB bankbizományi iroda, Bu-dapest, Teréz-kört 1ja.

Zalogcédulákat veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizetem.

Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szönyegek, függönyök, terít-tek, csillárok, vas- és réz-butorokban. GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

MEGHODITOTTUK A VILÁGOT! UNDERWOOD LITHEO TYPE WRITER. FERENCZ BÉLA KRISTOF

FARAGÓJ műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci- utca 2. Elfogad teljes lakberende-zéseket, valamint minden-nemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 27881 Mintaraktár művészi kivi-telű butorokból, francia és angol szövetekből. Kétszobás díjmentes

Saját gyártmányú Vas-és rézbutorok Részagy — — — 45.- frt Vasagy matraczsal 8.50 » Gyermekegy — — — 11.50 » Sódronyagy-betét 3.50 » Vas- és rézbutorok gyári árban. 28046

WEISZ LIPÓT Király-utca 90. szám. TELEFON 67-01.

BUTOROK háló-, ebédlő-, szalonbe-rendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, rész- és mehangol butorok, szönyegek és függönyök salódi angol bérnarturák eladásra és vétele.

Webster Károlyné VII., Király-utca 23. szám. I. emelet 263. Házinczy-utca sarok.

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK. ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT. DÍSZES PASZPARTUVAL 55-68 CCM. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES. OLANKER. ÁRA 10 KORONA. (KÖZVISELŐK MINDENÜTT FELVÉTELEM). SZAVATOSSÁG. NEMZETI IRÁNYBAI KAPITÁLYSÁG. BUDAPESTI SZÖVETSEGI TANÁRSÁG. 1912. MÁJUSI HÓNAP. NEMZETI KIVÁLLTÁSON DÍSZBEVÁLT. KÉPESÍTETT. SZAVATOSSÁG. ARANY-ÉREMMELEK.